

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-en és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félfévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csckkszám: 25.342
---	--	--	---------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Guardia Civil.

Aki ismeri a forradalmak lélektanát, tisztában volt vele, hogy Spanyolország az első forradalmával, amellyel Európa egyik legősibb és legfeudálisabb monarchiájából máról holnapra baloldali köztársasággá lendült, a spanyol társadalmi rend korántsem jutott nyugvópontra. A szélső határok közötti lengés, amely szükséges ahhoz, hogy — egy időre legalább — nyugalmi helyzet jöhessen létre, nemcsak a fizikának, hanem a világtörténelem eseményeinek is gyakori törvénye. Az átváltozást követő felszínes nyugalom után most újra kitört spanyol forradalmi események tehát nem jelentenek egyebet, mint egy, az önmaga egyensúlyát kereső, különben is lobbánékony társadalom ideges nyugtalanságát, amit persze az ilyen helyütt sohasem hiányzó hivatásos forradalmárok itt is a maguk malma felé igyekeznek terelni.

Ha az idegen ország belügyei iránt való tiszteletünk nem tartana vissza, hogy a spanyol forradalom világnézetének és eseményeinek érdemével foglalkozunk, akkor sem tartanók helyénvalónak a spanyolok háza előtt seperni, amikor a magunké előtt is elég az eltakarítani való. De mint a bármilyen közjogi formájú emberi együttélés első feltételének: a rendnek, mint a monarchiában és köztársaságban egyaránt nélkülözhetetlen köznyugalomnak hivatott őrzői, nem tudjuk a hivatásbeli szolidaritás rokonszenvét megtagadni, valahányszor a Guardia Civilnek a rendért folytatott áldozatos küzdelmeiről olvasunk.

Igy nevezik ugyanis Spanyolországban a csendőrséget. Ha szószerint fordítjuk a nevét magyarra, tulajdonképpen „polgárőrség”-et jelent s ez okozza, hogy a külföldi újságolvasó a polgárságnak valamilyen önvédelmi szervezetére gondol, amikor olvassa, nem csendőrségre.

A spanyol csendőrség, amely Spanyolországának egyébként legkiválóbb és legfegyvelmezettebb testülete, a forradalmi átalakulás óta szünet nélkül való önfeláldozó harcot folytat a közbiztonság védelmében. Hósi halottainak és sebesültjeinek száma napról napra emelkedik, de a spanyol csendőr áll és küzd a helyén rendületlenül. Minden eseménnyel kapcsolatban, történjék az falun vagy városban, róla olvasunk elsősorban, pedig Spanyolorzágnak igen jó rendőrsége és hatalmas hadserege van. Nem az egyik vagy másik államforma mellett vagy ellen harcol a spa-

nyol csendőr s azért sem, mintha jogokat vagy előnyöket akarna a maga számára fegyverrel kicsikarni, hanem azért, aminek szentsége független az államformától: az élet és vagyon oltalmáért.

A spanyol események tanulságosak. Ha bármi-féle forradalmi megmozdulást szakokra, fázisokra lehet osztani, akkor azok először városok, központok forradalmában, majd ennek a vidékre való szétharapózásában és végül az államhatalommal szemben való általános felkelésben nyilvánulnak. Ami ezen kívül történik, az csak kísérőjelensége a főeseményeknek.

Az állam és társadalom rendjének komoly veszélye szempontjából a második időszak a legsorsdöntőbb: a vidék forradalma, mert a városi, centrális forradalmat ez juttatja éltető talajhoz és mert a leküzdése is nehezebb, mint amazé. És mert az állami ellenállás súlya az eseményeknek éppen ebben a második, legkritikusabb szakában a normális működési területtől függetlenül túlnyomórészt a csendőrségre toódik, nem lehet elég nyomatekkel hangsúlyozni, hogy a jól szervezett, modernül felszerelt csendőrség az államnak és társadalomnak létkövetelménye. A csak kényszerült fukarsággal ellátott, csak a legnagyobb békeidők mindennapos kis tennivalóira szánt és képessé tett, de rendkívüli feladatok megoldására sem anyagi, sem technikai készütségben nem tartott csendőrség olyan tökéletlen, mint a csak mindennapos kéménytűzekre berendezkedett nagyvárosi tűzoltóság. Ha éveken s talán évtizedeken keresztül nincs szükség a csendőrség ilyen erőtartálékára, még mindig kisebb baj, mintha egyetlen egyszer hiányzik, amikor szükség lenne rá; az utolsó pillanatok kapkodása a tervszerű előrelátás felelősségét már sem nem pótolja, sem jóvá nem teszi.

Hosszú lenne felsorolni a bizonyítékokat, hogy az állam karhatalmi szervei között, már a rendőrség után, de még a végző eszköz: a katonaság előtt alkalmazott csendőrség bevétele vagy kudarca miért menthet meg vagy veszíthet el mindent, ami kockán forog, de a magunk emlékezetes forradalmi tapasztalatai, most pedig a spanyol csendőrség néhez küzdelmei után talán felesleges új bizonyítékra várni, amely meggyőzőn, hogy a csendőrségnek létszámmal s főként pedig harci eszközökkel való modern ellátása nem a fényűzés vagy a takarékosság fokának, hanem a tisztánlátás mértékének kifejezője.

A spanyol csendőrség azt, hogy most elébe tornyosuló rendkívüli feladatainak ilyen derekasan meg tud felelni, a benne rejlő egyéni értékeken felül kiváló felszerelésének is köszönheti. A példa, amit a közbiztonság harcterén mutat, imponál és tiszteletet érdemel. A tanulságot pedig, amely e példából adódik, Spanyolhon határain túl is meg lehet szívlelni.

Határszolgálat — határ- védelem.

Írta: SUHAY IMRE tábornok.

(Folytatás.)

1718-ban, a pozsareváci békekötés után, újból megállapították a határt Törökország felé.

Akkor került vissza a Bánát a monarchiához s Szerbiából, Boszniából is jelentős részek csatoltattak vissza.

IV.

A határőrvidék megszervezése és kiépítése a Bánságban.

164 évig volt a Bánság török uralom alatt. Kétségbejött állapotban volt Magyarország gabonakamrája, midőn visszakerült az anyaországhoz.

Nagy része azon községeknek, melyeket Glaus magyar történetíró a XVI. század közepén megjelent művében még felsorolt, már nem volt meg, a törökök elpusztították. A hajdan oly termékeny rónaság nagy része mocsárrá vált. A gyérszámú, többé-kevésbé elvadult lakosság jóformán csak az állattenyésztésből és vadászatból élve, összevissza kóborolt, nem vetve meg persze a rablást sem.

Hervadhatatlan érdemeket szerzett magának a Bánság újjáépítése, felvirágoztatása körül ezen új „tartomány” kormányzója, gróf Mercy-Claudius császári tábornok, aki a törökverő hősnék: Savoyai Jenő hercegnek volt a főszállásmestere.

Gróf Mercy 1724 körül kezdi a határőrséget a Bánátban megszervezni. 1722—33-ig tartó uralma alatt valóságos csodákat művelt. Ha mi a megszállt tartományokban

a világháború alatt az ő módszere szerint „gyarmatosítottunk” volna, biztosan jobban jártunk volna. Mindenesetre sokat tanulhatunk tevékenységéből, módszereiből, s nevét hazánk történetében a kultúra betűivel örököltette meg. Utána nevezték el az új települést és a mai Mercyfalvát (kb. 30 km-re északnyugatra Temesvártól).

Ő a visszahódított tartományt 11 körletre (Distrikt), a hozzácsatolt szerb területet pedig további 3 körletre osztotta be.

Azonban nemcsak a földművelést akarta megreformálni, hanem az ipart, kereskedelmet, selyemtenyészést, szőlészetet is, e célból a hiányzó lakosság pótlására olaszokat, svájciakat, németeket hívott be. Utóbbiak svábok, frankok; Rajna-mentiek, Hessen-Nassau és lotharingiaiak voltak. Amennyi hasznot hajtott ez a telepítés a kultúra, nemzetgazdaság szempontjából, oly ártalmas volt a magyarságra nézve.

Tudjuk, hogy a Bánát lakossága, eltekintve egyes nagyobb városoktól, teljesen német, szerb, oláh maradt, ezért is veszítettük el. A magyarság csak a városokban és egyes kisebb településekben tudott gyökeret verni. 1734-ben épült pl. Temesvárt, az ú. n. törökfürdő helyén a „német városháza”.

Gróf Mercy építi újra Temesvár várát, kijavíttatja Ó-Orsovát (az Ada-Kaleh szigeten lévő erődítések építését is az ő korában kezdik meg), újból megerősíti Mehádiát, Uj-Palánkát, Kabin-t (Kevevára) és Pancsovát. Őt ezután Olaszországba vezénylik s karddal kezében esik el, Párma falai alatt 1734-ben.

Gr. Mercy már 1724-ben megkezdte a visszahódított Bánátban a tartományi milickatonaság szervezését.

*Hős példát látni késő ezredév:
Porladó, romló csontunk kiássa.*

*Csodálni jó egy boldogabb világ
S mondják: Míg Pompeji alatt
Rengett a föld és hullott a halat,
A légio az őrségen maradt!*

MARSCHALKÓ LAJOS.

Csendőrhistóriák.

Iskolában.

A második félév végefelé mindennapos volt a felelés a próbacsendőriskolában. De már ekkor nem is igen voltak olyanok, akik lélegzetvétel nélkül el ne tudták volna mondani akármelyik közepes hosszúságú paragrafust s a leghosszabbat is legfeljebb három szuszra. Még Kajtár próbacsendőr is, pedig neki azt mondták, hogy nem sok illetéket fizetett volna a szellemi öröksége után. Most is rajta volt a sor, amit különben sorsnak is lehetne nevezni az ő esetében.

A büntetőtörvény 422. §-át kérdezte tőle a főhadnagy úr, a gyújtogatást. Kajtár barátunk olyan hévvel kezdett bele, hogy már valamennyien azt hittük, emberi hatalom meg nem állítja a végéig. Már a második pontnál száguldott: „... raktárt, szabad téren fekvő, nagyobb mennyiségű áru- vagy terménykészlet...”

Kihagyta a gazdasági épületeket. A főhadnagy úr megállítja:

— No, várjon csak, fiam, nem maradt-e ki itt valami?

Kajtárt szemmel láthatóan összeroppantotta a félbeszakítás. Arra gondolt, hogy most legjobb lenne az egészét újra előről kezdeni, mert különben nem fog már ilyen jól menni, a főhadnagy úr azonban ezt nem fogja

Vártán Pompeji előtt.

*Jött a halál, a vén Vezuv kitört,
Vad tűz robajlott lent, a föld alatt,
Pokolkő omlott, hullt a tüzeső,
S a katona a vártáján maradt.*

*Pompeji táján, vén romok között,
Az eltemetett római város
Kapu-vártáján halott csont-vitéz:
Ma is ott áll a legionárus.*

*Az öntestéből faragott szobor
Hirdeti, hogy tűz vagy hamu essék,
Az életnél csak egy csoda nagyobb,
Holtig ha tart: a kötelesség!*

*Szakadjon láva, hulljon tüzeső,
Rendüljön vén föld százszor alattunk,
Magyar Pompeji omlott kapuján
Nincsen halál, ha hű vártán maradunk.*

*Ha eltemet a tüzes óceán,
A rendült földnek forró parázsa,*

Szervezési terve szerint, melyet Bécsbe küldött fel jóváhagyására — a határszéleken telepített lakosságnak katonai szolgálatot kell vállalnia, ennek ellenében ingyen földet és 1 évi adómentességet kap. Egy év után egy-egy családnak 4 forint adót kell készpénzben fizetnie és köteleznie magát, hogy 1 métermázsra söt vesz 2 forint 18 krajcárért a „kameralmagazinból” (a kincstártól). A milic a bécsi Hofkriegsratnak lenne alárendelendő.

A legfelsőbb haditanács ezen tervezetet örömmel fogadta, azonban úgy döntött, hogy a milic csak az új tartomány légszélső határain szervezendő, a polgári hatóságoktól teljesen független legyen és csak törökországi bevándorlókból, elsősorban szerbekből alakítandó. Az új adó nem 4, hanem 6 forint legyen és a férfilakosságot minden katonai szolgálatra alkalmazni kell, tekintet nélkül az időtartamra és a földrajzi viszonyokra.

Egyúttal megálapították, hogy egy ilyen milic huszár-század 100 lovasból, a hajduszázad pedig 140 gyalogosból álljon.

1738-ban sikerült a törököknek újból betörni a Bánátba, hála a császári „hadvezérek”: gr. Neiperg, gr. Piccolimini és gr. Kónigseck stb. tehetetlenségének, akik Bécsből várták a parancsokat, mit tegyenek. Az egykorú feljegyzések megemlítik, hogy a betelepített oláhok (wallachok) már akkor is kimutatták foguk fehéret, amennyiben részben kényszerítve, részben azonban, hogy rablási vágyaikat kielégíthessék, a törökökhöz csatlakoztak; s turbánt öltve, velük versenyt pusztítottak a Bánátban, — saját új hazájukban.

Mivel Kuzman, Jani, Ostoja és Živko szerb főkapitányok a törökök elleni harcokban beváltak, őket bízták meg, hogy hozzanak szerb bevándorlókat Törökországból.

Az így alakított milic 4200 gyalogos és lovasból állt. 21 „sánc”-ban és községben teljesítettek szolgálatot. Az egész vidék 4 főkapitányságra tagozódott (Temesvár, Csakova, Hedjak és Mernik). A főparancsnok Kubin-ban (Kevevéra) székel. A miliclakosság közt 72.725 hold szántóföldet és 16.148 hold legelőt, rétet osztottak szét.

Feltűnő, hogy a bécsi haditanács a német telepésekkel szemben a szerbeket részesítette előnyben.

*

Az 1739 szeptember 18-i belgrádi békében a Monarchia jórészt elvesztette a pozsareváci békekötés alkalmával nyert hódításait a Balkánon. Az új határ nagyjában a Duna—Száva folyása az Una torkolatáig, onnét Novi-ig az Una képezte a határt. Ezáltal elvesztette a Monarchia „Osztrák Szerbiát”, az Uskokok országát és a boszniai kapitányságokat.

A határsáncokat 14 napon belül át kellett adni a törököknek. A Duna és Száva-szigetek nagy része ismét török kézre került.

A békefeltételek között volt még, hogy a lakosságot nem szabad rábeszélni, hogy Ausztriába kivándoroljon.

Valamint a karlócai és pozsareváci, úgy a belgrádi békekötés után 1738-ban is megkezdődött Törökországból a határmenti népesség bevándorlása a Monarchiába.

Szerbiából az ott alapított osztrák határőrvidékről Izakovič főstrázsameter (örnagy) vezetése alatt 10 kapitány 633 hajduval és huszárral (és ezek családjával) vándorolt be a Szerémségbe, Drenovac, Progar, Boljevci — Bežanja — Zimony környékére. (Csupa pánszerb érzelmű falu, melyek 1914-ben lakosaik folytonos árulásai miatt váltak hírhedtté...).

megengedni. Nem szerette Kajtár a részleteket firtatni s ebbeli meggyőződését mi sem jellemezte jobban, mint a mélységes csönd, ami a főhadnagy úr kérdését követte. A főhadnagy úr segíteni akart neki:

— Hát miféle épületek vannak még faluhelyen, amiket fel szoktak gyujtani? Hogy hívják például az istállókat másképpen?

További mély hallgatás volt a felelet. A főhadnagy úr a szájába akarta adni a választ:

— Na, gondolkozzék csak egy kicsit... Gazdasági...

— Gazdasági hivatal! — vágta reá Kajtár diadalmasan.

*

A daktiloszkópia jelentőségét és alkalmazását magyarázta a főhadnagy úr, miközben két önként jelentkező nebuló egy ujjnyom körül ügyetlenkedett. Már ott tartottak, hogy levették a foliról a védőszelatint és szabályszerűen reányomva az előhívott ujjnyomra, büszkén hengerelték a gumihengerrel. Persze csak addig, amíg a főhadnagy úr magyarázat közben oda nem nézett és meg nem látta, mit művelnek. Mert ebben a pillanatban úgy megmondotta a véleményét a két daktiloszkópus tudományáról, hogy az egyik ijedtében nyomban elejtette az indigós fiolát.

Ez a kis baleset volt az okozója a következő kérdésnek:

— Mit gondol, hogyan állítják elő az indigót?

A próbacsendőr abbahagyta az eltörött fiola darabjainak összeszedését, vigyázba egyenesedett s pillanatnyi gondolkodás után kivágta:

— Lekaparják az indigós papirosról!

Boda István tiszthelyettes
(Budapest).

Fogadalom.

Keményen koppannak lépteink a csonttáfagyott országúton. Sötét, holdtalan éjszaka van, inkább csak sejtteni lehet az utat is, mint látni. Csak ösztönösen megyünk rajta előre. Tekintetünk mindig előttünk akar járni, de nem nagyon sikerül, legfeljebb párméternyire mutatkozik egy-egy fának, kőnek a fekete körvonala. A kutyák ugatásából pontosan meg tudjuk becsülni, mennyire vagyunk még a falutól. Lámpavilág sehol, este 11 óra körül jár az idő, faluhelyen alszik ilyenkor mindenki.

Lépések kopogását halljuk magunk előtt az út szélén. Nyugodt, egyenletes lépések. Önkénytelenül is nagyobbakat lépünk, hogy utólérjük.

Mikor feléje közeledünk, megáll:

— Adjon Isten jó estét.

Ismerős hang, de csak úgy körülbelül. A tiszthelyettes úr egészen közel megy hozzá s úgy válaszol:

— Adjon Isten Kicsoda maga?

— No mán meg se ismer a tiszthelyettes úr?

Persze, hogy erre mind a ketten megismerjük. Pista bácsi, a falu mezőre. Már tavasztól őszig, tudniillik, mert ilyenkor nem igen van mit őrizni a mezőn. Kezefogunk:

— Honnan, honnan Pista bácsi?

Meggyorsítja a lépteit, hogy velünk tudjon tartani. Mert mi még nem tudunk olyan öregesen lépkedni:

— Innen a Bernát sógor tanyájáról. Disznótorba vótam.

— Ez már beszéd. Aztán jó bor volt-e hozzá?

— Vót ám. De én nem ittam.

— Nono. Talán bizony antialkoholista kend, Pista bácsi?

A belgrádi szerb kereskedők nagy része, — a Monarchia uralma alatt jólétre tévén szert, szintén kivándorolt. Ezeket a péterváradai sáncokban helyezték el, ők azután átszivárogtak a magyar területre s megalapították az akkor Új-Rácvárost (Novisad) — Újvidéket. Ez a város különben a szerb kultúra, irodalom gócpontja — s egyúttal legerősebb irredenta fészke is maradt.

Nyolc század katolikus albán is átjött Törökországból. Az ezredessé kinevezett Rosković alatt ezek létszáma azonban nagyon megfogyott, végül is 354-en telepedtek meg Karlóca tájékán földkunyhókban.

Izaković és Rosković népeinek utódaiból alakult azután idővel a péterváradai határőrezred.

*

A Bánátnak 1744-ben akkori ideiglenes főnöke, báró Engelshofen azt az utasítást kapta, hogy az annak idején gr. Mercy által alakított milic, küldjön segédcsapatokat az osztrák hadseregnek (örökösödési háború).

A bánáti knézek (bírók) erre, saját költségükön egy 700 gyalogos és 106 huszárból (majdnem csupa szerb) álló szobaacsapatot szerveztek Simoscent kapitány parancsnoksága alatt, s ezt a szorongatót Mária Terézia királynőnek rendelkezésére bocsátották.

Báró Engelshofen 1746—47-ben eredetileg négy gyalogszázadot (à 400 főt) és két huszárszázadot (à 110 lovas), összesen: 1600 gyalogost és 420 lovast akart felállítani. Azonban az összeírásnál (conscriptio) 1752 gyalogost és 207 huszárt talált. Ezekből alakította a „bánáti tartományi miliciát”. Ennek a legénységnek kellett ellátni a cordon és „csardak” (őr) -szolgálatot, melyhez naponta 720 fő kellett.

1751-ben azután ezt a zászlóaljkat kivonták a tartományi polgári hatóságok vezetése alól és a katonai határőrvidékbe kebelezték be.

Az 1751. évi október 23-iki pátens-sel br. Engelshofer által megszervezett új „illyr” (azaz szerb) bánáti tartományi milícia azonban sehogy sem vált be. Az emberek alig voltak kiképezve s annyira megbízhatatlannak mutatkoztak, hogy még a hegyorségi szolgálatot sem merték velük Temesvárt ellátatni, pedig erre kötelezték magukat. Egy tiszt, három őrmester, 60 fő legénységet kellett Temesvárra küldeni a miliciának s ezt a különítményt hetenként felváltani.

1764 május 1-ével adták volna át végleg ezt a miliciát a katonai közigazgatásnak, de az átadás majd egy évig húzódott el pénzügyi okokból. Végre azután 1766—68-ban állítják fel az illyr bánáti határőrezredet.

Az összeírás (conscriptio) szerint az illyr-milícia 1765 január 7-én 6744 főből állt (beleértve a fél és egész rokkantakat is).

Pénzügyi és élelmezési okokból azonban ezt az új ezredet csak 2 zászlóalj gyalogságból (Fousilie) és 2 huszárszázadból alakítják. A gyalogszázad létszáma 240, a lovaszázad 80 fő volt, összlétszáma 2880 gyalogos és 160 ló.

Egy-egy család 24 hold földet kapott (4958 katonaköteles családra számítottak).

Az őrszolgálatban lévők naponta a következő pénzjavalmazást is kapták: tiszt 18, őrmester 9, káplár 6, közkatona 3 krajcárt, azonkívül a kenyér természetben, vagy helyette napi 2 krajcárt és 1 krajcárt a fűtés, világítás és szalma költségeire.

1768-ban a határőrvidéket kitalták a Dunáig, ez

— Hát annyira azért éppen nem vagyok, de szeszt nem iszok semmiféle.

— Úgy? Mióta?

Gondolkozott egy pillanatig:

— Mostanában lesz ippeg harmincegy esztendeje.

— Hát hány éves maga tulajdonképpen?

— Szinagyűjtés-kó multam hatvanhét. Mer nyócvan-negybe soroztak.

— Milyen katona volt?

— Hát milyen lehettem vóna? A léniánál szógáltam három esztendeig... meg csendőr is vótam.

Megállottunk mind a ketten. Elég rég ismertük az öreget, de eddig még nem tudtuk róla, hogy csendőr lett volna. Hogy újra megindultunk, folytatta:

— Hát teccik tunni, úgy vót az, hogy amikó már hároméves katona vótam, elmentem csendőrnek. Pesten tettem szógálatokat akkó, de csendőrnek Pozsonyba vittek. Ott attak risztungot s ott vittek oskolába is, hogy kitanítsanak. Szegény jó Boray kapitány úr csináta meg nekem, hogy elmehettem, az Uristen áldja meg ott, ahun van. Ú vót a kompánikomendánsom.

Amikor az oskolának vége lett, elvittek Pozsony mellé egy tót faluba, hogy ott tegyek szógálatot. Mán a nevit is elfelejtettem, ojan régen vót. Ott vótam talán már egy éve lehetett neki, mikor éccer a farsangba, éppeg ijen-tájba, nagy mulaccságot csináltak a tót legények az egyik kocsmába.

Az őrmester úr engem küdött ki egy másik csendőrrel, hogy vigyázzunk a rendre, nehogy valami baj essen. Bementünk hát a kocsmába, gondolom, megmondom nekik, hogy ha valami baj lesz, hát mi itt az utcán ballagunk, csak szójjanak.

Sok vót az ösmerősöm, oszt hogy bementünk, az egyik is kínát pálinkával, a másik is, hogy igyak, mer teccik

tunni, azok a tótok még akkó is pálinkát isznak, mikó nyárba legmelegebben süt a nap. Nem akartam haragot szerezni, hát ittam én is meg a társam is, eccer, másodszor, harmadszor, amíg mán kezdett jókedvünk lenni. A risztungot bevittük a kocsmáros szobájába, osztán táncotunk meg ittunk reggelig.

Megismerkedtem egy fájn leánnyal, vele táncotam a legtöbbszor. Udvaróni keztem neki, meg ő is büszke vót, hogy a csendőrnek ő tetszik a legjobban. Reggel felé mán kevés lett a jány, oszt mingyá ekérték tülem, alighogy hozzám került. Eccer aztán meharaguttam, mondok, hát én vagyok itt az előbbrevaló vagy mi a fene, nem attam oda tobbszó a jányt. Ezen osztán összevesztünk, a risztung nem vót közel, hát székekkel, meg ki mivel tudott, összeverekettünk. A legények sokan vótak, mi meg csak ketten s fegyver nélkül, hát a balvállamat meg az ódalamat tisztára összetörték. Igaz, hogy én is attam egypárnak, mer nem vótam én se ojan megijedős legény, de a végin azé mégis csak úgy szettek föl a fődrül s elvittek a katonakórházba. Ott vótam félesztendeig.

Mikó főgyógyútam, evittek a katonabírószághó Pozsonyba. Ott aszt monták, hogy ha nem is vónék hibás a kezemre, akkó se kellenék, mer részeges vagyok.

Így hát kitétek a csendőrségtül nagy szégyenletemre. Akkó megfogadtam, hogy sose iszok életembe, csak tejet, meg vizet.

Elhallgatott. Mi sem szóltunk semmit, csak mentünk egymás mellett nagy lépésekkel. Már benn jártunk a faluban s alig vettük észre, úgy elgondolkozunk az öregem, aki még harmincegy év mulva is víz mellett disznótorozik a nevezetes szolgálat emlékére.

Az ő gondolatai is ekörül kalandozhattak, mert ahogy sarokhoz értünk, megszóialt, mintha csak a gondolatát folytatná hangosan:

persze meglehetősen nagy költségkihatással járt a földek átengedése miatt.

1769-ben azután br. Papilla alezredes megszervezte az eddigi határőrvidéktől keletre (Orsova—Mehádia—Karánsebes—Marga vidéken) az oláh (wallach) határőrszázalját. Székhelye Mehádia volt. Ez a zászlóalj 50 kordon őröt látott el 244 fő legénységgel.

Kb. ugyanezen időben Mária Terézia elrendelte egy német telepes milic szervezését is. Ezért a bécsi, pesti, prágai és pettauai rokkantintézetnek 200—200 embert kellett leküldeni, századokba tagozva, tisztekkel, altisztekkel ellátva, felszerelve és felfegyverezve.

Ezen katonák a helyőrségi szolgálat ellátására még képes főrokkantak voltak.

A település első három évében ezen emberek adómentességet élveztek, ingyen vetőmagvat, a lovasság kiselejtezett lovait kapták, azonban később az ő adójukból kellett a tiszteket, lelkészeket fizetni, a fegyvert és felszerelést beszerezni.

1765-ben azután még 1—1 századot találunk. A századok Szevkerin—Jakuba- és Pancsován (2) voltak elhelyezve, 1766-ban hozzájött még 12 osztrák, melynek a törzsszázada Starcován volt, 1—1 század Homolicán, Brestován, Kubinban.

Oporára Németországból telepítettek 68 családot.

Ezen német települőket a bevándorolt szerbekkel keverték. Utóbbiakat azonban csak akkor volt szabad kilakoltatni, ha nem akartak az újonnan alakult határőrezredben szolgálatot teljesíteni.

A megbízható hadirokkantak ezen behozatalát mondhatjuk igazán katonai szempontból helyes telepítésnek.

— Hajjaj, sokat megbántam én má azt, de hijába, késő. Ma már tán őrmester is vónék, mer jó fejem vót nekem a szógálathó. De hát úgy van az, hogy ha más kárán nem tanul az ember, megtanul a magáén. Na, de én itt most befordulok hazafelé, Istennek ajánlom, tiszt-helyettes úr.

Kezet szorítottunk vele igazán, bensőségesen. És ahogy mindig távolabbról koppantak most már megint lassú öreges lépései a csendes kis utcában, arra gondoltam, hogy ha szobrász lennék, lemintáznám, amint most csendesen szomorúan, lehajtott fővel ballag hazafelé a vizes disznótorból. A szobor alá azt írnám: „Vezeklés” s minden őrsnek adnék egyet belőle ajándékba.

Cseh Gábor őrmester (Somoskőújfalu).

A próbacsendőr-járőrzetű.

Az őrsparancsnok szabadságon volt s helyettese, Bíró őrmester irányította az őrs szolgálatát. Járőröket vezényelt az őrzáratok leportyázására, ő pedig még aznap ellenőrzőszolgálatot írt elő magának. Elindulása előtt meghagyta az egyedül otthonmaradó próbacsendőrnek, hogy vásároljon halat s a következő napon halvacsorával várja haza a bevonuló járőröket.

A próbacsendőr másnap a kapott parancshoz híven összejárta az összes halászokat, hogy halat vásároljon, de a halászok az előző napi halat már beszállították a városba, aznap pedig nem volt fogás s így a próbacsendőr nem tudott halat vásárolni. Márpedig a parancs az volt, hogy hal legyen vacsorára.

A próbacsendőr kiment a konyhára s elpanaszolta baját a főzőnőnek. Mit tegyen, mert az őrmester úr megnyúzza őt elevenen, ha nem teljesíti a parancsot és egyéb lesz a vacsora. A főzőnő azt a tanácsot adta neki, hogy ő

így telepítettek a rómaiak is és így kellett volna nekünk is mostani határaink mentén hadirokkantakat, vitézeket telepíteni.

Magyar szempontból ez a telepítés sem volt helyes, bár jobb volt mint az illyrek és oláhok behozatala, — de mégis csak idegenajkú lakosság kapta Magyarországon ősi földjét s ez a határőrlakosság nagyjában idegen maradt a világháborúig. Megtartották a magyar ügy, a magyar határvédelem nagy kárára. S ekkor Seaton Watson s más „tudósok” bennünket vádoltak, hogy a nemzetiségeket elnyomtuk!

A bánáti határon 1769-ben újból szervezték az őrszolgálatot. 68 őrsöt állítottak fel, ezek szolgálatát eddig a sor-katonaság 645 emberrel látta el és az árterületeken négy kompot és 15 különböző hajót kaptak a határőrök szolgálatának ellátására.

A németbánáti határőrezred a neki kiutalt sávot rendszeres körülmények között 406, „gyanus” viszonyok között 844, járvány, pestis idején a teljes határral 1286 fővel látta el. A megszállás költségei havonta 561 forint 36 krajcár, — illetve 2043 forint 30 krajcár és a teljes elzárásnál 3806 forint 36 krajcárt tettek ki, ami az akkori időkben meglehetősen nagy összeg volt.

Ezáltal 1772-től a határt összefüggően őrizték már Zermanjától a bukovinai határig (az Aranyos—Bisztrica áttöréséig a Piatra hegységben).

Érdekes felemlíteni, hogy a német lakosságot, illetve a rokkantakat is ugyanolyan elvek szerint akarták telepíteni, mint a szerbeket. Ez azonban nem sikerült, mert az intelligensebb német elem ezt nem fogadta el.

A bécsi udvar meglehetősen sok mesterembert is telepít-

majd hoz horgot az egyik kereskedésből, a próbacsendőr szedjen addig gilisztát s ha készen lesz a „halászati eszköz”, menjen ki az őrs kertje végén folyó Tiszára halat fogni. A próbacsendőr mindenestre jobbnak találhatta az ötletet az elevenen való megnyúztatásnál, mert mire az őrsfőzőnő megvásárolta a horgot, már össze is szedett egy dobozra való gilisztát. Összeállította a horgot és kivonult a Tiszára vacsorát fogni.

Közben azonban az történt, hogy a százados szárnyparancsnok úr megérkezett szemlére. Összejárja a helyiségeket, nem talál a legénységi szobákban senkit. Az iroda zárva. Végül bemegy a konyhára s ott a főzőnő feszes vigyázz-állásban jelenti, hogy melyik járőr mikor indult el, melyik őrzáratot portyázza, mikor fog bevonulni s hogy mennyi az őrs létszáma. Azt is jelentette, hogy csak a próbacsendőr van itthon, a kertben tanul.

A százados úr meghallgatta a jelentést, aztán a konyhából kiment egyenesen a kertbe, hogy megnézzze, mivel foglalkozik a próbacsendőr. Keresi mindenfelé, nem találja. Már a kert végén jár, amikor észreveszi, hogy a próbacsendőr a víz partján ül háttal a kertnek s horgászik nagy nyugalommal. Odakiált neki:

— Próbacsendőr!

A próbacsendőr nem mozdul.

— Halló, próbacsendőr!

A próbacsendőr vissza se nez, csak a karjával int hátrafelé, hogy csend legyen. Éppen egy hal pedzette a horgát

A százados úr azonban nem volt hajlandó respektálni a próbacsendőr halászszenvedélyét, hanem odament hozzá s rátette a kezét a vállára. A próbacsendőr visszanez s felugrik:

— Mit csinál maga itt a foglalkozási idő alatt?

tett, azonkívül külön gazdasági szakembereket küldött, akik a rokkantakat tanáccsal, utasítással látták el a földművelést, állattenyésztést, háziszövést illetőleg.

A legtöbb veterán 52—60 év közt volt s élete java részét katonáskodással töltötte, ezeket bizony vezetni kellett, hogy újra beletanuljanak a gazdálkodásba.

A települő házak vályogból voltak építve 2—2 szobával, 1 kamrával, 1 pitvarral. Eleinte csak 2—2 ház számára adtak 1—1 tehenet.

Egy-egy telepescsaládnak 20 holdat adtak, de a legelőkkel 30—36 holdra kiegészítették; igaz, hogy ezért a bécsi udvari tanács a bizottságot megdorgálta.

Felemelítendő még, hogy a szerbeknek több adót kellett fizetni, mint a németeknek.

1769-ben egy bizottság járta be ezt az új határörvidéket s azt jelentette, hogy a rokkantak, a német lakosság jobban kihasználja és műveli földjeit, mint a szerbek, (mindenesetre jóval szorgalmasabbak voltak már akkor is!), a gabonát már csépelelték, míg a szerbek még lovaikkal tipratták ki.

Érdekes adat még, hogy 1770-ben az új német-bánáti ezred kilenc századjának 1280 felnőtt férfi, 1105 nőlakosa volt és 1011 gyermek (sok hadiárva).

Mivel a bánági örvidékek határos, érdemes még ezzel egyidejűleg egy egészen különleges határörintézményt, a „Csajkások”-at felemlíteni.

A hosszas török háborúk alatt az osztrák kormány (ismét szerb) hajósokból, folyamain viziszigeteket tevő szabadcsapatot szervezett, a „csajkás”-okat. Ezek a XVIII. század elején három századba tagoltan Győr, Komárom és

Esztergomban tartózkodtak, 1—1 század létszáma 170 fő és négy fegyveres sajka volt.

Az 1741. évi 18. magyar törvénycikk szerint ezen csajkások feloszlátandók voltak és legénységüket telepíteni kellett.

Mária Terézia azonban nem akarta ezen bevált folyami katonákat szélnek eresztetni, hanem valahol délibb vidéken óhajtották őket elhelyezni a Duna, Tisza, Száva mentén.

Erre nézve több terv merült fel, melyek azonban különböző nehézségek miatt nem valósulhattak meg.

Végre 1763 március 6-án az uralkodónó úgy döntött, hogy a csajkások a Duna-Tisza összefolyásánál telepítendők, de tovább is katonai szolgálatot kell teljesíteniök, ezért birtokot is kapnak, de ennek fejében a hajóikat maguknak kell építeniök és fenntartaniök.

A közkatona fejéenként 12 hold szántóföldet és 8 hold rétet kapott.

A csajkások számára 2 négyzetmérföldnyi és 6564 hold földet jelöltek ki a következő községekben: Titel (törzsállomás), Lok, Mosorin, Gardinovács, Vilova és Zsablya.

Az összeírásnál mindössze 1679 férfit találtak.

Ezért a szervezést végző Matthesen ezredes a *tiszta szerb lakosságból* csak 3 századot tudott alakítani, 431 főnyi létszámmal Mosorin, Zsablya és Titelen.

A csajkások szabályzata, mely 1764-ben jelent meg, a következő szervezést állapítja meg: A csajkás zászlóalj (1. parancsnoka: Sztanisavjevics őrnagy) Pétervárad parancsnoksága alá tartozik, műszaki ügyekben pedig a bécsi hajózási hatóságokhoz.

— Százados úr, alázatosan jelentem, tanulom... a... tanulom a — halászatit törvényt.

— Igen, látom — felelte a százados úr — jelenleg éppen az orvhalászatot gyakorolja.

A próbacsendőr összeszedte a halászatit eszközeit s követte a százados urat az irodába. Mikor az irodába értek, a százados úr elővette a szolgálati havifüzetet és megnézte, hogy melyik őrzületben van járőr, majd megkérdezte a próbacsendőrt:

— Ismeri jól a II. számú őrzületet?

— Igenis!

— Ki szokott a járőrvezetője lenni leginkább?

— Szakács őrmester úr.

Tehát idefigyeljen. Felszerelünk és elmegyünk a II. számú őrzületet leporlyáznunk. Maga lesz a járőrvezető, maga vezessen engem s egészen úgy viselkedjék, mint amikor Szakács őrmesterrel van szolgálatban. Megértette?

— Igenis.

Felszereltek és megindultak a községből vezető úton egyenesen. Útközben a próbacsendőr magyarázta:

— Százados úr, alázatosan jelentem, ez itt jobbról az első tereptárgy. Onnan két dűlöt keresztülmegyünk jobbra és az a fehérletős ház, amelyiknek a teteje látszik, az a második tereptárgy. Onnan nyugatra megyünk majd egyenesen és balra az út mellett egy nagy tanya a harmadik tereptárgy.

Megérkeznek az első tereptárgyhoz. Nincs senki ott. A százados úr megindul arrafelé, amerre a próbacsendőr a második tereptárgyat mutatta. A próbacsendőr visszahívja:

— Erre tessék jönni, Százados úr!

— De hiszen maga azt mondta, hogy az ott a második tereptárgy?

— Igenis, kérem alázatosan, de oda nem szokunk

menni, csak mikor száraz idő van. A Szakács őrmester úr úgy mondja, hogy nem érdemes azért az egy házért azt a nagy sarat megmászni, mikor innen is látjuk.

A százados úr nem felelt semmit, csak ment a járőrvezetője után. Baj nélkül leporlyáztak még vagy öt tereptárgyat.

— Hol lesz a pihenő? — kérdi a százados úr.

— Majd a Mari néniénél.

A százados úr nem firtatta a dolgot. Már maguk mögött hagytak vagy 17 kilométert, amikor végre azt mondta a próbacsendőr, hogy: „Itt a Mari néni”. Beállítottak.

— Jó napot, Mari néni.

— Adjon Isten, csendőr urak, tessenek beljebb fáradni. Már is nyitotta az ajtót s tuszkolta befelé a „járőrt”. A százados úr körülnézett a „pihenőhelyen”. Útszéli kocsmá volt az bizony. Még jóformán le se telepedtek, már hozta Mari néni a fröccsöt. Kettőt természetesen, egyet a csendőr úrnak s egyet meg az őrmester úrnak, ahogy mondotta. A százados úr megkérdezte:

— Aztán jó bor-e ez, nénémasszony?

— Jó biz' ez kérem szépen, a csendőr urak mindig ebből szoktak inni s nem mondták még, hogy ne ízlenék.

De a százados úr mégsem ivott belőle, hanem azt mondta, hogy nem szabad neki inni, mert nem tud tőle aludni. A próbacsendőr pedig intézkedett, mert a parancs szerint ő volt a járőrvezető:

— Mi lesz ebédre, Mari néni?

— Amit tetszik parancsolni. Csínálhatunk csirkét...

— Hát akkor készítsen egy csirkét, sok nokedlivel!

Az ebéd hamarosan elkészült. Megebédeltek, majd a próbacsendőr intézkedett, hogy Mari néni készítse el az ágyat, mert lefeküsznek. A próbacsendőr is segített neki. Mikor készen lettek, befessékelték a százados urat. Két óra kispihenő volt illetékes.

A csajkásoknak békében és háborúban a Dunán, Tiszán, Száván, de a mellette fekvő területeken is, vízen és szárazon kellett a határőrszolgálatot ellátni, csempészeket, rablókat üldözni. A zászlóalj később 4 századra tagozódik 3—3 sajkával. A sajkaparancsnok tiszt volt, kormányosa altiszt, legénysége 1 kürtös, 2 csákyás, 32—34 evezős, 1 fegyvermester.

Télen, jégzajlás idején a sajkák Péterváradon voltak.

A csajkás nemcsak a vízen való műszaki szolgálatra volt kiképezve, hanem mint gyalogos is, a műszaki szolgálatot a monarchián kívül és belül — mindenütt el kellett látni.

A fegyveres kiképzéshez azonban az embereket csak tavasszal a vetés és ősssel az aratás után volt szabad behívni. 8 napi szolgálaton túl kincstári élelmezésben részesültek.

A vízi kiképzést a Dunán nyerték, de Titeltől Péterváradig a hegymenetben és a tiszai Titeltől Banovceig völgyemenetben.

1769-ben kiegészítették a csajkás kerületet Csurog, Kevilj, Kacs, Szent-Iván és Goszpodince községekkel, ezáltal a legénység létszámát 917 főre emelve.

Mint előbb említettem, 1769-ig a déli és keleti határ őrzete teljes volt 227.7 mérföldnyi hosszúságban. A határőrvidek azonban nem volt szerves egészen tekinthető, sem területileg, sem közigazgatásilag.

Majd csak a határ mentén tagozódott, mint a Szerémségben, Szlavóniában, majd mélyen nyúlt be az ország belsejébe, mint Varasdánál. Egész mások voltak a viszonyok a székely határőrvideken, erre majd később térünk rá.

A különbségek főoka a földrajzi viszonyokon kívül a lakosság teljesen heterogén összetételében volt kereshető.

Már jó este lett, amikor bekopogtat a próbacsendőr:
— Százados úr, alázatosan jelentem, jó lenne továbbmennni.

A százados úr megnézte az óráját:
— De hiszen itt csak két óra pihenő illetékes, most meg már este van!

— A százados úr azt parancsolta, hogy csináljam úgy, ahogy a Szakács őrmester úr szokta.

— Hát igen, persze...
— Az őrmester úr meg mindig meghagyja, hogy csak akkor keltsem fel, ha a tiszthelyettes urat látom. Most meg amott jön, e.

Csakugyan, a dülőúton az őrsparancsnok ellenőrző járőre közeledett.

A próbacsendőr kikiáltott:

— Fizetni, Mari néni!
Mari néni összeszámolja: a fröccs 30 fillér, a vacsora 2 pengő. A próbacsendőr kifizeti a 30 fillért s jelenti, hogy a százados úrra 2 pengő esik.

— Hogy-hogy? — kérdi a százados úr.
— Alázatosan jelentem, a Szakács őrmester úr mindig azt mondja, hogy a nagyobbik cekket a járőrtársnak illik fizetni.

Hogy miként értek haza, hogy az őrs milyen szemlét kapott és főként, hogy a százados úr miként dicsérte meg Szakács őrmestert a próbacsendőrnek a gyakorlati szolgálata való kiválóan szakszerű bevezetéséért, azt nem tudom, mert aki ezt nekem elbeszélte, itt hirtelen bocsánatot kért, hogy elbeszélését félbe kell hagynia s felugrott a pályaudvari villamosra.

Donkó Mihály őrmester (Budapest)

Nugaton horvátok voltak, azonban jött a sok betelepített szerb és oláh, majd a németek és csak a keleti határunkat őrizte őslakosság, a székefyek.

Fentebbi népeken kívül még sok albánt, olaszt, görögöt, cigányt és zsidót is lehetett a határvidéken találni.

Ha most az egész határőrvidek katonai értékét tekintjük 1776 körül (már a reformok befejeződtek), úgy el kell ismerni, hogy ez a számra nézve is jelentékeny katonaság nemcsak a védelem szempontjából volt fontos, — mindig rendelkezésre állt egy akkor már jól kiképzett sereg, hanem nagyon olcsó is volt, alig egyharmadába került, mint a sorkatonaság.

1776-ban	
a károlyvárosi határőrvidek	14 000 katonát,
a varasdi	7.200 „
a báni (Banát)	7.200 „
a szlavón	10.800 „
a bánáti	6.700 „
az erdélyi	14.400 „
a csajkás	1.000 „
összesen:	61.300 katonát

állított.

(Folytatjuk.)

A lelki élet ismertetése.*

Írta: **PRESZLY LÓRÁND dr. alezredes.**

Említettük, hogy sem magát a lelket, sem a lelki tünetenyeket — mint anyagot — elemezni, részekre bontani nem tudjuk. A lelkiélet kutatói a lelki élet jelenségeit mégis rendszerezik és általánosságban három, és pedig:

- a) a gondolkodás,
- b) az érzelem és
- c) az akarat csoportjára osztják.

Olyan terjedelemben, amint azt a nyomozó közegek számára szükségesnek ítéljük, foglalkozni fogunk e csoportok alá sorolt lelki jelenségekkel

a) A gondolkodás.

Érzékszerveink (a szem, a fül, az orr, a nyelv stb.) útján képesek vagyunk felfogni a külső világ fizikai benyomásait. Ezek a benyomások — mint folyamatok — ideg-szálaink útján eljutnak az agyvelőbe. Az agyvelőben ezen behatások visszahatásaként egy lelki állapot jelentkezik, illetve keletkezik, amelyet *érzetnek* nevezünk. Ez az érzet a legegyszerűbb lelki állapot, mely keletkezésében — azonban — a szervezetnek egy bizonyosfokú ingereltetéséhez van kötve. Ilyen inger lehet pl. a hang, a fény, a nyomás, esetleg vegyi folyamat is, mint az iznál és a szagnál. Ezt az ingert azért, mert hat idegeinkre, valamelyik érzékszervünk felfogja, tehát mi azt megérezzük, arról tudomást szerzünk.

A lelki életünk az érzettel kezdődik, mely a külvilág tárgyainak tulajdonságairól értesít bennünket. Van azonban olyan érzet is, mely a testünk belsejében elágazó idegek ingerlése nyomán keletkezik. Ezeknek megfelelően különböztetünk meg *külső és belső érzeteket*. Ez utóbbit létrehozhatja kívülről származó inger, de lehet belső életfolya-

* Részlet a szerzőnek „A bűnözés” című, sajtó alá rendezett művéből. Folytatás. Az idézetek kútforrásai csak a műben jelöltetnek meg.

mat eredménye is. A lélek — érzékszervei útján — nem csupán a külső világ állapotáról, hanem saját testünk állapotáról is tudomást szerez. Ilyen belső érzet pl. az éhség, a szomjúság stb.

Azok az érzetek, amelyek segítségével a lélek úgy a külső világ, mint saját testének állapotáról tudomást szerez, igen különbözőek lehetnek. Ezek, mint több szín keveréke, egy határozatlan érzetbe olvadnak. „Ezt a határozatlan, homályos érzetet *életérzetnek*, vagy *közérzetnek* nevezzük.”

Élet- vagy közérzetről szólva, meg kell emlékeznünk a *mozgási érzetekről*, amelyek arra nagy hatással vannak. A mozgás, különösen a megfelelő és kellő testmozgás, nemcsak a test, hanem a lélek egészségének is lényeges feltétele. A túlfeszített vagy ennek ellenkezőjeképpen a túlkeves mozgás beteggá teszi a testet. Közismert mondás: „Ép testben ép lélek.”

Testszervezetünk részeinek mozgását szintén érzetek kísérik. „Ezen érzetek az izmokban lévő érzőidegekben akkor keletkeznek, midőn a mozgató idegek izmainkat összehúzzák vagy lifeszítik.” Szervezetünk minden részében s így a bőr felületén is érzőidegek vannak. A bőr felületén elhelyezett érzőidegek által felkeltett érzetek egy részét tapintó, másik részét hőérzetnek nevezzük. Ezekon kívül megkülönböztetünk szag, íz, látás és hallási érzeteket, aszerint, amint az orrban, a szájban, a szemben vagy a fülben keletkező benyomások jutnak — érzőidegeinken keresztül — öntudatunkba.

„Ezen érzetek alkotják azt a középpontot, mely körül az összes lelki tüneményeink csoportosulnak. Ez az az alap, melyen az *öntudat*, az „én” keletkezik. Ezen érzetek és a közéjük csoportosult gondolatok alkotják azt, amit *léleknek* nevezünk.”

Az érzetek — mint előbb említettük — mindenkor a tárgyak tulajdonságairól értesítenek bennünket. „A tárgyak együttes tulajdonságainak térbeli észlelete: a szemlélet. A térben nem tulajdonságokat, hanem csupán tárgyakat látunk és tapintunk. Ezért a szemlélet külső tárgyra vonatkoztatott érzetkapcsolat.” Voltaképpen a jelenlévő tárgyak lelki képei, vagyis az érzetkapcsolat: a *szemlélet*.*

Szemléletek útján tudunk a világban tájékozódni. Szemléletek segítségével vagyunk képesek a környezetünkben levő dolgok és tárgyak között eligazodni, különbségeiket tenni és reagálni arra, hogy miképpen kell alkalmazkodnunk azokhoz s miképpen tudjuk azokat önfenntartásunk eszközeivé tenni.

Ha az az inger, mely a szemléletet létrehozza, megszűnik, megszűnik maga a szemlélet is. Mégis mit tapasztalhatunk? Azt, hogy az inger megszűnésével nem mindenkor szűnik meg azonnal az érzet és a szemlélet is, hanem rövidebb-hosszabb ideig utóképp alakjában mindkettő fennmarad. Lelkünknek azt a folyamatát, amelynek a segítségével az érzékeivel szemlélt tárgyakat megőrizni képes, *képzetnek* nevezzük.**

* „Induljunk ki egy példából. Tegyük fel, hogy szemünk előtt egy virág van s mi figyelemmel nézünk erre a virágra. A virágról jövő sugarak a szembe jutván, a renehártyán képet alkotnak. Ezt a képet a látóideg pályája mentén az agyscjeknek vezet, hol először, mint érzet jön tudomásunkra. A léleknek az az állapota, amidőn mi a virágot tényleg látjuk: szemlélet, mely érzetekből alakul.”

** Visszatérve az említett virágra, ha attól elfordulunk s a képe „dacára annak, hogy nem nézünk reá, nem látjuk, nincsen szemléletünk, mégis megjelenik a lélekben, azt mondjuk, hogy a lélekben most a virág képe van. A tárgyaknak, a lelkünkben visszamaradt képeit képzeteknek nevezzük”.

Képzetek nélkül nincs fejlődő lelki élet. Mi csak érteink és szemléletünk világában élünk; múltunkat a jelenel és jelenünket, valamint multunkat a jövővel a képzetek kapcsolják össze. „Érzet, szemlélet, képzet együtt alkotják meg a magasabb lelki élet kialakulását.”

Amint a szemléletről megállapítottuk azt, hogy az voltaképpen jelenlévő tárgyak lelki képe, a képzetről viszont azt mondhatjuk, hogy az egy már szemlélt tárgy lelkiképe. Minél pontosabb és minél teljesebb volt a szemlélet, okozatszerűen, annál hívebb és tökéletesebb az annak megfelelő képzet. Ha nem volna szemlélet és nem volna képzet, nem fejlődhetné a lelki élet sem.

A képzet homályosabb, elmosódottabb képe az érzetnek. Más a fogfájás érzete és más egy visszazagondolás a fogfájásra. Más, ha hallom a cigányzenét és más, ha az arról visszamaradt képzetek megújulnak a lelkemben.

Lelkünk azonban nem csupán a külvilág tárgyainak, hanem a láthatatlan dolgok képét is sokáig megőrzi és iméte ten fel is idézi. Ezt a képességét *emlékezésnek* nevezzük, tudományosan *képzet-visszaidézésnek*. Az emlékezés reálismerés olyanra, ami már volt egyszer a lelkünkben, vagyis reálismerés a felidézett képzetre.

Elménknek visszaidéző képessége állandó. Innen van, hogy a mult emlékei sohasem halnak meg a számunkra.

Az emlékezőképesség fiatalabb korban erősebb, élénkebb és világosabb. Van egy különleges fajtája, az ú. n. „speciális” emlékezés. Egyesek nevekre, számokra, arcokra emlékeznek inkább, mások nyelveket tanulnak könnyebben. Ennek az a magyarázata, hogy az agyidegrendszer némelyeknél jobban képesít bizonyos fajú benyomások átvételére. Ennek eredményeül tudhatjuk be azt is, hogy egyik ember könnyebben tanul, könnyebben jegyzi meg és rögzíti agyában az olvasott és hallottakat, a másik nehezebben, vagy sehogy. Innen van legtöbbször a tanulók tanulásának különböző eredménye is.

Az emlékezés a testi erő gyengülésével gyengül. Az öregkorban levőknel el is homályosul, sőt el is vesz. Az öregek könnyen felejtik a tegnapot, ellenben csodálatosképpen feltűnő élénkséggel és hűséggel emlékeznek vissza ifjú, különösen pedig gyermekkorunk eseményeire.

Az emlékezésnek ellentéte a feledés, amikor t. i. „felújuló képzeiteink kapcsolatát nem tudjuk azonnal megtalálni”, amikor tehát „valamely elhomályosult képzet — a képzettársítás (asszociáció) valamely akadályja miatt — nem jöhet az öntudatba”

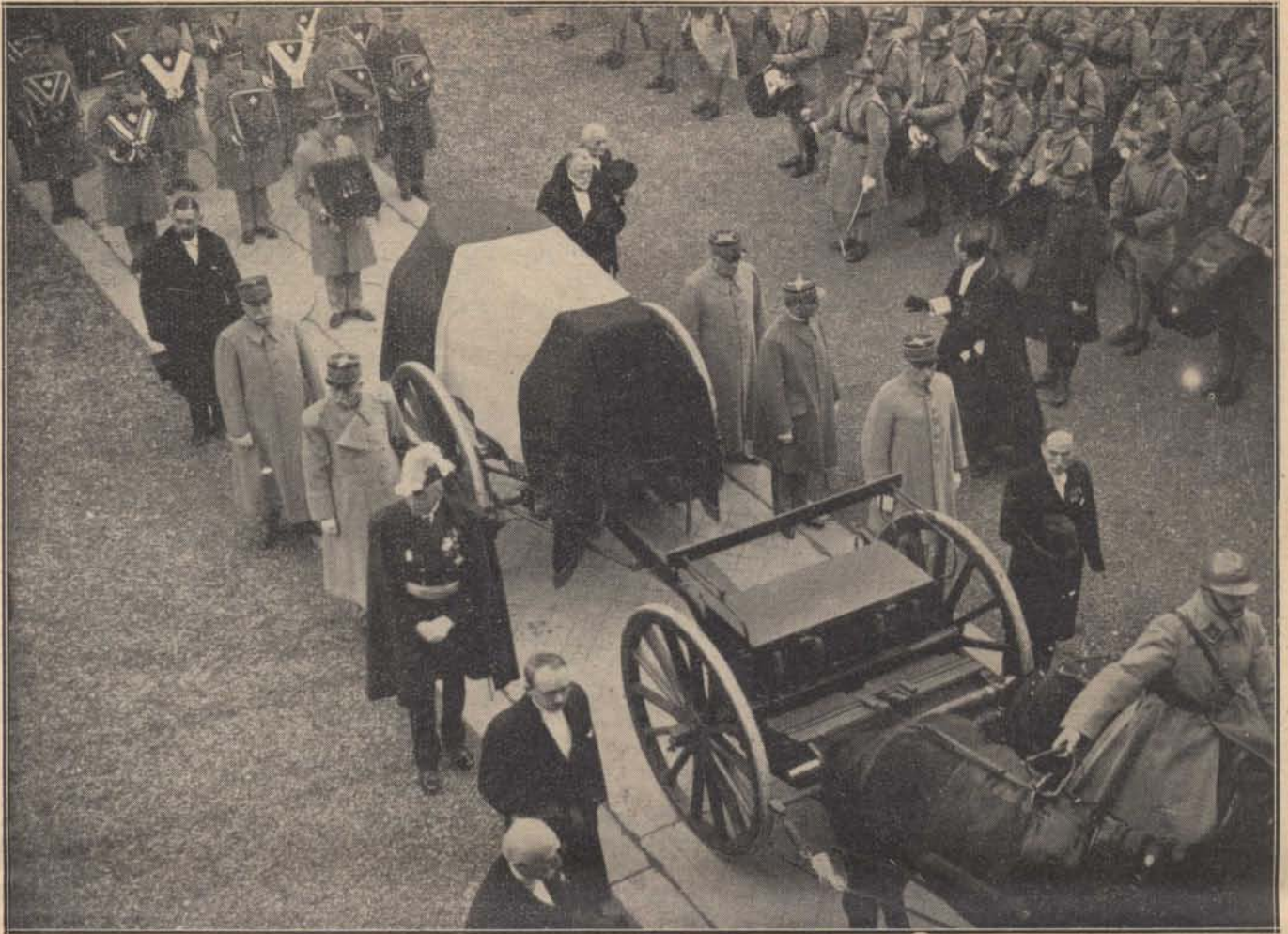
Úgy az emlékezésnek, mint a feledésnek lelki életünkben igen nagy a jelentősége és különösen az előbbi rendkívülien gazdagítja azt.

*

A képzetekről tárgyalva, meg kell jegyeznünk, hogy azok szemléleteinket többé-kevésbé hűen és változatlanul adják vissza. Előfordul azonban, hogy a képzetek „előbbi éiményeink e'lemeiből olyan új kapcsolatban alakulnak össze, amint még szemléletben nem éltük át őket.” „Az előbbiek felidézésére szolgáló lelki készségünk: az *emlékezel*. Az utóbbi megalkotására való hajlamosságunk (diszpozíció) pedig: a *képzélet* (fantázia).”

Bűnügyi nyomozásoknál különösen a perdöntő jelentőségű tanuvallomások megbízhatósága szempontjából igen nagy szerepe és jelentősége van úgy az emlékezetnek, mint a képzeletnek. A nyomozóközégek néhány, kellő időben és ügyesen feltett kérdéssel — pillanatok alatt — tisztázhatják, hogy a vallomások a tiszta és világos emlékezés-e, avagy a képzelődés szüleményei-e? Hangsúlyoznunk sem kell, hogy most, amidőn a képzélet és képzelődésről beszélünk, nem érintjük azokat az eseteket, amidőn egyes embe-

Andre Maginot, francia hadügyminiszter temetése Párisban. A halottat ágyútalpon viszik az utolsó útra, koporsója a francia trikolorral betakarva, jobbról s balról miniszterek és tábornokok kísérik.

rek tudatosan állanak elő — agyafúrta kitalált — mesékkel. Ez nem lelki jelenség, hanem erkölcsi fogyatékoság, amikor t. i. valaki tudatosan állít valótlan.

Bűnügyi nyomozásoknál számolni kell azonban olyan esetekkel is, amelyekben — valamely az idegrendszerre ható különösebb ok miatt — az emlékezés kihagy, vagy a képzelődés észrevehetően korlátolt.

A felfogás és az emlékezés mérésével már nemcsak kísérleteznek, hanem arra különleges készülékek is állítottak össze, amelyek az elméleti képességnek vizsgálatára és meghatározására szolgálnak s azon alapulnak, hogy pontosan megmutassák, milyen gyorsan fogunk fel betűket és színeket, optikai és akusztikai ingereket, milyen pontosan jegyezzük meg ezeket, miben és mennyire tévedünk.

*

Külön kell megemlékeznünk két jelenségről, amelyeknek a nyomozások során elég gyakran van szerepük. Az egyiket látomás (vizió), a másikat hallomás (hallucináció) néven ismerjük. Ezekkel kapcsolatban azután egy harmadik lelkítőneményről is megemlékezhetünk, amit köznapi életben illúzió néven ismerünk. Különösen a látomásnak és hallomásnak jut gyakori szerepe a nyomozások során.

Az ember gyakran látni véli azt, ami nem áll szemel előtt, tehát nem képezi szemlélete tárgyát. Ezt látomásnak (látásbeli csalódásnak) nevezzük. Akinek látomása van, az oly tisztán lát maga előtt embereket, tárgyakat, mintha tényleg ott, a szeme előtt állnának. Sokszor halljuk, hogy

egyesek előtt megjelenik az Isten, Szűz Mária vagy a szentek valamelyike. Másik előtt állatok vagy más tárgyak jelennek meg. Goethe német tudósról beszélük, hogy önmagával találkozott az úton. A vizió előidézője lehet magasfokú láz, lehet elmebetegség folyamánya, de felléphet nagy vérvesztés, hosszas éhség, nagyobb felindultság stb. nyomán is.

A hallomás nem más, mint egyszerű hallásbeli érzécsalódás. Azt halljuk, hogy harangoznak, jajkiáltást hallunk, pedig csend van. Ilyen érzécsalódásaink lehetnek különben az ízlés, a tapintás, a szaglás körében is.

Illúzióknak azt nevezzük, midőn „érzéki észrevételeinket, tehát a látást, hallást, ízlést és tapintást a saját képzeletünkkel egészítjük, színezzük ki” Azt szokták mondani, hogy minden csalódás illúzió.*

Illúzió akkor keletkezik, ha valamely — valóban létező — külső inger (tárgy, személy, tünemény, szó) tévesen érzékeltetik s nem a megfelelő alakban, vagy nem a helyes értelemben jön az öntudatba. Illúzió pl. az, ha valaki egy fatörzset embernek lát és hisz; ha bizonyos elejtett és

* „A vizió és illúzió alapja a kísértetekben való hitnek is. Ismeretes dolog, hogy nemcsak a gyermek, de sok felnőtt ember is hisz a kísértetekben. Sok ember nem hisz bennük, mégis félnek. Ennek oka a beteges, gyenge idegrendszerben, részint azon rémálmokban van, melyekkel a kis gyermekeket ijeszteni szokták. Az ilyen ijesztős mese olyan mélyen vésődik a gyermek idegrendszerébe, hogy némely ember még férfikorában is érzi hatását.”

reánk nézve teljesen közönyös megjegyzést — meghamisított tartalommal — önmagunkra vonatkoztatunk, ha kocsizörgést vagy puskalövést mennydörgésnek hallunk.

Az ilyen esetekben előidéző okként egyes érzékszervek elváltozása vendő. Előfordul egészséges embereknel is, de ritkán. Elme- vagy idegbetegeknél azonban gyakori tünet.

*

A lelki jelenségek és tünemények legnagyobb része az ébrenlét állapotában jelentkezik, illetőleg folyik le, amikor is az egészséges szervezetű ember öntudatának birtokában van. Ez a tudatműködés időnkint megszakítást szenved és pedig állandóan — illetőleg folytatódólagosan — visszatérő megszakítást. Az izom- és idegrendszerünk az ébrenlét során kimerül, a testi és szellemi erők elgyengülnek, mert hiszen úgy a testi, mint a szellemi munka erőfogyasztással jár. Az érzékszervek fogékonysága megszűnik s bekövetkezik az az állapot, amelyet *álmoságnak, félálomnak, majd álomnak* nevezünk. Ez utóbbi állapotban az öntudat teljesen szünetel, az érzékszervek pedig pihennek. Új munkához friss erőt gyűjtenek.

Az egészséges álom tényleg erőgyűjtés is. Csak az álmatlanság vagy a rossz alvás teszi fáradtá az embert. A túlfeszített szellemi munka, idegesség, testi túleröltettség zavarólag hatnak az egészséges és üdítő álomra.

A régiek az alvást a halálhoz hasonlították, jóllehet, az éppen úgy, mint az ébrenlét, az élet megnyilvánulása. Az ébrenlét a munka, az alvás a pihenés időszaka.

Vannak mérgek, amelyeknek altató a hatásuk. De az ilyen mérgekkel előidézett altatás — mit narkózisnak nevezünk — sok tekintetben nem azonos a természetes alvással.

Az újabb időben a tudósok által tett tapasztalatok arra utalnak, hogy az alvásnak a középponti idegrendszerben külön központja van. Ennek a középpontnak az izgalma benyolódott reflex-folyamatot vált ki, amelynek következménye mind az a jelenség, melyet az alvo szervezetben észlelhetünk. Az alvás legszembeötlőbb tünete az *eszméletlenség*, vagyis a tudatos lelki műveletek szünetelése.

Az álom során is jelentkeznek lelki jelenségek, melyeket azonban nem kísér a tiszta öntudat. Ezek az úgynevezett *álomképek*, melyek sok esetben erősen tükrözik vissza testünk állapotát.* Kellemetlen az érzet, kellemetlen maga az álom is. Amint megszűnik a kellemetlen érzet, megszűnik, illetve megváltozik maga a kellemetlen álom is. Rossz fekvés, akadályozott léleketvétel gyakran előidézői lehetnek annak, hogy az álom során kellemetlen álomképek jelentkeznek, üldöznek bennünket, verekedünk stb. Ittas emberek álomképei is zavarosak.

Az álomképek során keletkezett ingerek gyakran átterjednek az agyvelő centrumaira s tudatos mozgásokhoz hasonló mozgásokat hoznak létre. Idetartoznak az *alvajárás* és az *alvabeszélés* tüneményei s ide sorolható a *hipnotikus állapot is*, melyekről azonban külön fejezetben fogunk részletesen szólni. Az álomban való igazi mozgás már a kóros állapothoz közeledő jelenség. Ez tehát kóros tünet, amelyek igen gyakoriak, kivált idegeseknél és elmebetegeknél. Ilyen esetekben az alvó — rendszeren aggasztó álomképek hatása alatt — felkel, menekül, jön-megy, mindennapi foglalkozását kezdi űzni.

*

A továbbiakban még néhány szót kell szólnunk a tudatról, a figyelemről, továbbá az appercepcióról, végül a gondolkodás és értelmi megismerésről.

A *tudat*. Említettük, hogy az általunk szemlélhető

* „Az álom tulajdonképpen panoráma, melyben életünk történetének egyes képeit látjuk feltüntetve. Így látja meg a nyolcvanéves agg a gyermek-, ifjú- és férfikora emlékeit.”

tárgyak tulajdonságait érzékszerveink segítségével észlelhetjük. Az alkotott képzetek során előállott lekiállapotok és folyamatok azonban nem elszigeteltek, hanem egymással összefüggésben állanak. „A lelki folyamatok egységes összefüggését az egyénben *egyéni tudatnak* nevezzük”. Ez az egységes lelki összefüggés csak akkor szünetel, amikor az egyén alszik vagy elájul stb. „Csakis a tudattal való kapcsolatban vannak valóban jelen a lelki folyamatok, csak akkor mondjuk, hogy tudomásunk van róluk... Tudatállapotaink egymásután, mint a folyó hullámai, folynak le... Egyszerre érezzük saját testünket és a körülöttünk levő tárgyakat, előbbi élményeink emlékei, kellemes vagy kellemetlen érzelmeket, rokon- vagy ellenszenvet, kívánságot stb.”

Van olyan lélektani iskola, amely a tudatot akként magyarázza, hogy a magunk megismerése ráeszméléssel kezdődik és hogy ennek az önmagunkra való eszmélésnek az egyik faja a tudat, amely nem más, mint lelki állapotunk belső tapasztalása. Az eszmélésnek másik faja és magasabb foka az *öntudat*, amelynek segítségével különbözteti meg az egyén egyrészt önmagát a lelki tényeitől, másrészt minden más lenyitől. Vagyis a tudat azt mondja meg, hogy mi az anyám, az öntudat pedig azt, hogy mi vagyok én. És ez a fejlődő „én” csak akkor lesz öntudatos, amikor „egységesíteni tudja lelki jelenségeit és szembehelyezni a külső világgal, amikor el tudja vonatkoztatni képzetait önmagától és meg tudja ítélni saját lelki jelenségeit.

A *figyelem* nem más, mint elménknek egy kiválasztott tárgyra való fokozott irányítása. Úgy is magyarázhatjuk, hogy idegrendszerünknek egy különleges állapota, amelyben bizonyos benyomások vagy behatások befogadására különösképpen alkalmas.

„A vadász leshelyén minden kis zörejre, látókörének minden kis változására vigyáz, odafordítja fejét, semmi másra nem gondol, mint a zörejt vagy a távolban mozgó barna folt okára. Egész mivolta a várt benyomásra van koncentráva.” Minél jobban figyelünk, annál tisztább képet nyerünk a tárgyakról és azok viszonyairól. Aki nem képes a benyomásokat jól megfigyelni, tehát figyelmét úgy irányítani, ahogy azt a dolgok természete kívánja, *szórakozottnak* mondjuk. A figyelemzavar tehát *szórakozottság*.

Azt tartják, hogy figyelmünket fokozzák a tudásvágy, a fennkölt erkölcsi érzés. „A figyelem nagy szerepet játszik a jelenségek megfigyelésében, a tanulásban, ezért az intelligens egyén egyik főfeltétele.”

Nagy és jelentős szerepe van a nevelés terén is és sikerének egyik előfeltétele.

A figyelem mindig elménk önkéntes működése. Az állandó és erős figyelem fárasztólag hat az agyidegrendszerre.

A figyelem fokát és terjedelmét különleges műszerek segítségével ma már vizsgálat tárgyává is lehet tenni.

*

Az *appercepció*. A külső benyomások hatnak reánk, azokat tudomásul vesszük, megértjük. Ezt a megértést *percepciónak*, magyarul *felfogásnak*, *tudomásulvételnek* nevezhetnők. Ha új benyomás jön — mint képzet — az öntudatba és az ott már meglévő képzetekkel kapcsolatba lép és a régebbi képzetek az új képzetet mintegy megvilágosítják, akkor a már meglévő tudattartalom alapján az új képzetet is megértettük, felfogtuk. Ezt a lelki-tüneményt, illetve jelenséget nevezzük — latin nyelven — *appercepciónak*. A kifejezést megfelelő szóval a magyarban nem helyettesíthetjük.

Spanyolországban állandó a fegyveres összetűzés a csendőrök és forradalmárok között. Az összetűzések kölcsönösen számos halott és sebesült áldozattal járnak. Képünk a Castiblancóban elesett spanyol csendőrök temetéséről készült.

Egy egészen tudatlan embernek hiába igyekezzünk olyan dolgot, pl. a villamosság mibenlétét stb. megmagyarázni, vagy vele megértetni, ami az ő tudáskörét meghaladja. Hallja a szavunkat, de nem érti, nem fogja fel annak tartalmát. Már egy többé-kevésbé iskolázott emberrel könnyebben boldogulunk. A gyermek is az almát labdának nézi, vagy a cukrot hóból levőnek. A felnőtt embernek azonban már más a felfogása, ha pl. lovat lát, akkor abban nemcsak az állatot látja, hanem hozzágondolja annak fajtát stb.

A felnőtt emberben már megvan a készség arra, hogy a látottakhoz és hallottakhoz valami jelentőséget fűzőn és a meglevő képzeleti anyagába illessze.

A percepció egyszerű tudomásvétel, illetve megértés, az appercepció megokolt megértés, illetve tudomásvétel. A tanulás maga sem más, mint appercepció, mely a figyelem útján jön létre. Csak amire figyelünk, azt appercipiálhatjuk.*

A tanulás akkor eredményes, ha az új tanulási anyag

* „Ugyanazt a tárgyat különböző egyének másképpen appercipiálják, azaz más és más képzetkapcsolatba illesztik be. Ugyanazt a hegyet a geologus palatömegnek, a turista pompás megmászni való magaslatnak és természeti szépségnek nézi, a festő a színárnyalatokat keresi rajta, az erdész a fák minőségét és sűrűségét figyeli, a vadász jó vagy rossz vadászterületet lát benne, a pásztor csak a tisztások fűvét vizsgálja, stb. Ugyanazt a tüneményt másképpen appercipiálja az, akinek sok odavágó ismerete van, mint aki csak csekély odavonatkozó képzetrel rendelkezik.”

„erős és gazdag támasztékot nyer a már régebben megszerzett ismeretanyagban”.

A gondolkodás és értelmi megismerés. Azt a lelki tevékenységet, amelynek segítségével képzeleteinket képesek vagyunk elemeire bontani, a részeket újból egységbe kapcsolni, egymással összehasonlítani: *gondolkodásnak* nevezzük. A gondolkodásnak ez a munkája az emlékezeten és a figyelmen épül fel.

Legfőbb célja, hogy a bennünket körülvevő tüneményeket, magát a világot megismerjük s így jobban boldogulhassunk.

A külső világ megismerése érzékszerveink munkájának az eredménye, viszont annak értelmi megismerése már szellemi képesség: a gondolkodás eredménye. „Értelmünkkel szerezzük meg a dolgok közvetlen ismeretét, alkotunk közvetlen ítéleteket... Értelmünk segítségével győződünk meg a dolgok igazságáról. Ez a lelki folyamat *ismerés*, a folyamat eredménye: *ismeret*”. Tehát az a lelki folyamat, midőn olyan gondolatokat alkotunk, melyeknek igazságáról meg vagyunk győződve. Minden gondolkodásnak — mint lelki jelenségnek — célja nem is lehet más, mint az, hogy igaz gondolatokhoz jussunk, a valóságos létet, életet és történést ismerjük meg.

A gondolkodás köre és anyaga nagyon tág s a természete is nagyon különböző. „Az öregember reálisabban, a fiatalabb fantasztikusabban gondolkodik.” Az ifjúból ugyanis hiányzik a sok tapasztalat, lehetségesnek tart

olyant, amit az öreg tapasztalatai alapján azonnal elvet. Egyébként a gondolkodásra való természetes készség egyénenként is változó. E készséget nevezzük *értelemnek, okosságunk, intelligenciának*.

A gondolkodásnak külön tudománya van, melyet „filozófia” néven ismerünk.

*

Gondolataink tömegét a *nyelv* egyszerűsíti. *Nyelv* útján válnak elvont gondolataink tudatosakká. A szó a gondolat jele.

Gondolatainkat vagy nyelvünk, vagy *írásunk* segítségével közölhetjük másokkal. Herder János — német bölcsező — szerint a nyelv a szellem megnyilvánulása és egyik legnagyobb csodája az emberi megnyilvánulásnak. Az élő szavakban öltenek testet gondolataink.

Megkülönböztetünk *élő* és *néma* nyelvet. Az élő nyelv szavakból áll, a szavak hangokból, melyeket a fülünk fog fel. Ezeket megértjük, megjegyezzük, a választ megalkotjuk, gondolatokba öntjük és nyelvünk segítségével kifelé közvetítjük. Így alakul ki a *beszéd*.

A néma nyelv bizonyos taglejtésekkel és arcjátékkal eszközöltetik, éppen azért nagyon tökéletlen módja az értekezésnek.

A nyelv- és írástehetség alatt azt a képességet értjük, mellynél fogva az ember szellemi tehetségeinek szavakat ad, vagyis a gondolatokat szóalakba öltözteti. Mindkettő feltételezi a gondolkodást, melynek előmozdítója is.

Egy régi latin közmondás szerint: „a szavak elrepülnek, az írás megmarad”. Hogy gondolataink maradandóságát biztosítsuk, azokat papírra vetjük s így egyrészt a távollevőkkel is közölhetjük, másrészt az utókor számára is hátrahagyhatjuk.

A műveltség előmozdítása szempontjából is fontos eszköz a nyelv- és írástehetség. Nélkülök az ember vajmi kevés ismeretre és műveltségre tehetne szert.

Nyelvünk eredetének kérdése visszanyúlik az ember teremtése idejéig.

Lábnymok azonosítása.

Írta: MILVIUS ATTILA százados.

Lapunk 1929. évfolyamának 20. és 22. számában *Posszert Jakab* százados úr „A lábnymokról” című cikkeiben részletesen foglalkozott a lábnymok rögzítésével, az azokból levonható következtetésekkel, stb. stb. Ezekkel az igen értékes fejtegetésekkel kapcsolatban, én most a lábnym azonosításáról óhajtanék egyet-mást elmondani, továbbá a lábnym leírására, lerajzolására és lefényképezésére is részletesebben rátérni. Fejtegetéseimnél abból indulok ki, hogy olvasóim az előbb idézett két cikk tartalmát részletesen ismerik. Az abban foglaltakat én ugyanis helyszűke miatt nem ismertethetem, viszont a jelen sorok megértéséhez azok az ismeretek feltétlenül szükségesek.

Kiinduló pontul egy mondatot választok, mellyel gyakran találkozhatunk bűnügyek nyomozásáról szerkesztett feljelentésekben. Ez a mondat körülbeül a következőképen hangzik: „A gyanúsított lába a helyszínen talált nyomba bizalmi egyének jelenlétében beillesztetett és a nyommal teljesen azonosnak taáltatott.” Ezt a mondatot a közelmúltban egy nagy nyugati ország egyik kriminálisztikai folyóiratában is olvastam, hol egy bűnügy nyomozását leíró közleményben fordult elő. Aki ezt a mondatot leírta, minden bizonnyal így is cselekedett, ha pedig ezt megtette, úgy máris tanujelét adta annak, hogy a lábnymazonosításról fogalma sincsen. Ezzel az eljárás-

sal csak egyet lehet elérni: a helyszíni lábnym tönkretéteit.

Az azonosítás eszköze a leggondosabb, legrészlete- sebb összehasonlítás. Összehasonlítani két olyan dolgot lehet, melyeket egyszerre, egy időben tudok figyelni. A beillesztési eljárásnál az összehasonlítás két tárgya egymást eltakarja, tehát egyiket sem látom. A laikus számára ez az eljárás látszólag igen kedvező eredménnyel végződik. A beillesztett láb ugyanis megsemmisítheti és teljesen eltörölheti az eredeti nyomot (pl. nedves agyagban), de ugyanakkor ott hagyja a saját képmását, mely most már természetesen azonos a gyanúsított lábával. Az pedig, hogy a nyomba helyezett lábbeli abba „pontosan beleillett”, egészen természetes, mert hiszen a hasonló (férfi, női, gyermek) lábak vagy lábbeliek mérete között nincs olyan szembezőkülönbség, hogy az még egy hozzá nem értő előtt is — mert csak az tesz ilyet — feltunjék. Meg kell csak próbálni az örsön, lépjen bele akármelyik csendőr a hóba vagy agyagba, mindenik másik csendőr hasonló láobeüjje „bele fog illeni” a nyomba. Ezzel a módszerrel tehát az azonosítást egyáltalán nem lehet megoldani. Az azonosítás a lábnymotannak különben is legfontosabb, de egyben legnehezebb, a legtöbb szakértelmet megkövetelő feladata. A legfontosabb azért, mert ez szolgáltatja a tulajdonképeni bizonyítékot.

Mielőtt az azonosító eljárások változatos ismertetésére rátérnék, röviden érintenem kell a lábnymrögzítési eljárásokat. A lábnymmintázási eljárásokról (kiöntés stb.) nem írok, mert ezeket *Posszert* százados úr cikkei kimerítően tárgyalják.

A lábnym fényképezése vagy mérése, rajzolása és leírása azok a rögzítő eljárások, amelyeket mindig, tehát mintázás vagy természetben való megörzés esetén is első sorban alkalmazni kell. A gipszöntvény esetleg rosszul sikerül és elrontja a nyomot, vagy ha jól sikerül is, de eltörhet, ugyanígy a természetben megörzött nyomot (pl. lenyomatoknál) is érheti valami baleset, ezért fontos az, hogy a lábnymot első sorban is valami olyan eljárással rögzítsük, mely a nyomban nem tehet kárt, másrészt arról meglehetősen hű és pontos képet őriz meg, melynek alapján esetleg az azonosítás akkor is sikerülhet, ha az öntvény vagy az eredeti nyom hasznavehetetlenné vált.

A fényképezésnél azonkívül, hogy felvétel előtt a nyom mellé centiméter-beosztású mérőlécezt kell fektetni s arra ügyelni, hogy a fényképezőgép a talajjal párhuzamos legyen, törekedni kell arra is, hogy a felvételnél a nyomban erős árnyékhathatós legyenek. Kemény talajon levő sekély nyom körvonalaí merőleges megvilágítás mellett (pl. delben) nem tűnnek elő a képen kellő élességgel. Ezért mindig rézszitos irányban jövő fény mellett kell fényképezni. Reggel, alkonyat, a legalkalmasabb idő, magasan álló napnál takarókkal, kendőkkel kell az irányképződést mesterségesen előidézni. Magnéziumfelvételeknél a célt a fényforrás megfelelő elhelyezésével érhetjük el. Hóban lévő nyomokat fényudvarmentes lemezekkel, sárga színszűrővel kell fotografálni. Ilyenkor egész rövid ideig exponálnunk. A felvételt a fényképész kontrasztban gazdag előhívással tökéletesítheti.

A mérés már komplikáltabb feladat. A lábnymnak nincsen határozott mértani alakja s így a mérésnél az önkényes eljárásnak meglehetősen tág tere nyílik. Ez természetesen hátrányt jelent az azonosítás szempontjából, mert biztos támpontok hiányában a nyom és az összehasonlítás tárgyát képező láb vagy lábbeli lemérésénél a mérés helye és iránya tekintetében feltétlenül különbségek lesznek, melyek az azonosítás eredményét is kockáztathatják. Az a láb-

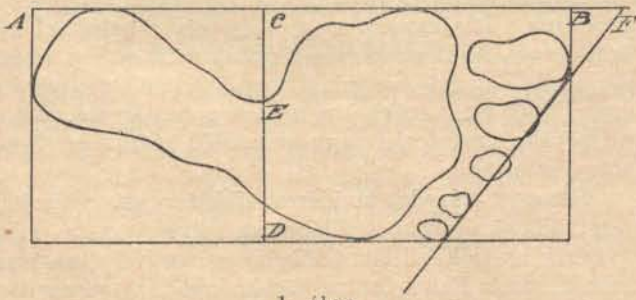

biakban, külföldi szakértők nyomán, e téren támpontokat óhajtók nyújtani, melyek alkalmasak arra, hogy ezeket a nem kívánatos eltéréseket kiküszöböljék. A mérést és a rajzot nem lehet egymástól elválasztani, mert a méreteket a rajzon kell megörökíteni.

A rajz és méret szempontjából különbséget kell tenni mezítlábas és lábbelis nyom között

A mezítlábas nyomnak előnye, hogy előidézője személyére több egyéni vonást nyújt, mint a lábbelis nyom (papillaris vonalak, ujjak állása, alakja, lúdtalp, sérülések, elnyomások stb.). Ezzel szemben a mezítlábas nyom körvonalai lágyabbak és határozatlanabbak, mérések, rajzolások, azonosításuk nehezebb.

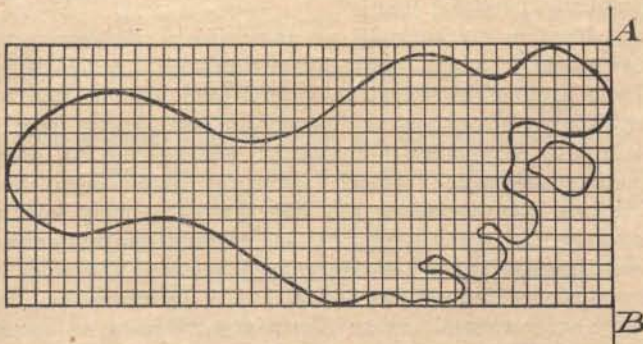
Az 1. ábra mezítlábas nyom rajzát mutatja, azoknak a segédvonalaknak feltüntetésével, melyeken a méréseket kell eszközölni.

1. ábra.

AB = teljes láb hossz, CD = legnagyobb lábszélesség, CE = a lábboltozat szélessége, CFI = lábujjszög.

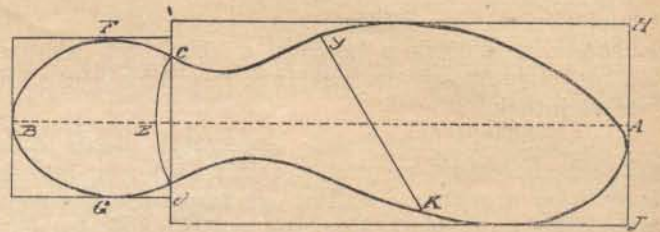
A nyomnak rajzzal való rögzítését legkönnyebben a nyom fölé fektetett üveglappal lehet megoldani. Az üveglapra viaszceruza segítségével a nyomot pontosan át lehet rajzolni. Ha üveglap nem áll rendelkezésre, legkönnyebben az úgynevezett háórajz segítségével boldogulhatunk. A nyom mellett egyenes vonalat húzunk, melyet mérőléccel segítségével egyenlő részekre osztunk (1, 2 cm). Minden osztási pontból mérőlegeseket ejtünk, majd ezeket is ugyanolyan részekre osztjuk fel, mint az alapvonalat. A mérőlegések osztási pontjain keresztül ezután az alapvonalból párhuzamos vonalakat húzunk, úgyhogy a nyomot most már egyenlő négyzetekből álló háló borítja: AB = alapvonal. (2. ábra.)

2. ábra.

Ezeket a vonalakat a helyszíni nyomnál lécek és zsinetek segítségével lehet létesíteni. Ezzel a hálózattal méreteiben teljesen azonos hálózatot rajzolunk egy papírra, melyre azután a lábnyom körvonalait most már könnyű berajzolni

A lábbelis nyom körvonalai élesebbek, rajzolása, mérése könnyebb. A 3. ábra a nyom körvonalai melé húzott érintők segítségével való mértékvételt mutatja.

3. ábra.

AB = hosszúság, CD = sarokalapvonal, FB = sarokhosszúság, FG = sarokszélesség, HJ = talpszélesség, YK = féltalpvonal.

Úgy a mezítlábas, mint a lábbelis nyomoknál méretben és rajzban egyaránt fel kell tüntetni a sajátosági pontokat (forradás, cipőfolt, hiányzó bakancsszeg stb.).

A leírásnál — ha a rajz és a mértékek (fénykép, minta) helyesek — nem a körvonalak, hanem a sajátosságok pontos rögzítésére kell a fősúlyt fektetni. Ezenkívül a leírásnak mindig tartalmaznia kell a következőket:

Mikor keletkezett a nyom? Mikor rögzítették? A két időpont között milyen időjárási behatásnak volt a nyom kitéve (nagy hideg, fagy, szárazság, hőség, eső, hó, stb.). Milyen talajanyagon keletkezett a nyom? (nedves agyag, száraz agyag, nedves homok, frissen esett hó, olvadó hó, száraz homok, sár, liszt, kőap, deszkapadló, parkett, stb.) Az anyag egyöntetű volt-e? (Pl. nem volt-e az agyagban kavics vagy tégladarab, ha igen, pontosan hol?) Hol keletkezett a nyom? (Hegyoldalban, vízszintes földúton, udvaron, istállóban, stb.) Lemintázás előtt e lett-e valami idegen tárgy a nyomból távolítva, mi és pontosan honnan? (Kavics, fadarab stb.) Az eredeti benyomatban voltak-e olyan jelenségek, melyekből csuszamlásra lehetett következtetni? Lenyomatoknál fel kell tüntetni, hogy mi volt az anyag, mely a lábhoz tapadt és így a nyomokat előidézte? (Vér, sár, kék olajfesték, stb.) Mindezekről a kérdésekről annak, aki majd annak idején a lábnyom azonosításával fog foglalkozni, tökéletesen tájékozva kell lennie.

Az azonosítási eljárás aszerint különbözik, hogy benyomatot vagy lenyomatot akarunk-e azonosítani?

Lenyomatokat mintázni igen nehéz, ezért ezeket lehetőleg természetben kell megőrizni. (Pl. gyilkosság színhelyén a tettes az áldozat véérébe lép, majd rálép arra a bádoglemezre, mely a kályha előtt fekszik. Ebben az esetben a bádoglemezt kell őrizetbe venni.) Ha ez nem volna lehetséges, úgy a rögzítést fényképezéssel vagy méretezett rajzzal és leírással kell megoldani.

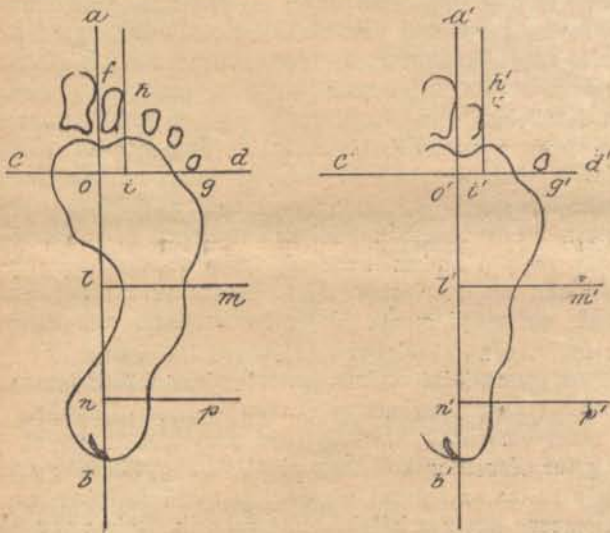
Legnehezebb a mezítlábas lenyomatot azonosítani. A gyanúsítottal le kell vettetni a lábbelijét, a mezítelen lábát be kell kenni azzal a festőanyaggal, amellyel a helyszíni nyomokat elidézték és a helyszínével azonos talajon próbanyomokat kell vele csináltatni. Fontos ennél a műveletnél, hogy ne csak a talaj és a festék minősége, hanem utóbbi mennyisége is azonos legyen a helyszíni nyom előidézésénél szerepelt festékmennyiséggel. A festékmennyiség ugyanis a mezítláb lenyomatát teljesen megváltoztatja. Eről bárki meggyőződhetik nyáron, midőn az uszodában vizes lábbal kilép a medencéből és a medencét szegélyező padlón 8—10 lépést tesz. Amilyen mértékben csökken a talp nedvessége, olyan mértékben változik a nyom arculata. Az első és a tizedik nyom összehasonlítva, nem is úgy fest, mintha egy és ugyanazon lábtól származna. Ezért a próbanyomok előidézésénél sohasem szabad csak egy nyomot csináltatni, hanem egész nyomsorozatot, melyből azután a megfelelő fogja az összehasonlítás tárgyát képezni. Ha a tettes a helyszínen terhet cipelt és eközben idézte elő a nyomot, úgy a próbanyomokat is körülbelül ugyanolyan súlyú te-

her cipelésével kell előidézni. A megterhelt ember lába jobban odanyomódik a talajhoz, a lábboltozat lesüllyed. Ezek a tényezők a nyom alakjának megváltozásában kifejezésre jutnak.

Az eredetben megörzött lenyomatot, illetve annak mintáját, fényképét, méretezett rajzát most már össze kell hasonlítani a próbalenyomattal. Az összehasonlítás pontos mérések révén történik. Nemcsak a körvonalak, hanem az összes sajátossági pontok is mérés alá kerülnek. Az összehasonlítást fényképeszeti úton is el lehet végezni, úgyhogy az eredeti nyomot és a gyanúsítottal készített próbanyomot is lefényképezzük. A felvételeket egyforma nagyságra megnagyítva, diapozitíveket készítünk. Ha a két üvegdiapozitívet egymásra fektetjük és azokon keresztül nézünk, pontosan ellenőrizhetjük, hogy a vonalak és jegyek fedik-e egymást vagy sem.

Itt említtem meg, hogy a mezítlábas nyom lemérésére előbb közölt módszer (segédvonalak) csak akkor fog megfelelni, ha a nyom a láb teljes lenyomatát mutatja. Nagyon gyakori azonban a hiányos lenyomatok; ha ilyeneket kell a gyanúsított próbalenyomattal összehasonlítani, úgy a hiányos eredeti nyomon két, egymástól lehetőleg távolos pontot keresünk, melyeket a próbanyomon is határozottan felismerünk. Ezeket egy egyenessel összekötjük

4. ábra.

(4. ábra AB). Most egy másik pontot keresünk, melyből az első vonalra merőlegest ejtünk (CD). Így két egymásra merőleges vonalat nyertünk, melyekre most már tetszés szerint rajzolhatunk segédvonalakat (LM, NP, HI), a keresztveződési ponttól („O”) pedig lemérhetjük az összes távolságokat. Természetes, hogy ugyanezt a vonalrendszert úgy az eredeti nyomon, mint a próbanyomon megszerkesztjük, de nem magán a nyomon, hanem a nyom fölé helyezett oleatapapíron.

A mezítlábas nyomoknál összehasonlítás tárgyát képezik a talpon levő papilláris vonalak is. Ezek azonosítását legcélszerűbb kiképzett daktiloszkópusra bízni.

A lábballis lenyomat azonosításánál az eljárás teljesen hasonló. Ha az eredeti lenyomat teljes, úgy az összehasonlítás a lenyomat és gyanúsított lábballis között közvetlenül is történhetik. Hiányos lenyomat esetén ajánlatosabb próbalenyomatot készíteni és azzal összehasonlítani. Lábballis nyomoknál sok munkát adnak a sajátossági pontok. Szeges bakancsoknál pl. elkerülhetetlen az összes szegkek egymástól való távolságának pontos rögzítése, ami bizony hosszadalmas és fáradságos munka. Ilyen eseteknél a fény-

képeszeti úton való összehasonlítás fáradságot és időt takarít meg s megbízhatóbb is.

Benyomatoknál (úgy a mezítelen, mint a lábballis láb benyomatánál) sohasem az eredeti nyom, hanem az arról készült minta (öntvény) képezi összehasonlítás tárgyát. Az összehasonlítás másik tárgya mezítlábas nyomnál a teljesebb azonos körülmények között (azonos talajanyag, talajnedvesség, terhelés, tereplejtés, stb.) előidézett mesterseges próbalenyomatról készült öntvény, lábballis nyomnál a gyanúsított lábballisje.

Mezítlábas benyomatokról készült minták (öntvények) összehasonlításánál a gipsz- vagy egyéb öntvényen meg lehet húzni a segédvonalakat és a méréseket ezeken lehet eszközölni. Lábballis benyomatról készült minta, valamint maga a lábballis, elég sok határozott vonalat és támpontot nyújt, úgyhogy ezeknél a segédvonalak húzása felesleges, a méreteket körzővel vagy mérőléccel közvetlenül is felmérhetjük. Itt jegyzem meg, hogy úgy a helyszíni nyom rögzítésénél, mint az azonosításnál kerülni kell a viaszos vászomból vagy más hasonló anyagból készült mérőszalagok használatát, mert ezekkel nem lehet pontosan mérni. A mérőmérő (zollstock) vagy az acélból készült mérőszalag jobb, pontosabb.

Posszert százados úr idézett cikkében azt is kifejtette, hogy különböző okokból a lábnyom méretei nem mindig egyeznek az előidéző láb (lábballis) méreteivel (beszáradás, csúszás, stb.). Ezt a fontos körülményt az azonosításnál mindig figyelembe kell venni. Erre szolgálnak a leírásnál a talajanyagra, időjárásra stb. vonatkozó adatok. Ezek ismerete nélkül az azonosításnál súlyos tévedések történhetnek.

Többször tettem említést a bakancsszegekről. Különösen jellemző lehet ezeknél egyes szögek hiánya. Előfordulhat pl., hogy valaki agyagos talajon jár, melybe itt-ott idegen, keményebb tárgyak vannak elkeverve (kő, tégl, törmelék). Az illető lábának benyomata az agyagos részen hűen vissza fogja adni a talp részleteit, így a bakancsszeget is. Nem fognak azonban ezek azokon a részeken kilátszani, ahol a talp tégladarabra nehezedett. A benyomatról készült öntvény tehát csupán azt fogja mutatni, hogy a talp közepéről 3—4 szeg hiányzik. Ez természetesen tévedések okozója lehet, ezért kell a helyszíni benyomatot ilyen szempontból alaposan megvizsgálni, a leírásban pedig az idegen kemény tárgyról — helyzetének pontos megjelölése mellett — említést tenni.

Nagyon megkönnyíti az azonosítást, ha nem csupán egy nyom, hanem egész nyomsorozat áll rendelkezésre. Ilyen esetben igyekezni kell minél több nyomot rögzíteni. Eltekintve attól, hogy az összehasonlítás anyag ilyen növekedése megkönnyíti magát az összehasonlítást, csupán lábnyomsorozatból (csapás) lehet a járásmódra, lépéshosszra, lábfejtartásra stb. következtetni, mely körülmények az azonosítás szempontjából szintén nagy jelentőséggel bírnak. Nem kell fejtegetnem, hogy más és más lábnyomképet idéz elő egy lödörgő, álló, gyorsan lépő, futó, ugró vagy rohanó ember. Természetes, hogy az azonosításhoz szükséges próbanyomokat is ennek megfelelően kell előidézni.

Lehet, hogy fejtegetéseimmel kissé elkedvetlenítettem a beillesztés egyszerű eljárásának eddigi híveit, de remélem, hogy egyúttal sikerült őket egyrészt annak teljes alkalmatlanságáról, másrészt a helyes azonosító eljárás nehézségeiről meggyőzni. Arra ne is gondoljon senki, hogy ha ezt a cikket elolvasta, máris kiképzett lábnyomazonosítóvá válik. Egy cikk keretében nem lehet a teljes elméletet felölelni, még kevésbé a gyakorlatot pótolni. Maga a szolgál-

lat sem nyújt a gyakorlatra annyi alkalmat, hogy annak során az ember kiképezhesse magát. Ezért nem marad más hátra, mint a szükséges gyakorlatot szorgalmas kísérletezéssel elsajátítani; ez az egyedüli út, amely sikerre vezethet.

Olyan bűncselekményeknél, melyek súlyos jogsérelmet okoztak és a helyszíni lábnyomnak a bizonyításnál vagy a gyanustítható személy megállapításánál igen fontos szerep jut, ajánlatos az azonosító eljárás megejtését a nyomozó osztályparancsnokságtól kérni, mely azt ilyen célra is teljesen modernül felszerelt bűnügyi laboratóriumában szakszerűen elvégzi.

Végül megemlítem, hogy a lábnyomokból levont következtetések, a lábnyomazonosítások sohasem nyugszanak olyan biztos logikai alapon, mint például az újjnyomok azonosítása. Ezért a lábnyom, mint bizonyító eszköz, inkább csak valószínűsíthető, mint abszolút bizonyíték.

Az igazoltatásról.

Legutóbbi számunkban *Beöthy Kálmán* százados úr foglalkozott ezzel a kérdéssel a megvastagodott nyomozó-kulccsal kapcsolatban. Úgy látszik, az igazoltatás fokozott jelentőségét egyre szélesebb rétegekben ismerik föl az örsökön szolgálatot teljesítő bajtársaink, mert két cikket is kaptunk, amelyek az igazoltatás fontosságát és módját ismertetik.

Alább közreadjuk ezt a két cikket, mert a csendőrnek ezt a feladatkörét éppen ezekben a hónapokban a legfontosabbak egyikének tartjuk. A lakosság jelentős része munkanélküli, a munka és kereset nélkül álló ember pedig köztudomás szerint sokkal könnyebben tér le a becsület útjáról, mint az, akinek állandó, rendes keresete van. A munka, az elfoglaltság helyhez köti az embereket, ezzel szemben a munkanélküliség még azokat is folytonos helyváltoztatásra, kóborlásra készíti, akik valóban csak munkát keresnek, de különösen megszaporfítja azoknak a számát, akik munkakeresés ürügye alatt csavarognak és különböző bűncselekmények elkövetéséből tartják fenn magukat. Az örsök feladata, hogy ezeket a faluról falura kóborló s részint jóhiszemű, de nagyrészt bűnözési szándékú elemeket minden lépésükben ellenőrizzék. Sikeres pedig ez az ellenőrzés csak úgy lehet, ha minden csendőr alaposan ismeri az örskörlet lakosságát, azokat viszont, akik ismeretlenek, idegenek az örskörletben, lépten-nyomon igazoltatja. Ha minden örs így tart rendet a portáján, akkor a bűnözési statisztika ezekben a nehéz téli hónapokban is megmarad a normális színvonalon.

*

Gyakorlati útmutatás az igazoltatáshoz.

Irta: Kalapos Pál alhadnagy (Paks).

Úgy volt az fiatal csendőrkoromban s úgy van többnyire ma is, ahogy amikor a csendőrt oktatás közben megkérdezik, mit tesz, ha gyanus idegennel találkozik, bátran feleli: — Igazoltatom! — Mikor azonban már arról van szó, hogy az igazoltatás miként megy végbe, a csendőr keresgéli a szavakat s kapkodva mondja ezt, vagy azt, de kimerítő választ a kérdésre csak nagyritkán tud adni. Pedig az oktatók mindenfelé és sokszor elmondják, amit erről tudni kell, de a főbb elveket maga a Szut. is előírja. Úgy látszik azonban, hogy az ezzel kapcsolatos részletismereteket nem lehet elég sokszor elmondani s így én is felhasználok a *Csendőrségi Lapok* nyilvánosságát, hogy a magam tapasztalataiból papírra vessem mindazt, amit az igazoltatásnál a legfontosabb tennivalóknak tartok.

Legelső követelmény a higgadt, biztos fellépés. Kap-

kodás, ingadozás csak arra jó, hogy az igazoltatandó önbizalmat, bátorságot merítsen a hamis adatok bemondásához s ezzel nem egyszer könnyen szabadul is. Maga az igazoltatás pedig szóban, írásban és a kettővel együttesen történik.

A *szóbeli igazoltatás* abból áll, hogy a csendőr felteszi azokat a kérdéseket, amelyek mondjuk a cselédkönyv, avagy házalási igazolvány adatainak felelnek meg. Ezek a személyi adatok: Neve, születési ideje, vallása, foglalkozása, hol dolgozott utoljára, hogy hívták a munkaadót vagy munkavezetőt, mennyi fizetést (munkabért) kapott, van-e valami ismertetőjele? Ha a testén vagy a ruháján sérülésre emlékeztető nyomok vannak, vagy figyelmet érdemlő tárgy van nála, ezek szerzőmódját is meg kell kérdezni. Fel lehet továbbá tenni a következő kérdéseket: Szülei, testvérei vannak-e s ha igen, hol, mivel foglalkoznak, az igazoltatandó miért nem él velük, volt-e katona, ha igen, hol és mikor, ki volt a parancsnoka, nős-e, gyermekei vannak-e, milyen korúak, mivel foglalkoznak, milyen tárgyak vannak a zsebében vagy a csomagjában stb., stb. Ahány kérdéssel többet teszünk fel, annyival biztosabb, hogy nem szabadul szárazon az, akinek takargatni valója van. A felsorolt és fel nem sorolt kérdések nagyrésze végül majd szükségtelennek fog ugyan bizonyulni, de ha arra gondolunk, hogy mindig akad közöttük legalább egy, amivel meg lehet fogni a nem egyenes úton járó, akkor nem fogjuk sajnálni a fáradságot, hogy még sorozatosabb kérdésözönt zúdítsunk az igazoltatandó nyakába, mert sokszor csak így tudjuk zavarba hozni és leleplezni. Azt azonban hangsúlyozom, hogy — mint lapunk legutóbbi számában *Beöthy* százados szárnyparancsnok úr írja — jegyezni, jegyezni és jegyezni kell!

Mikor ezzel készen vagyunk, azt kell megkérdezni, hogy az adott válaszokat milyen okmányal tudja bizonyítani s az okmányt hol kapta, kitől kapta? Ha vannak ilyen igazolványok, most jön azoknak az áttanulmányozása és egybevetése a szóbelileg bemondott adatokkal.

Itt térek ki arra, mennyire fontos az igazoltatás különválasztása olyan esetben, amikor két vagy több, egymáshoz tartozó egyént kell igazoltatnunk. Egymástól elkülönítve kell ilyenkor feltenni nekik a kérdéseket, de nemcsak sajátmagukkal, hanem a társukkal vagy társaikkal kapcsolatban is. Vagyis valamennyit kikérdezem úgy önmagára, mint a társaira vonatkozólag is, de úgy, hogy a többi ne hallja, hogy mit kérdezek tőle s mit felel rá. Az ilyen adatellenőrzés a legtöbbször minden nagyobb fáradozás nélkül rávezeti a csendőrt, hogy az igazoltatandókkal meddig érdemes behatóbban is foglalkozni. Arra ugyanis, hogy sajátmagát fedje és igazolja, rendszerint alaposan igyekszik mindenki felkészülni, de már a társáról vagy a társairól könnyen kicsúszik a száján olyan adat, amelyikből nyomban láthatja a csendőr, hogy vagy a kérdezett, vagy a másik hazudott.

Ha több névre is szóló okmányokat talál a csendőr valakinél, ne fogadja el igazolásul egyiket sem, hanem vezesse elő az örsre az illetőt, vagy oda, ahol kétségtelenül igazolhatja kilétét. A fényképes igazolványokkal is óvatosan kell bánni. Nézzük meg alaposan a képet és az igazoltatandót, mert futó pillantás sokszor becsapja az em-

A halottak uralkodnak: mi csak engedelmeskedünk nekik. A mi uraink a kövek alatt fekszenek. Mi az élők egy nemzedéke a halottak megszámlálhatatlan nemzedékeihez mérvést? Mi a mi egy napos akarataink az ő ezerévszázados akarataikkal szemben?

A. FRANCE.

bert. Azt is meg kell nézni, nincs-e a fénykép alatt másik fénykép, mi van továbbá a fényképet rögzítő kapoccsal, továbbá a hitelesítő pecséttel, sincsenek-e azok megsértve, nem cserélték-e ki a fényképet stb.

Ha a kérdésekre adott és lehetőleg feljegyzett, de legalább — és a járőrtárs által is — alaposan megjegyzett válaszok az igazolvány adataival nem ellenkeznek s máskülönben sincsen a válaszok között olyan, amivel tovább foglalkozni érdemes volna, meg kell nézni a nyomozókulcsot. Ezt azonban úgy csináljuk, hogy az igazoltatandó ne is lássa. Nem nagy baj éppen, ha egyik-másik gyanus egyén megtudja, hogy ilyen is van a csendőrrjárőr táskájában, de minél kevesebben tudják, annál jobb. A hír gyorsan szétfut közöttük s azt már tudjuk a bűnözőkről, hogy maguk is keresik az orvosságot mindenre, ami veszedelem őket fenyegeti. Ha a járőrvezetőnek nincs módjában párlépésnyi távolodással így megnézni a nyomozókulcsot, akkor hátat kell fordítani az igazoltatandóval.

Mint látjuk, az igazoltatás nem más, mint egy sereg — minél több! — kérdés feltevése, a kapott adatok minél pontosabb megjegyzése és aztán ezeknek az összeegyveztetése egymással és az igazolványok adataival. Ha ezek után is marad tisztázandó kérdés, akkor már ott tartunk, hogy az igazoltatandóval közelebről kell foglalkozni. Ennek a módja aztán ezerféle. El lehet fogadni az igazoltatandó által felajánlott igazolási módokat — telefon, ismert harmadik személy stb., stb., —, ha a járőr szolgálati feladatai az igazoltatásnak az ajánlott módjaival összeegyeztethetők, egyébként pedig be kell vele menni az őrsre, mert ott aztán minden mód és eszköz rendelkezésre áll, hogy a kérdés tisztázódjék.

Ezzel kapcsolatban hívom fel bajtársaim figyelmét a tudakozólapokra. Ezt a nagyon egyszerű és praktikus eljárás módját csak az tudja igazán értékelni, aki minél gyakrabban igénybe veszi. Az őrskörletben állandóan laknak, dolgoznak vagy tartózkodnak idegenek. Hejyesen tesszük, ha elvként állítjuk magunk elé, hogy: *idegennek nem hiszünk!* Tudakozólapal forduljunk az illetékes nyomozó alosztályhoz, amely az illőre vonatkozóan pontos adatokat tud nyújtani. Nem nagy munka s ha rendszert tartunk benne, sok hasznát látjuk. Ez természetesen csak azokra az idegenekre vonatkozik, akik nem mozognak folytonosan egyik őrskörletből a másikba, hanem huzamosabban tartózkodnak a körletünkben. Azoktól a gyanúsabb igazoltatottaktól, akiknél pillanatnyilag nem találunk okot a komolyabb közbélepésre, kérdezzük meg, hová mennek s az érdekelt őrsöt vagy rendőrséget tudakozólapal kérdezzük meg, tényleg ott van-e az illető, akihez az igazoltatott egyén állítólag megy? Ha nincs ott, akkor a gyanu erősödött s az ilyen nevekkel alkalomadtán bővebben is érdemes foglalkozni.

Végül még röviden a nyomozókulcsról. A figyelmes csendőr esetleg már a ruházatról is megismeri körletében az idegent. Ha idegen, igazoltatja és ennek során soha nem mulasztja el, hogy a nyomozókulcsot is megnézze. Gyakran benéz azonban a szállodákba is, előveszi a vendégkönyvet és egyezteteti a nyomozókulccsal. Érdeklődik a községi előljáróságoknál, vannak-e újonnan letelepedettek, vagy cselédnek, egyéb munkára elszegődöttek s ha vannak, őket is megnézi a nyomozókulcsban. Ugyanezt teszi az uradalmakban dolgozó időszaki munkásokkal kapcsolatban. Általában mindenütt, ahol idegenek megfordulnak, gyakran megjelenik a nyomozókulccsal együtt, amelyben most már a teljes anyag együtt van és komoly használat mellett olyan rendet tarthatunk vele az őrskerületünkben, amelyet csak akarunk.

Meggyőződésem, hogy az őrsök megelőző tevékenységében az igazoltatás rendkívüli fontosságú feladat s az is meggyőződésem, hogy ha az őrsök országsgazerte komolyan veszik ezt a dolgukat, ha a csendőrség hatalmas, lelkiismeretes és ügyes igazoltató hálózatot teremt az ide-oda kóborló bűnözőhaddal szemben, ezzel a bűnözők jelentékeny részét tartózkodóvá teszi, megbénítja. Szilárd közbiztonságot alapos igazoltatás nélkül nem tudok elképzelni rendes viszonyok között sem, ma pedig egyenesen ebben látom az ország közbiztonságának egyik legfontosabb alapját.

*

Igazoltatás-fellépés.

Irta: U. Nagy József tiszthelyettes, őrsparancsnok (Dombrád).

Mind altaianosabbá válik a tudat, hogy az igazoltatásnak manapság sokkal nagyobb a jelentősége, mint volt a régebbi időkben. Megszívlelésre érdemes dolgokat olvastunk erre vonatkozólag több ízben lapunkban is, a kérdésnek ezzel a részével tehát nem foglalkozom. Amit ezzel a kérdéssel kapcsolatban leírni akarok, az inkább az igazoltatásnak a csendőr személyi biztonsága szempontjából vett módja.

Nem ritka eset, hogy az igazoltató csendőrrjárőrt megtámadják és lefegyverzik. Egyes esetekben fegyveres emberek, de az is előfordul, hogy fegyvertelenek csúfolják meg így a csendőrt s vele a testületet is.

Az okot minden esetben és feltétlenül csak a csendőrben keresem és látom. Vagy figyelmetlen, vagy könnyelmű, vagy fölöslegesen hatalmaskodó az a csendőr, akivel ilyesmi megeshetik.

Be kell tehát pontosan tartani azokat az előírásokat, amelyeket ezzel kapcsolatban az utasításunk tartalmaz, akkor nem történhetik baj. Az igazoltatás előtt a csendőr soha nem tudhatja, ki az, aki esetleg csak látszólag fegyvertelenül vele szemben áll, az igazolás befejezéséig tehát mindenkivel szemben úgy kell viselkednie, mintha az a következő pillanatban már meg is támadná őt. Meg kell ezt tenni nemcsak azért, mert az utasítás előírásai is ezt a célt szolgálják, hanem, mert a csendőr a maga testi épségét, esetleg életét a szolgálati évek hosszú során keresztül csak így érezheti biztonságban. Ne felejtjük el, hogy tíz meg nem bosszúlt könnyelműség után jöhet a tizenegyedik, amelyik bosszút áll, viszont pórujárni az életben rendszerint csak egyszer szokott az ember, többre nincs ideje.

Ha a Szut. 439. pontja nem szabná meg, hogy „személymotoszás elrendelésére jogosított hatóság határozata nélkül a csendőr csak az *elővezetett* vagy *elfogott* egyénen levő vagy annak közvetlen birtalatában levő ruhákat és egyéb tárgyakat vizsgálhatja át”, akkor azt mondanám, hogy a csendőr minden igazoltatást személymotoszással kapcsoljon egybe. A bűnözők egy része a statárium ellenére is löfegyverrel van felfegyverezve s a bűncselekmények komolyabbik részét az utóbbi időben löfegyverrel követik el. Csak nemrégiben olvastunk esetet, amikor az igazoltatandó arra a felszólításra, hogy igazolványát veze elő, udvarias készségei nyúlt bele a zsebébe, de onnan nem papirozt, hanem pisztolyt húzott elő s a járőr csak a lélekjelenlétének köszönhetette, hogy a bűnözőnek már nem volt ideje arra, hogy fegyverét használja is.

Meg kell tehát találnunk a módját annak, hogy ha már az igazoltatással kapcsolatban személymotoszást nem mindig eszközölhetünk, mégis megelőzzük az ilyen táma-

Téli csend.

(Azbej Imre rajza.)

dások lehetőségét. Kétségtelen, hogy az a járőr, amelyik a szolgálati fellépésre vonatkozólag a Szut.-ban előírtakat pontosan betartja, máris sokkal előnyösebb helyzetben van annál a járőrnél, amelyik vállazott puskával, hanyagul igazoltat, de a biztonságot még jobban lehet fokozni.

Én azt találom a legegyszerűbb és legcélravezetőbb megoldásnak, ha az igazoltatandóval hátraarcot csináltunk és felszólítjuk, hogy mindent tegyen ki a zsebéből a földre. Tapintással aztán ellenőrizni lehet, hogy csakugyan üresek-e most már a zsebek, ez még — perrendszerű értelemben — nem személymotoszás.

Arról meggyőződni, hogy gyanusnak talált egyének-nél nincs-e lőfegyver, minden esetben tanácsos. Még akkor is, ha az illetőnek az igazolványai rendben vannak, elvégre bűncselekményeket nemcsak azok követnek el, akik nem tudják magukat a csendőrijárőrök előtt igazolni. Előfordult, hogy a járőr igazoltatott valakit, annak az okmányai rendben voltak, a járőr szabadon is bocsátotta s egy másik járőr ugyanannál az egyénnél pisztolyt talált. Nem tudom ugyan bizonyítani, hogy ezzel a pisztollyal az illető később valamit okvetlenül elkövetett volna, de könnyű belátni, hogy ez megtörténhetett volna.

Előfordult az egyik alföldi örskörletben, hogy a járőr éjszaka két egyént igazoltatott, akik gyanus csomagokat cipeltek. Talpraesett válaszokat adtak s már-már elengedte őket a járőr, amikor feltűnt, hogy a két férfinél női esernyő van. A közelben volt egy csárda s így oda kísérték be őket a csendőrök, hogy jobban a szemükbe néz-

hessenek. A másodcsendőr a rosszul világított szobában is észrevette, hogy az egyik igazoltatandó valamit a földre csúsztatott a zsebéből és a lábával a dívány alá akarta kotorni. Megnézte a csendőr, mi az a tárgy s kitűnt, hogy az egyik igazoltatandó a pisztolyát akarta így eltüntetni, tartva most már az esetleges személymotoszástól is. Természetesen a járőr most már megmotozta őket s akkor előkerült egy másik pisztoly is. Az is kiderült, hogy odakint az országúton hamis neveket mondtak a járőrnek és a náluk talált holmit egy közeli faluban szereztek — betörés útján, va'mint a pisztolyokat is. A károsult csak másnap reggel tette meg a feljelentését az érdekelt örsön s a gyanúsítottak ekkor már meg voltak a lopott holmival együtt. A kikérdezések során az is kitűnt, hogy a pisztolyt csak azért nem használták a járőrrel szemben, mert töltetlenek voltak s efeletti bosszúságuknak egészen nyíltan kifejezést is adtak.

Félreértene, aki azt olvasná ki a soraimból, mintha én a csendőrtől túlovatosságot kívánnék. Bizonyos, hogy a gyáva csendőrnél — ha ugyan volna ilyen, én még nem láttam életemben, nem is hallottam róla — nincs hitványabb dolog, az előrelátás azonban nem gyávaság. Mi állandó harcban állunk a bűnnel s ebben a harcban sebetket is kaphatunk, ezzel minden pillanatban számolnunk kell. Számolunk is vele, nem olyan nagy dolog ez s úgy megszokja a csendőr, mint más ember a kalapját, de azt nem lehet tőlünk rossz néven venni, ha bizalmatlanok vagyunk. Éppen elég okunk van rá.

Az állami rendőrség szervezeti változásai.

Írta: dr. TÜREI-OSVÁTH ISTVÁN m. kir. rendőrfogalmazó.

Az 1919. évi 5047. M. E. sz. rendelet az ország területén levő törvényhatósági és megyei városok által fenntartott, ú. n. városi rendőrséget 1919. évi október hó 15-ével államosította.

Ettől az időponttól kezdve az 1881. évi XXI. t.-c. alapján szervezett budapesti m. kir. és az egyidejűleg megszűnt, ugyancsak m. kir. határrendőrség a volt városi, autonóm rendőri hatóságokkal egységes, országos szervezetbe kapcsolódott.

A fővárosi rendőrség szervezeti szempontból több vonatkozásban megőrizte, megtartotta továbbra és tartja ma is az egyesítés előtti különleges jogi helyzetét. Ezt a milliós város speciális rendészeti, közbiztonsági, közlekedési stb. viszonyai, követelményei, továbbá a terület ötvenéves multjában gyökerező gyakorlati tapasztalatok hasznos érvényesítése kellően indokoltá tette és indokolja a jövőben is.

A fővárosi rendőrség területi hatáskörébe már nem tartozó, a fővárost környező Ujpest, Rákospalota, Kispeszt, Pesterzsébet megyei városok és Pestújhely, Pestszentlőrinc, Csepel községek rendőri szempontból a budapesti főkapitányság felügyelete alá tartoznak; összes többi törvényhatósági és megyei város — szám szerint 53 — rendőrkapitánysága, továbbá a hatvani, diósgyőri, orosházai és pécsbányatelepi önálló kirendeltsége, ezenfelül 14 határszéli kirendeltség szolgáltatja a vidéki rendőrség tartalmát. Összesen tehát 71 hatóság.

Ez az 57 rendőri hatóság — a határszéli kirendeltség csak szűkített rendőrhatalósági jogkört gyakorolhat — a budapesti rendőrségtől teljesen függetlenül, önállóan folytatja tevékenységét.

A vidéki összes rendőrhatalóságoknak is, a budapesti rendőrhatalóságoknak is — kerületi kapitányságok és egyes szakosztályok — egységes főfelügyeleti hatósága a m. kir. belügyminisztérium. 1931 december hó 31-ig a vidéki rendőrkapitányságoknak a felügyeleti hatósága megfelelő, arányos elosztás szerint a budapestvidéki, szegedi, debreceni, székesszékvidéki és szombathelyi kerületi főkapitányság volt.

Ennek az évnek a január 1-e azonban ebben a kérdésben jelentős reformot hozott.

A kormányzat részben takarékosági, részben a rendőri szolgálat egységesítettebb szellemének a további kiépítése érdekében ettől az időponttól kezdve az öt vidéki kerületi főkapitányságot megszüntette és ezek helyébe az 1931. évi 6500. M. E. sz. rendelettel Budapest székhellyel egy vidéki főkapitányságot szervezett.

A vidéki főkapitányságra szállt át az eddigi öt vidéki kerületi főkapitányság hatásköre.

Az újonnan szervezett vidéki főkapitányság rendőri felügyeleti joga, területi hatásköre kiterjed az ország területén megszervezett, fentebb részlezett 71 rendőri hatóság teljességére. Ennek az új szervnek felállítására nem érinti semmiféle vonatkozásban a fővárosi főkapitányság hatáskörét vagy viszont. A két főkapitányság teljesen független egymástól. Külön-külön mindkettő a belügyminisztérium főfelügyelete alá van rendelve, de teljesen önállóan irányítja az alárendelt hatóságok működését.

A vidéki főkapitányság, mint II. fokú rendőrhatalóság

felállítására az I. fokú rendőrhatalóságok területi és ügyintéző hatáskörén nem változtatott semmit. Így a csendőrséggel való kapcsolatban is maradt minden a régiiben.

Az I. fokú rendőrhatalóságok minden módosítás nélkül folytatják tovább a jogszabályokban már eddig is lefektetett működésüket. A különbség csak az, hogy január 1-től kezdve a felügyeleti hatóság nem öt helyen van az országban, hanem csak egy helyen, Budapesten. Innen kapja minden hatóság az egységes irányítást. Ide fut be minden adat az ország egész területéről.

Csupán a közbiztonsági rendészet keretében van egy jelentősebbnek tekinthető változás. Ugyanis a budapesti főkapitányság politikai osztályát a politikai háttérű vagy vonatkozású, szélsőséges társadalmi, a társadalmi rend ellen irányuló mozgalmakkal kapcsolatos ügyek egyöntetű irányítása érdekében a belügyminisztérium — az állami rendőrség működési területét illetően — országos hatáskörrel ruházta fel. Ehhez a hatósághoz jut el — nagyon helyesen — az ország minden állami rendőrségi hatóságától minden jelentősebb politikai vagy szélsőséges társadalmi mozgalmakról való adat.

De ez a reform nem jelenti egyben azt, hogy a vidéki rendőrhatalóságoknak az egyes államrendészeti teendők intézésében — különösen az egyesületi, gyülekezési, sajtórendészet, stb. — a budapesti főkapitányság politikai osztálya lenne a felettes, II. fokú hatósága. A vidéki főkapitányság, mint felügyeleti hatóság ezirányú hatáskörét ez a reform nem kívánta érinteni. Csakis a politikai természetű vagy vonatkozású ügyek egységes irányítását kívánta biztosítani.

Az ügyintéző hatáskör egyes csoportjaira vonatkozólag — (A) Közbiztonsági rendészet., B) Igazgatási rendészet., C) Rendőri büntetőbíráskodás., D) Őrszemélyzeti szolgálat., E) Személyzeti ügyek és fegyelmi eljárás., F) Gazdasági ügykezelés.) — az a jogkör, ami eddig az öt vidéki kerületi főkapitányságot illette meg, ezután a vidéki főkapitányságra összpontosul.

A forma változott tehát csak. A központosítás elve érvényesült. De a lényeg maradt a régi.

A vidéki főkapitány közvetlen főnöke és vezetője a főkapitányságnak, ezenfelül II. fokú, valamint felügyelő és ellenőrző hatósága az ország területén működő összes vidéki — utalok itt a félreértés elkerülése végett újból a budapesti főkapitányság fentebb már ismert területi hatáskörére, amely független és önálló másik egész — rendőri hatóságoknak és szerveknek.

A vidéki főkapitányság beosztott fogalmazási, felügyelői, őrszemélyzeti tagjai a kapott megbízás és ügybeosztás alapján a főkapitány vagy helyettese közvetlen ellenőrzése és felügyelete alatt, mint előadók működnek. A vagyoni vonatkozású tennivalókat pedig a főkapitányság mellé rendelt számvevőség irányítja és dolgozza fel.

Kétségtelen, hogy az új főkapitányság hatalmas területi hatásköre — különösen kezdetben — nagy megterhelést fog jelenteni az elintézésre váró feladatokban, de az új gépezet megindulása gyorsan éreztetni fogja kedvező hatásait és száz százalékban be fogja váltani a hozzáfűzött reményeket.

KI TUDJA?

Miből nyerjük az acetilént és mire használjuk?

A haladás útja.

Írta: KELEMEN ANTAL tiszthelyettes (Békés).

Lapunk folyó évi 2. számában *Boga György* tiszthelyettes, apátfalvi őrsparancsnok bajtársam „*Elemi vagy középiskola*” című cikkére óhajtok kissé visszatérni. Nem azért, mintha az általam is ismert és tisztelt öreg csendőrbajtársam tapasztalatainak értékeiben kételkednék, hanem, mert a nézetet, amelyet a cikkében hirdet, vesélyesnek tartom nagymúltú s talán fénykora felé haladó testületünk legfontosabb életszükséglete: a haladása szempontjából.

Bármennyire igyekszik is a cikkében foglaltaknak ellenkező látszatot adni, a lényeg mégis csak az, hogy a középiskolát végzetteket a testület szempontjából kevésbé értékeseknek tartja azoknál, akiknek csak elemiük van. A három példa után, akiket a cikkében említ, joggal. Én azonban — s velem együtt bizonyára sok más bajtársam is — olyan példával találkoztam, akik arról győztek meg, hogy az intelligencia és a jó csendőr fogalmai nem összeférhetetlenek.

Második évtizede, hogy a szép csendőrtestület tagjának vallhatom magamat, szívvel-lélekkel. Egész csendőrségi szolgálati időm alatt az Alföld legnagyobb községeiben, a legmozgalmasabb örsökön szolgáltam. Örsöm létszáma ma is meglehetősen és egy 30.000 lakosú községben látjuk el a szolgálatot. Volt időm és alkalmam sokfelé megfordulni, sok csendőrt látni, olyat is, amiről *Boga György* bajtársam írt, de másmilyent is.

Boga tiszthelyettes cikkében annak feltételül, hogy valaki jó csendőr lehessen, a fizikaiakat említi elsősorban, s csak másodrendűekként a szellemieket. Én ezt a két feltételt összevonom, egyesítem s együttesen állítom fel, mert akinél azok bármelyike hiányzik, már nem lehet jó csendőr. Ezelőtt 2—3 évtizeddel a nyerselő volt a fő-feltétele a jó csendőrnek, de a „jó” betyárnak is. Ahhoz, hogy valakit lovon üldözni és elfogni tudjunk, lovagolni kellett tudni, nem írni, de ma, a kultúrvilágban izomerővel csak mozogni tudunk, haladni nem.

Ezelőtt húsz esztendővel a középfokú tisztviselői állások egész sorát lehetett négy középiskolai végzettséggel betölteni; a kezelőtisztviselők 99 százalékának nem volt többje s felvitte a VIII. fizetési osztályig is. Ma négy középiskola nélkül fazekastanoncnak sem szívesen veszik fel a gyereket.

Sok olyan bajtárssal szolgáltam, akinek négy középiskolai, sőt több végzettsége is volt; jelenleg is van ilyen alárendeltem. Dicsérettel és szeretettel gondolok valamennyiükre, mert eddig még mindig becsülettel állották meg a helyüket. Sokat portyáztam többek között egy olyan bajtárssal, aki hat gimnáziumot végzett. Az édesapja élete delén halt el, mint tekintélyes köztisztviselő. Özvegyen maradt édesanyja nem tudta tovább taníttatni s ezért 20 éves korában mint erős, egészséges fiút felvették csendőrnek. Ma már tiszthelyettes és olyan derék tagja a testületnek, akinél különben nem kívánok.

Ez a bajtársam jó anyagi körülmények között élt a szülei házában és mégis egy-kettőre, minden nehézség és átmenet nélkül beleélte magát a nehéz csendőrségi szolgálati viszonyokba. Mindig szolgálatkész, fegyelmezett, jó bajtárs volt. Ha éjjel felköltötték a meleg ágyból s a legzordabb, leghidegebb téli időben szolgálatba küldték, egyetlen zokszó nélkül felkelt, felszerelt s ment. Sohasem tapasztaltam, hogy nem szívesen ment volna szolgálatba és soha panaszkodni nem hallottam. Ugyanakkor, ugyanazon az örsön egy másik csendőr, akinek, ha jól tudom, még a négy elemi iskolai végzettsége sem volt meg s aki

bizony nagyon egyszerű viszonyok közül került csendőrnek, hangosan adott nemtetszésének kifejezést, hogy az őrsparancsnok éjjel felkelti és szolgálatba küldi őket. Kérdem: melyik volt a jobb csendőr?

Az előbbi bajtársam igen szerény, jómodorú és intelligens volt, de ha kellett, a viszonyokhoz alkalmazkodott s tudott kemény, erélyes is lenni. Az utóbbiból hiányzott ez a tulajdonság. Az előbbi a magasabb iskolai képzettségét, bárkivel szemben nyomozott, igen jól tudta érvényesíteni; őrsparancsnoka szívesen és nyugodtan igazította el bármilyen kényes és komplikált ügy nyomozására, mert tudta, hogy jó munkát fog végezni és sohasem fog tapintatlanságot elkövetni vagy helytelenül eljárni. Az utóbbit ilyen szolgálatra nem lehetett alkalmazni, legfeljebb csavargók vagy kőboregényok elfogására, de ha egy váltóhamisításban, kényesebb vagy bonyolultabb családi ügyben kellett nyomoznia, meg sem tudott mozdulni, mert a gyanúsított sokkal intelligensebb és jobb eszű volt, mint ő s úgy vezette félre, ahogy akarta. Az én csendőröm azután ilyenkor, amikor látta a tehetetlenségét, úgy segítette magát, hogy a sértettet lebeszélte, álljon el a feljelentéstől, mert „a végén még neki (a sértettnek!) lehet kellemetlensége”.

Harmadéves csendőr koromban X. örsön teljesítettem szolgálatot. Egy alkalommal, amikor az örsről éppen távol — vezényelve — voltam, a helybeli nagy hengermalom részvénytársaság igazgatója feljelentést tett, hogy a malomban nagyszabású sikkasztást gyanít. Szabálytalanságokat észlelt a pénzkezelésben, a könyvelésben és az anyagban is s kérte az örsöt, hogy indítsa meg a nyomozást. Az örs természetesen megindította a nyomozást, de az — előrelátható volt — hetek múlva sem vezetett semmi eredményre. A gyanúsított, intelligens tisztviselő k csak elemi végzettségű csendőrökkel szolgálatkész felvilágosításokkal úgy félrevezették, hogy a járőrök még kiindulópontot sem találtak, sőt volt közöttük, aki bűncselekményt sem látott fennforogni. Pedig ezek a csendőrök a mindennapi, egyszerűbb bűnügyekben mind jó nyomozók voltak, egyszerűbb lopási, testisértési stb. ügyekben egészen jól eljárta, ebben az esetben azonban már idegen területre, olyan feladat elé kerültek, amelyhez nem volt meg a szellemi alapjuk.

A feljelentő igazgató egyre türelmetlenebb lett s kijelentette, hogy vagy felsőbb helyre teszi meg a jelentését, vagy pedig detektíveket kér s velük fogja kideríttetni az esetet. Ekkor helyezték az örsre egy új csendőrt, akinek több középiskolai osztályú végzettsége volt. Ez a kötelességtudó bajtárs harmadnap helyi szolgálatba került s járőrtársától megtudva az addigi nyomozás részleteit, nyomban újra nekifogott a nyomozásnak. Átnézte a könyveket, napokon át átleltározta a raktárt s végül megállapította, hogy a könyvelő, pénztáros és a raktárnok követték el — összejátszva — a bűncselekményt. Mikor a gyanúsítottak látták, hogy a mi csendőrünk nem enged számukra egérutat s hogy a nyomozáshoz szükséges képzettsége és tudása is megvan, végül is kénytelenek voltak beismerni a sorozatos bűncselekmények elkövetését, amiért később elnyerték a büntetésüket. Az igazgató, amikor megtudta, hogy ki derített fényt a már-már reménytelennek látszó esetre, örömeiben nagyobb pénzösszeggel akarta a mi derék csendőrünket megjutalmazni, de ő azt természetesen udvariasan visszautasította s megelégedett azzal a szép jutalommal, hogy a csendőrség jóhírét megmentette.

Megjegyzem, hogy ez a szóbanforgó bajtárs nem véletlenül derítette ki az esetet, hanem — mert kereskedelmi végzett — némileg ismerte a könyvvitelt s a szám-

oszlopoktól nem riadt vissza, hanem addig kutatott, amíg megtalálta a hibát.

Nem hiszem, hogy lenne őrsparancsnok vagy idősebb csendőr is, aki hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt ne érezte volna hiányát egy olyan járőrvezetőnek, akire nagyobb intelligenciát igénylő feladatokat is nyugodtan reábizhatott volna. Nem, mintha ugyanazt a feladatot a 4—6 elemít végzett csendőrök nagyrésze is meg nem oldaná. Ismerek olyan 3 elemi osztályt végzett csendőrt, aki könnyű észjárásával és leleményességével a fenti esetén sokkal nehezebbet kiderített. Ennek az utóbbinak azonban húsz közül egy a valószínűsége, míg a több alapképzettséggel bírónál — ha a Boga tiszthelyettes által említett kivételeket leszámítjuk is — legalább ötven százalék.

Ma már majdnem minden jobb módú kisgazda elvégzetteti a négy polgárit a fiával, de sok még a leányával is. A fiúk az iskola végeztével, 15 éves korukban kikerülnek a tanyájukra, egész nyáron át szántanak-vetnek, sőt még a háziállatokat is legeltetik. Az apja azt mondja a nagyobbik fiúnak: „Te erős, egészséges vagy, menj el csendőrnék, mert abból a három és fél holdból, amit tőlem örökölhetsz, nem fogsz megélni”. Vajjon a testület érdekeit szolgálja-e az őrsparancsnok, aki ezt a csendőrelentkezőt nem hozza javaslatba, vagy éppen lebeszéli arról, hogy csendőrré legyen azért, mert többje van a hat elemínél?

Nem emlegetem az autós megrepülő bűnözést, mint a Ma problémáját, mert ezt — őszintén szólva — egyelőre nagyképűnek tartom. Hogy egyes büntetettek autón is menekülnek, az természetes, de ennek bőségesen megvan az ellenszere a telefonban és főleg egy másik autóban. Ez inkább pénz és felszerelés, mint egetverő tudomány kérdése. A repülőgépes bűnöző pedig ma még — há! a Istennek — inkább csak amerikai specialitás, az is többnyire kacsa alakjában. Munkánk túlnyomó része, az elkövetett bűncselekmények nagy százaléka — politikáról nem beszélve — ugyanazokból a bűncselekményekből tevődik össze, mint ötven esztendővel ezelőtt, legfeljebb annyi változással, hogy a számuk hol megkétszereződött, hol pedig megháromszorozódott. A bűncselekmények maguk tehát a régiak maradtak, de tetteseik intelligenciája, jobban mondva átlagintelligenciája lényegesen magasabb lett. Nem a bűncselekmények komplikálódtak tehát, hanem a büntetettek. Az újságok ma már — sajnos — egyébről sem írnak, mint gyilkosságokról s közben a rendőrség munkájának ismertetése révén mindenkit alaposan kitanítanak minden tudnivalóra, amivel a nyomozás eredményét meg lehet nehezíteni vagy hiusítani. A mai büntettes tehát már ebből a szempontból is nehezebb feladat elé állítja a mai csendőrt, mint az ötven év előtti. De nem elég ám a csendőrnék az sem, ha a törvényt, a rendeleteket, utasításokat ismeri, ha megtanulja a maga szorosan vett hivatásának minden szabályát, mert szolgálata közben, az életben, különösen pedig a gyanúsítottakka! való érintkezésben nagyon sokszor találkozik olyan kérdésekkel, amelyekre semmiféle csendőrségi szabályzatban nem kap feleletet. Ilvenkor csak az általános tudás, az iskolában megszerzett képzettség segít. És minél inkább terjed az általános műveltség, minél több lesz az intelligens ember, annál jobban lemarad mögöttük a csendőr a maga elemijével.

Régebben előfordult, hogy olyan esetekben, amikor a csendőrség nem tudott eredményt elérni, a sértettek detektíveket kértek a nyomozás folytatására. Ennek okaira nem akarok bővebben kitérni, csak megemlítem, hogy a vidéki ember a detektívregények és detektívfilmek alakjai szerint képzeli el a valóságos detektíveket is, hogy fel-

teszik a sportsapkát, szájukba veszik az angol pipát, körülnéznek a bűncselekmény színhelyén, feltesznek két-három jelentőségteljes kérdést s szenzációs következtetések után máris nekiszegzik a pisztolyt az égnék emelt kezű tettes mellének. Az a lakosság, amely a detektíveket csak a fővárosi lapokból ismeri, rendszerint nem gondol arra, hogy a detektív elé ugyanazok a nehézségek tornyosulnak, amelyek a csendőr elé, s hogy az ő munkájuk eredményessége sem a detektív-mivoltukon, hanem — úgy, mint a csendőrnél — egyéni rátermettségükön múlik. A nyomozás elsősorban rátermettség és gyakorlat dolga, csendőrnél és detektívnel egyaránt. Mégis, volt a detektíveknek egy tagadhatatlan előnyük a csendőrökkel szemben: hogy négy középiskolai végzettségük folytán több alapintelligencia volt segítségükre a nyomozásaiknál, mint a csendőrnél. Éppen ennek a körülménynek a felismerése hozta létre a csendőrségnél a nyomozóalakulatokat, amelyek nélkül egy évtized alatt nem is tudom, hova jutottunk volna. Mert az a körülmény, hogy mindig voltak és vannak az őrsökön kiváló nyomozók, mitsem változtat azon a tényen, hogy az őrsök által nyomozott bűncselekmények közül mindig több és több maradt kiderítetlenül, éppen az úgynevezett intellektuális bűncselekmények közül. A tiszt urak közvetlen vezetése alatt álló nyomozóalakulatok ma már egycsapásra megváltoztatták a helyzetet. Nincs az a közbiztonsági szerv, legyen akármilyen nyugati, amely nagyobb anyagi és szellemi felkészültséggel tudna nyomozni, mint ma a magyar csendőrség, mert ahol megáll az őrs tudománya, ott segítségére siet a nyomozóalosztály. Ha esetleg ma még nincs is egészen úgy, a fejlődés oda fog vezetni, hogy a nyomozóalakulatokhoz fog kerülni az intelligens — de amellet megbízható, buzgó és fegyelmezett — csendőrök túlnyomó része s olyan magas színvonalra fogja emelni ezt az új intézményünket, amilyenre csak lehetséges.

De vajjon elég lesz-e ez? Vajjon azáltal, hogy a nyomozóalakulatok állománya túlnyomó részben — mondjuk — középiskolát végzett csendőrökből fog állani, nélkülözhetjük-e őket teljesen az őrsökön? Vajjon a mindennapi szolgálat, a kisebb-szerű feladatok egész légiója, amelybe a nyomozóalosztály nem avatkozhatik bele, sőt egy látszólag egyszerű kihágási ügy elintézése is, nem fog-e mindig több és nagyobb intelligenciát követelni a csendőrtől? De igen. És a sok csendőrségi tudnivaló, ami évről-évre növekszik, nem követeli-e meg mindig határozottabban, hogy a csendőr ne maradjon meg a maga hivatásának aránylag kis térre korlátozott szellemi keretei között, hanem legyen meg az alapja ahhoz is, hogy azokat a maga általános ismereteivel is kiegészítse? De igen. Mind, mind olyan körülmények, amelyek elengedhetetlenné teszik a csendőr általános szellemi fejlődését.

Arra a tpusra, amelvről Boga tiszthelyettes írt, nem lesz szükségünk ezután sem, akárhánv doktorátusa lesz is. De igent s szükségünk lesz olyan derék, becsületes csendőrökre, akik a szellemi fegyverekkel éppen úgy tudnak bánni, mint a fizikaiakkal. Nem félek tőle, hogy nem találunk ilyeneket is bővebben.

En a magam részéről azt tartanám a leghelyesebbnek, ha minden csendőr, aki teheti, a csendőrségi szolgálati ideje alatt magánúton letenné a vizsgát a négy polgá-

Legyünk végtére igazságosak. Az emberi nemre is mindinkább rávirrad a mennynek azon napja, amidőn egyedül az igazságosok hazája fog gyarapolhatni.

GR. SZÉCHENYI ISTVÁN.

riból. Nemcsak a jövődő polgári elhelyezkedését könynyiténé meg ezáltal, hanem a csendőrségi szolgálatát is, mert minden ismeretnek, amit így megtanulna, a maga szorosán vett hivatásában is hasznát látná.

Van végül egy szavam azokhoz is, akikről írtam eddig: a középiskolásokhoz. Ne becsüljék túl a tudományukat. A négy vagy hat középiskola csak csendőrségi vonatkozásban sok, az életben — sajnos — nagyon kevés. A tudást, amit megszereztek, fordítsák a szolgálat hasznára, de semmiesetre se találjanak benne jogcímet arra, hogy kisebb végzettségű bajtársaikat lenézik vagy közülük meg nem érdemelt módon és túlságosan kiemelkedni igyekeznek. Azt olvastam valahol, hogy az igazi tudás ott kezdődik, ahol az ember kezdi belátni, hogy milyen keveset tud. Aki túlságosan el van ragadtatva a maga nagy tudományától s aki mindegyre a maga intelligens voltát hangoztatja, az máris kiállította magáról a bizonyítványt, hogy nem az.

A csendőr és az autó.

Írta: Egy úrvezető.

Nemcsak hazánkban, hanem minden számottevő országban a vidék közozitonsága a jó-megszervezett csendőrség vállain nyugszik. Míg a városban ezt a feladatot a rendőség látja el, addig a vidéken sokkal nehezebb feladatokat elé állítja a csendőrök derék seregét az óriási terület, melyhez viszonyítva létszámuk aránytalanabban kisebb, mint pl. a rendőségé, másrészt az egymástól távoifekvő falvak és tanyák ma még nagyon is hiányos kapcsolata nagyon hátráltatja a gyors és eredményes cselekvés lehetőségét. Ilyen mostoha viszonyok között a csendőrnek szüksége van egy igaz és megértő barátira, ki mindent elkövet, hogy nehéz munkájában hathatós támasza legyen.

A nyugati országok bizonyítják, hogy ez a jóbarát mindenütt ott van, ahol segíteni kell, ha — jól bánnak vele! Ellenszolgálatát csak megértést és jó bánásmódot kíván. Ez a jóbarát az országutak gyorsan tovasuhanó vándora, — az autó.

Ma már megszűntek azok az idők, mikor az utazás csak sport, kedvtelés volt, mellyel az autósok a jó vidékiek baromfiállományát rettegésben tartották. Régen volt az, hogy sokhangú, bűgő, süvítő szirénákkal, gőzcséplőgépet is megszegyenítő füstöléssel robogott keresztül a halálrémült falun a „szárguló guillotine”. Azokat a járóműveket akkor még a betyárkodás és garázdálkodás hajtotta és minél nagyobb volt az elgázolt jószágok lajstroma, annál jobban dagadozott a „hős automobilista” keble.

A mai kor autója csendesen, szinte hangtalanul, szerényen szolgálja a munkát és a gyors közlekedést. Nem luscikk többé és nem eszköze már a virtuskodásnak sem, hanem a szárazföld fontos és nélkülözhetetlen közlekedési eszköze.

A csendőség — őszintén szólva — csak nehezen, fokról fokra tudott beleilleszkedni a mai rohanó kor technikai vívmányainak szédületes fejlődésébe. Ezen nincs is mit csodálkozni, mert a csendőr is csak a falusi ember szemével nézte az autót, mely fegyelmetlen és féktelen rohanásával csak rosszat hozott faluja lakosságára.

Mint minden megértés és gyors alkalmazkodás, úgy ennek az ellenszenvnek a leküzdése is nyugatról indult ki. Minél keletebbre megyünk, annál inkább tapasztalhatjuk,

hogy az autónak több az ellensége, mint a megértő jóbarátja. Nálunk, Magyarországon a helyzet még szigorú szemmel nézve is inkább a nyugati megértés, mint a túllünk keletre eső s főleg a balkáni államok minden újítástól irtóző gyűlölködése felé hajlik. Ezt nem én állítom, kiről tel lehet tételezni, hogy derék csendőreinkkel szemben elfogult vagyok, hanem állítja sok, hozzám emátogató külföldi vendégem, kik csendőreinkről mindenkor csak elismerőleg nyilatkoznak.

A külföldi autóturistáknak rólunk alkotott véleménye nagyon megszüveendő és nem lehet számunkra közömbös. Minden jó szó, mely rólunk külföldön elhangzik, ha mégoly csekély mértéken is, de hozzájárul szegény megnyomorított hazánk sorsának jobbratordulásához. Mert nem az a külföldi szerezhethet jó benyomásokat az itteni viszonyokról, aki vonaton vagy repülőgépen látogat el hozzánk. Ennek nem kell a magyar ember segítő keze, útbaigazítása, telvilágosítása, mert ezeken a közlekedési eszközökön többnyire nemzetközi személyzet van a kalmazva, a vonat nem hagyja el a vágányokat, minden állomásnak ki van írva a neve, a városokban pedig a kauluzoló prospektusok, idegenvezető szervezetek, utcanévek mindenütt útbaigazítják. Az autón hozzánk ellátogató idegen ezzel szemben közvetlen érintkezésbe jut a vidék nepevel, a vidék hatóságával és — elsősorban kellett volna említenem — a csendőrrel.

Milyen jó érzéssel hajt tova a külföldi, ki sajnos, nem nyugati mintára épített utaink egyikén eltévedt és a csendőrtől tudta meg, hogy hol, milyen messze van a legközelebbi város, hol lakik a közelben orvos, melyik a legközelebbi vasútállomás, honnan lehet telefonálni, hol lehet éjjeli szánást kapni stb., stb. Hatha még a csendőr a terképen is meg tudja mutatni neki, hogy hol jár! És nem utoljára említendő, mert gyakran előfordul, hogy mihelyt a rőutakról letérünk, sokszor szükség van egy pár igásióra vagy ökörre, hogy a tengelyig érő sárból kihuzzanak. Hol kapom, kitől azokat, ki véd meg a kizsarolástól, hogy szorultságomban ne kelljen annyit fizetnem, amennyiért a lovat vagy az ökröt akar meg is vehetném?

Az ilyen utas ezt a tapasztalatát nem felejtí el egykönnyen, elbeszéli honfitársainak, kiket kiábrándít aból a tévhitükből, hogy Magyarországon még mindig nyereg alatt porhanyítják a húst.

Legyen a csendőr, amennyire lehet és szolgálati utasítása azt megengedi, az idegennel szemben jóakarátú, aki a nyelvünket nem érti és így a különböző féliratokat meg nem értheti, vagy koromsötét éjszakán, talán észre sem véve, hogy falun ha ad át, fényszórókkal világítja meg az útját. (Ez külföldön meg van engedve.)

Az előzékenység, udvariasság, szolgálatkészség, — röviden: lovagiasság — nemzeti érdek.

De más előnyöket is hoz a magyarokat jellemző lovagias magatartás. Az a vezető, kinek a csendőr csak egyszer is kezére járt, minden kérését teljesíti kakastollas barátjának. És ez a segítség nem megvetendő. Sok esetben rendelkezésére bocsátja kocsiját, még akkor is, ha emiatt az ő ügyekésede met szenvedne, vagy kerülőt is kell tennie. Nemrégén történt, hogy vidékről Budapest felé tartottam. Az országúton két csendőrnek sírva panaszkodik egy fiú. Megálltam és érdeklődtem. A fiúnak ellopták a kerékpárját. A tolvaj felkapott a gépre és az országúton elszárgulódt vele. Mondanom sem kell, hogy készséggel bocsátottam a csendőrök rendelkezésére a kocsimat s 15 perc múlva a csendőrök kezében volt a kerékpár.

En pedig örültem, hogy barátainak szívességet

tehettem. Vagy talán nem is volt szívesség, hanem ellenszolgáltatás azért, mert nem egyszer kaptam tőlük hasznos útbaigazítást.

Ha az autós meglátja, hogy a faluban, tanyán, országúton valami nincsen rendjén, legyen az baleset, bűntény, betegség, vagy bármi, ami a csendőrséget érdekelheti, már száguld is tova, kutató szeme a csendőrt keresi, megáll mellette, ha nyelvén nem ért, kézzel-lábbal magyarázza, mi történt, felveszi kocsijára és suhan is vele, viszi a színhelyre. És teszi ezt azért, mert egyszer, talán már elég régen, valamelyik csendőr barátságot kötött vele, talán egy csúnya, esős novemberi éjszakán, midőn elébe kerülve, megállította a kocsiját és a fegyelmezett katonának nemcsak tiszteletet követelő, de tiszteletet is adó hangján így szóltotta meg: „Uram, ne folytassa az útját ezen a kátyún keresztül, hanem menjen vissza a 87-es kilométerköhöz, ott térjen le balra és félórával hamarabb ér Dombóvárra.” És mikor a hálálkodó autós visszatekint, új barátja tisztelgéssel búcsúzik tőle a novemberi ítéletidőben.

Két példát említek meg, saját külföldi tapasztalataimból. Kocsim lassan gördült egy kis városkán keresztül, hogy alkalmas szállodát találjak. Tőlem balra, az útszélén egy csendőr állott. Tisztelgett. Visszaköszöntem, megállítottam a kocsit és megkérdeztem, hogy ismer-e engem régebről. — Nem, — felelte a csendőr, de látta az idegen rendszámot és bennem a vendéget üdvözölte. Így akarta megértetni velem, hogy érzem „ittthon” magamat.

A másik eset: Eltévedtem, csendőröktől kértem útbaigazítást. Ketten voltak. Útmutatásukhoz híven, letértem a főútról, de alig haladtam 300 métert, egy harmadik csendőr megállított s „megbüntetett” a mi pénzünk szerint 40 pengővel. Indok: tilos területre hajtottam. Hiába magyaráztam, hogy másik két csendőr küldött ide, nem használt. Közben megérkezett a két útbaigazító. Nagyot nevettek a jó fogáson és — osztozkodtak. Talán fölösleges említenem, hogy az előbbi eset tőlünk nyugatra, az utóbbi tőlünk keletre történt.

Legyen a csendőr jóbarátja az autósoknak. A külföldinek, mert ez a legjobb bizonyítéka és hirdetése a kultúránknak; a belföldinek pedig, mert — jó tett helyébe jót várj!

És most befejezésül még valamit kötelességem megemlíteni, amire sohasem gondolok szívesen. Mint mindenütt a világon, legyen az koldus vagy bankár, magyar vagy kínai, az autósok között is vannak elvéve okvetetlenkedők, kik azt hiszik, hogy törvényen kívül állanak. Ezekkel szemben a csendőr járjon el a legnagyobb törvényes szigorral, mert ezzel csak a volán mellett ülő jóbarátainak ügyét szolgálja, kiknek ezek a kaptatók legnagyobb ellenségei!

De itt is haladunk a modern nyugattal. Örömmel és büszkeséggel látom egy idő óta nálunk is a közlekedési csendőröket, akik majd hamarosan megtisztítják országutainkat a közlekedést veszélyeztető, kötelező szabályokat ismerni nem akaró elemektől.

Ugyanaz az élet, amely az öregségbe csúcsosodik, a bölcsességbe is csúcsosodik, az állandó lelki derű szelíd napragyogásába. Akkor betelt az ideje — s nincs ok a búra —, hogy a halál köde közelg. A fény felé legyen utolsó mozdulatod; a megismerés ujjongása — utolsó hangod.

NIETZSCHE.

CSENDŐR LEKSZIKON.

13. Kérdés. Mily gyakorlati példákkal lehet élesebb megvilágításba helyezni a Szut. 312. pontjának A. 3. alpontját, amely szerint a csendőr köteles elfogadni büntetett vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétség nyomatékos gyanúja esetében azt, aki a bűnvádi eljárást valakinek hamis vallomásra bírása, a büntetett nyomainak vagy a bűnfelelőnek megsemmisítése, megváltoztatása vagy elrejtése által meg-hiusítani törekszik?

Válasz. Mildschütz Kálmán százados úrnak az elővezetésről és elfogásról írt, tanusegédletként engedélyezett könyvében többek között a következő példákat találjuk:

1. A betöréses lopással gyanúsított egyén 50—50 P ígéretével két embert rábírnak törekszik arra, hogy a csendőrök s majdan a bíróság előtt is érdekében hamis alibit bizonyítsanak.
2. A magzatelhajtással gyanúsított nőt tettenéri a járőr, midőn a művi elvetélés alkalmával bevezetett lepedőt kimossa.
3. A betöréses lopással gyanúsított egyén, miután nála eredménytelen házkutatást tartottak, a betörésnél használt eszközöket és a lopott tárgyak egy részét egy éjjel a szomszéd községbe viszi elrejtés végett.
4. A bemászós lopással gyanúsított egyén, amidőn értesül arról, hogy a lopás színhelyén a talált lábnyomok hivatalos észlelet alá kerültek, a lopásnál rajta volt cipőjét egyébként község nélkül megalpaltatja.

14. Kérdés. Másfélméter magas sodronykerítéssel körülvett, nem a község belterületén lévő faiskolából bemászással elkövetett dinnyelopás mily törvényes rendelkezésbe ütközik?

Válasz. Az 1894:XII. t.-c. 93. §-a gazdasági termények lopását gyümölcsöskertből, szőlőből, faiskolából 60 P értékig kihágásnak minősíti. Ez alól a törvény egy kivételt tesz. Ha ugyanis a lopás a Btk. 336. §-ában meghatározott körülmények közt történt, a cselekmény büntetetté válik, tekintet nélkül a lopott dolog értékére. Most már ez alól a kivétel alól is van egy szűkkörű kivétel, még pedig az, hogy ha a lopás bekerített kertből stb. bemászással történt, az előbbi kivétel nem érvényesül s a cselekmény megmarad kihágásnak, feltéve, hogy az ellopott termény legfeljebb 60 P-t ér.

Meg kell jegyeznünk, hogy az 1894:XII. t.-c. 93. §-a csak a még be nem takarított gazdasági terményekre vonatkozik, mert ha a lopás betakarított terményekre vonatkozik (pl. elvermelt burgonya, vagy kunyhóba elraktározott gyümölcs stb.), a cselekmény lopás, nem mezőrendőri kihágás.

15. Kérdés. Iparügyi kihágás gyanúja terheli-e azt az egyént, aki iparigazolvány nélkül hentések részére irásos megbízás alapján borjút és sertést vásárol össze?

Válasz. Ha az illető az ilyen vásárlást iparszerűleg, ellenszolgáltatás fejében üzi, a jogosulatlan kereskedés tényálladékat kimerítette. Ha azonban ilyesmire csak egyes esetekben, mint hozzáértő ember jóismerőseinek kérésére szívességből, ellenszolgáltatás nélkül vállalkozik, ez a tényálladék nem forog fenn.

16. Kérdés. Kérdés. A határban lévő szérűjén a cséplés végeztével mérgezett anyagba áztatott búzát szórászt, hogy ily módon akadályozza meg szomszédja baromfiainak tilos legelését. Büntetendő cselekményt követett-e el?

Válasz. Kártékony állapot megemlékezését csak hatósági engedellyel szabad végezni és szabadhelyre mérgező anyagokat kitenni tilos. A tilalom megszegőjét a 23.542. B. M. 1895. sz. rendelet 10. §-ába ütköző kihágás miatt vonja felelősségre a közigazgatási hatóság.

17. Kérdés. Szolgálati könyvek helyesbítésénél oda kell-e írni minden egyes helyesbítésnél a szélzetre a rendelet számát, amely a helyesbítést elrendelte, nem elég-e a helyesbítő

rendeletet — úgy, ahogy el van rendelve — csak az utasítás végén levő „Helyesbítések” elrendelt folyószáma alá bevezetni?

Válasz. A helyes eljárás mindenestre az lenne, hogy a helyesbítést elrendelő rendeletnek, valamint a Csendőrségi Közlönynek a száma, amelyben közzétetett, minden egyes helyesbítésnél az utasítás szélzetére feljegyeztessék, mert csak így lehet ellenőrizni, hogy a helyesbítés milyen alapon történt, s helyesen lett-e keresztülvezetve. Ezt azonban nem mindig lehet megtenni, mert némelyik helyesbítő rendelet, mint pl. a múltévi 24. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 46.246—eln. VI. c. 1931. számú is, tömegesen tartalmaz többnyire kisebb, csupán néhány szóra vagy számjegyre terjedő helyesbítést, lehetetlen tehát a helyesbítő rendelet adatait minden helyesbítés mellé a szélzetre külön-külön feljegyezni, nemcsak, mert ez több munkát adna, mint a egész helyesbítés, hanem azért is, mert ezzel az ember feleslegesen összekuszálja, összeiškálja az utasítást.

Nézetünk szerint a dolgon úgy lehet segíteni, hogy minden egyes helyesbítés szövege után közvetlenül (tehát nem a szélzetre), zárójelben az utasítás végén levő „Helyesbítések”-nek azt a tétele számát írjuk, amely alá a helyesbítő rendelet be van vezetve. Így ha pl. az utasítás szövegében a következő helyesbítést látjuk „valamennyi parancsnokság (13.)” tudjuk, hogy azt a „Helyesbítések” 13. tétele alá bevezetett rendelet rendelte el.

Ezt az eljárást persze csak olyan utasítások helyesbítésénél lehet követni, amelyeknek végén a helyesbítések bevezetésére sorszámmal ellátott pótlék van. Ilyennel el nem látott szolgálati könyveknél a helyesbítő rendeleteket vagy minden helyesbítésnél külön-külön feljegyezzük a szélzetre, vagy pedig — a másik eljáráshoz hasonlóan — úgy segítünk magunkon, hogy a helyesbítő rendeleteket az utasítás végén sorjában feljegyezzük, folyószámmal ellátjuk s a folyószámokat írjuk minden helyesbítés után úgy, mint fentebb említettük. Az, hogy az illető szolgálati könyvben már vannak helyesbítések, amelyeknek rendelete nincs így sorrendbe foglalva, nem akadályozza, hogy az ezután kiadandó következő rendeletet 1. folyószám alatt vezessük be; mert hiszen nem a forma, hanem a lényeg a fontos, hogy t. i. aki kezébe veszi az illető szolgálati könyvet, könnyen kiismerje magát a helyesbítésekben. Közlönyök helyesbítésénél persze nem lehet ezt az eljárást alkalmazni, hanem ott a helyesbítő rendelet adatait minden egyes helyesbítésnél külön-külön és teljesen fel kell tüntetni.

18. Kérdés. A őrsön egy panaszos feljelent egy lopási esetet. Az őrsparancsnok feljeggyzi a szükséges adatokat és mert az eset nem sürgős, a legközelebbi rendes járőrnek, amelyet az illető őrkörbe kivezényel, nyomozás végett kiadja. Be kell-e iktatni a feljelentést azonnal, amint az őrsparancsnok felvette, vagy pedig csak akkor, amikor a járőrvezető az ügyben szerkesztett fogalmazványát bemutatja, tekintve, hogy a panaszos által bejelentett adatokból nem mindig lehet előre elbírálni, hogy milyen bűncselekményről van szó s tehát azt sem, hogy az ügyet melyik ics.-be kell iktatni?

Válasz. Az utasításokban nincs szabályozva, hogy a sértett panaszaát annak felvétele vagy pedig a feljelentés megtétele alkalmával kell-e beiktatni. A gyakorlatban a legtöbb őrs úgy csinálja, hogy a sértett feljelentését mindaddig, amíg abban a nyomozást meg nem ejtette, magánközlésnek tekinti s nem iktatja, hanem csak a fogalmazványt, amit arról a járőrvezető szerkeszt. Ezt az eljárást azonban két okból nem tartjuk helyesnek.

Az első — fontosabb — ok az, hogy a panaszos utólagos beiktatása arra a visszaélésre ad lehetőséget, hogy az őrs a panasos ügyében megindítja a nyomozást, de azt csak akkor iktatja, ha eredményt tudott elérni, míg, ha a puhatolások eredménytelenül végződtek, az ügyet elhallgatják, a panasost feljelentésének visszavonására reábeszélnek stb. vagy legfeljebb iktatás nélkül (szolgálati jegyben) tesznek valami látszatintézkedést. Nem mondjuk, hogy ez gyakorlat lenne az őrsökön, mert ez már igen szomorú megvilágításba helyezné a csendőrség megbízhatóságát, csupán azt mondjuk, hogy az ilyen, nagymértékben szabálytalan eljárás lehetőségét a panaszos utólagos iktatása előmozdítja. Az őrsparancsnoknak saját érdekében áll tehát, hogy magát minden ilyen, esetleg felmerülhető gyanuval szemben eleve megvédjé, ezt pedig úgy teheti a legbiztosabban, ha a panaszfeljelentéseket azonnal, amint azokat felvette, beiktatja. Erre különben a Szut. 405. pontjában foglaltak betartásának ellenőrzhetése céljából is szükség van.

A második okunk, amiért ezt szükségesnek tartjuk, ügyviteli természetű. Az iktatókönyv (ics.) nem arra való,

hogy az elintézett ügyeket bevezessük, hanem annak a nyilvántartását szolgálja, hogy az elintézés végett átvett vagy az őrsre bízott ügyek közül minden elintéztét nyert-e, ha igen, mikor (milyen módon), s ha nem, miért nem. A szóbeli feljelentést az őrsparancsnoknak nem magánúton, hanem szolgálatilag, hivatalosan kell tudomásul vennie, ez pedig csakis az iktatókönyvbe (ics.-be) való bevezetés útján történhetik.

Leghelyesebb tehát a panaszos szóbeli feljelentését mindjárt feljegyzésbe foglalni. A feljegyzés a terjedelemez képest fél-vagy negyedív papíron történhetik, melynek a „Panaszfelvétel” feliratot adhatjuk. Ezután következhetik pl.: „Nagy János szentkirályi lakos (Kossuth Lajos-utca 16. szám) mai napon az őrsön megjelenve, szóval a következő panaszfeljelentést tette” stb., ezután következik a feljelentés, utána a kelt és óra. Célszerű a feljelentést a feljelentővel aláírni s aláírhatja az őrsparancsnok vagy az a csendőr is, aki felvette. Ezt kell azután beiktatni.

Megjegyezzük, hogy ennek a panaszfelvételnek nincsen jegyzőkönyvi jellege vagy hatálya, hanem tisztán csak az őrs saját használatára készült feljegyzésnek kell tekinteni s azt kell a járőrnek a nyomozás bevezetése végett az eligazítás alkalmával átadni éppen úgy, mint akármelyik más ügydarabot. Ugyanezen kezdheti a járőrvezető a fogalmazványát is.

Hogy az őrsparancsnok a panaszfelvételt melyik ics.-be iktassa, nem olyan probléma, amelyen az egész eljárásnak fennakadnia szabad lenne. Mert igaz ugyan, hogy a panaszosok az eseteket rendszerint elferdítve, elfogultan szokták előadni, de azért annyit, hogy a feljelentett bűncselekmény körülbelül büntett vagy vétség, vagy pedig csak kihágás lesz-e, tíz eset közül nyolcban előre meg lehet állapítani. Ha azonban néha mégis előfordulna, hogy a nyomozás megejtése után más bűncselekmény derül ki, mint amelyet az őrsparancsnok a panaszfelvételt alkalmával beiktatott, akkor átiktatja az ügyet a másik ics.-be. Formaság ez, amely a kérdés érdeme szempontjából alárendelt jelentőségű.

19. Kérdés. a) Nem mondandó-e ellent egymásnak a Nyut. 9. mell. 19. és 30. b) pontjaiban foglaltak a balesetek bejelentési módját illetően? b) Öngyilkosság esetén, ha az elhalt személye ismeretes és ha bűncselekmény nem forog fenn, a 9. mell. melyik pontja szerint kell jelentést tenni? c) Ha az őrs egy esetről, pl. öngyilkosságról, a 9. mellékletben előírt módon (távbeszélőn vagy távirattal) a közigazgatási hatóságnak jelentést tett, kell-e ugyanerről még írásbeli jelentést is tenni?

Válasz. A Nyut. 9. mell. 19. és 30. b) pontjaiban foglaltak nem ellentmondók, mert a 19. pont polgári egyénnel történt olyan baleseteket tárgyal, amelyeknek tényálladéka, tehát az is, hogy baleset történt, kétségtelen. Ilyen eset pl. ha munkások kutatásnak, a kút beomlik s egyiküket a többi szemellettára betemeti; ha valakit többek szemellettára agyonrúg a lova, vagy a vasútállomáson elgázol a vonat stb. Ezzel szemben a 30. pont b) alpontja olyan esetekre vonatkozik, amikor „balesetre lehet következtetni”, vagyis, amikor még kétséges, hogy baleset történt-e vagy sem s ennek tisztázására tehát nyomozást kell indítani. Pl. ha valakit a padlásfeljáró előtt holtan találnak; ha valaki azt állítja, hogy a pisztoly elsült a kezében s a barátját véletlenül agyonlőtte, ha a vasúti vágányokon vonat által elgázolt hullát találnak stb.

Öngyilkosság esetén mindig a 30. pont b) alpontja szerint kell jelentést tenni, tekintet nélkül arra, hogy az öngyilkos személye ismeretes-e vagy ismeretlen. A b) alpont első mondata („ha a hulla ismeretlen”) ugyanis nem feltétele az utána következő öngyilkosságnak, hanem külön, önálló meghatározása azoknak az eseteknek, amikor a hulla — a halál módjára vagy körülményeire való tekintet nélkül — ismeretlen.

A Nyut. 9. mell. „Megjegyzés” 6. pont utolsó mondata értelmében a rendkívüli eseményről megtett tájékoztató eseményjelentést nem pótolja az ügyről egyébként megtendő szolgálati jelentést. A távbeszélőn vagy távirattal tett jelentés ugyanis csak szűkszavú lehet s csak annyi általános tájékoztatást nyújthat, amennyire a hatóságnak szüksége van ahhoz, hogy a legsürgősebb intézkedéseket megtegye. Magáról az esetről, annak részleteiről, a megállapítások eredményéről stb. tehát az őrsnek az eseményjelentéstől függetlenül, írásban éppen úgy jelentést kell tennie, mintha eseményjelentést nem terjesztett volna fel.

20. Kérdés. A gyanúsított 1918-ban a haretérről hazatérve, magával hozott egy a haretéren talált kincstári távcsövet. Ez a távcső ma is nála van. Forog-e fenn bűn-

cselekmény gyanúja s mi a csendőr helyes eljárása ily ténnyel szemben?

Válasz. A gyanúsított a birtokában lévő kincstári távcsövet, mint katonai felszerelési tárgyat, tartozott volna már az 1919. évi 5427. M. E. sz. rendelet értelmében beszolgáltatni. E rendelet megszegői kihágást követnek el, annak elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. A csendőrnek tehát ily esetben kötelessége a kincstári tárgyat azonnal őrizetbe venni s kihágás miatt a közigazgatási (rendőri) hatóságnak feljelentést tenni.

21. Kérdés. Van-e különbség a törvényszék székhelyén működő s a kir. járásbírósnál alakított fiatalkorú bíróság hatásköre között? Mily vonatkozásban van a két bíróság egymással, ha mindkettő ugyanannak a kir. törvényszéknek területén gyakorol bíraskodást? Vannak-e oly esetek, amelyekben a feljelentést a kir. törvényszék székhelyén lévő fiatalkorú bíróságnál kell megtenni akkor is, ha a bűncselekményt oly kir. járásbírósnak területén követték el, amely-nél fiatalkorúak bírósága is működik?

Válasz. A Szut. 460. c) pontja értelmében fiatalkorúak bűnügyeiben általában a feljelentést a fiatalkorúak bíróságánál kell megtenni (kivéve a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalt kényszerítések, néhány kivétellel). Amint a Szut. idézett pontjából kiderül, néhány esetben a felnőtteket is ide kell feljelenteni, viszont a fiatalkorúakat is a rendes bírósághoz kell feljelenteni, ha a bűncselekmény felnőtt egyen bűncselekményével van összefüggésben.

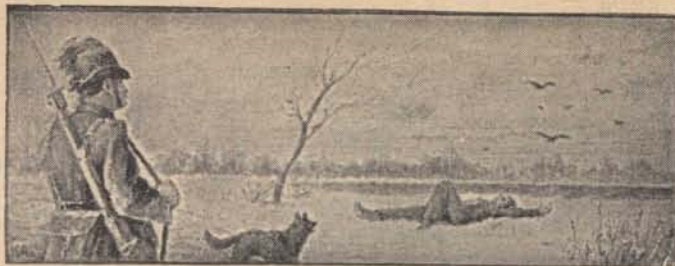
Fiatalkorúak bírósága minden törvényszéknél van, amelynek büntető hatásköre van. Az igazságügyminiszter külön rendelettel alakíthat fiatalkorúak bíróságát egyes kir. járásbírósnál is. Ily esetben a kir. járásbírósnál szervezett fiatalkorú bíróságnak illetékessége arra a területre szól, amelyre a járásbírósnak joghatósága általában kiterjed. A kir. törvényszék székhelyén működő fiatalkorúak bíróságának joghatósága tehát ily intézkedés esetén megegyezik a területtel, amelyen az illető járásbírósnak általában bíraskodik. Ha tehát a csendőr valamely fiatalkorúnak a területen elkövetett bűncselekményt jelenti fel, a feljelentést a kir. járásbírósnak, mint fiatalkorúak bíróságához intézi, nem pedig a kir. törvényszék székhelyén lévő fiatalkorúak bíróságához. Megjegyezzük, hogy az igazságügyminiszternek joga van egyes járásbírósnak illetékességét több más járásbírósnak területére is kiterjeszteni, vagyis a csendőrnek oly esetben, amikor járásbírósnak jár el, mint fiatalkorúak bírósága, érdeklődni kell, hogy illetékessége mekkora területre szól.

Ha a fiatalkorú oly bűncselekménnyel van gyanúsítva, amelyre a törvény halál- vagy fegyházbüntetést állapít meg és a cselekmény elkövetésekor már 15 éves elmúlt, nem a fiatalkorúak bírósága, hanem a rendes bíróság jár el. Rendes bíróság jár el akkor is, ha a fiatalkorút nemcsak a fiatalkorúak bírósága hatáskörébe tartozó cselekménye miatt vonják felelősségre, hanem oly cselekménye miatt, amelyet 18 éves kora betöltése után követett el s ez a cselekmény a rendes bíróság hatáskörébe tartozik. Rendes bíróság jár el végül akkor is, ha a fiatalkorút sajtó útján elkövetett bűncselekmény gyanúja terheli s 15 éves már elmúlt. Ily esetekben tehát a feljelentést nem a fiatalkorúak bíróságánál, hanem az illetékes kir. járásbírósnál (ha járásbírósnak hatáskörébe eső bűncselekményről van szó), vagy pedig az illetékes kir. ügyészéknél kell megtenni (ha a bűncselekmény törvényszéki hatáskörébe tartozik).

Megjegyezzük különben, hogy a csendőr sohasem követ el hibát, ha általában minden fiatalkorú ellen szóló feljelentést a fiatalkorúak bíróságához irányít. A fiatalkorúak bíróságáról szóló törvény (1913:VII. t.-c.) szelleme szerint ugyanis a fiatalkorúak bíróságának hatáskörébe tartozik általában a gyanuba vett fiatalkorú erkölcsi és szellemi fejlődése érdekében szükséges tennivaló, ennek szüksége pedig elvileg felmerülhet bármely bűncselekmény gyanúja esetén.

22. Kérdés. A gyanúsított szomszédja lakásán tartózkodva, arról értesül, hogy az ottlévő villanyvezetékben rövidzárlat keletkezett. Ennek okát kutatva, az áramszolgáltatató cég árammérő-órájára szerelt ólomzárlat megrongálja s azt ily állapotban visszahagyja, a baj okát megállapítani nem tudván. Forog-e fenn bűncselekmény gyanúja?

Válasz. Minthogy a gyanúsított cselekménye gondatlanságból ered s bűncselekmény elkövetésére irányuló szándékot nem vezérelte, a cselekmény nem foglal magában büntethető tényálladékokat (idegen ingó vagyon megrongálásának vétségét). Polgári perúton azonban az okozott kárért felelősségre vonható.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A lengyeltóti gyilkosság kiderítése.

Írta: FUCHS ISTVAN százados.

A lengyeltóti őrök egy helyi szolgálatban álló járőre 1931 december 17-én, 23 órakor, özv. Simon Mihályné* szül. Krausz Edit 75 éves, dohanyárúsonó üzletajtaját nyitva találta, anélkül, hogy az üzethelyiségben világosság leti volna. A járőr gyufavilág mellett bement az üzletbe, amelynek padóján vértócsát és egyéb vérvonásokat fedezett fel, a szomszéd hálószobájában pedig ráakadt özv. Simonénak a földön heverő holttestére.

A járőr már az első pillanatban tisztában volt azzal, hogy a helyszínen a nyomozás során nagy fontossága lehet, azért mindent érintetlenül hagyott, az üzletajtót lezárta és őrparancsnokának jelentést tett észleletéről. Utóbbi intézkedésére az előhívott orvos megvizsgálta özv. Simonét arra nézve, hogy nincs-e talán még élet benne, ha pedig már meghalt, halála mikor következhetett be.

Az orvosi vizsgálat során a járőr szigorúan ügyelt, hogy a helyszín eredeti állapotban megőriztessék és esetleges nyomok meg ne semmisítettessenek. Az orvosi vizsgálat befejeztével a járőr mindkét tekintetbe jövő helyiséget újra lezárta. Az őrparancsnok a pécsi nyomozó alosztályparancsnokságnak az esetet haladéktalanul jelentette és a helyszínt a helyszínelő készültség megérkezéséig eredeti állapotban megőrizte.

Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy az áldozat már 3—4 órával előbb meghalt. A halált a fején és az arcán ejtett vágási és zúzódási sérülések okozták.

A nyomozást Vaszary József alhadnagy szakaszparancsnok irányította.

Az éj folyamán leszállást tartatott az üzlet közelében, alkalmas helyen, annak megfigyelésére, hogy a tettes nem tér-e vissza, különös lelkierőtől üzve, a helyszínre. Ez nem következett be.

Vaszary alhadnagy intézkedésére az őr járőrei már hajnalban talpon voltak és átkutatták a helyszín közvetlen és távolabbi környékét. Ennek során az egyik járőr a helyszíntől mintegy 150 lépésnyire egy híd alá rejtve két darab monogram nélküli, véres zsebkezdőt talált. Más, a bűncselekménnyel összefüggésbe hozható tárgyat vagy bűnjelet találni nem sikerült.

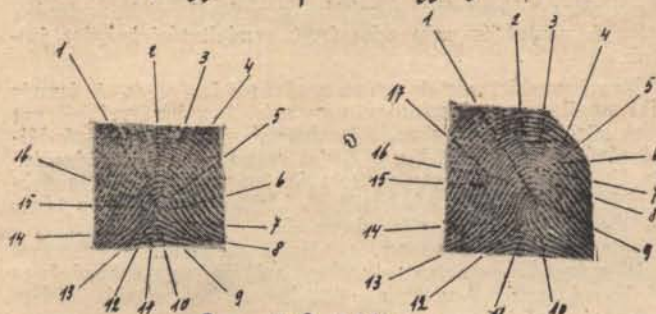
A bűncselekmény a községben természetesen nagy feltűnést keltett. A vérral áztatott zsebkezdők véres állapotban nem voltak alkalmasak arra, hogy azokat bárki felismerhesse, azért ki kellett azokat mosatni, de gondoskodás történt, hogy az egyik zsebkezdő egy része a később esetleg szükségessé váló vizsgálat céljára változatosan, véres állapotban megőriztessék. Ezenfelül a kimosott vér egy részét is megőrizték.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

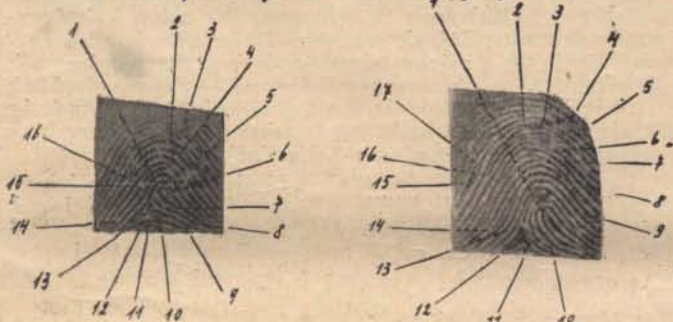
Szabó Kálmán

Lengyeltóti lakos szabómester jobbkezének mutató és középsőujjáról felvett ujjnyomataik.

ö. Simák Mártonné

Lengyeltóti trafikoszó meggyilkolásának helyszínén a lámpaüvegen talált ujjnyomok.

Gönczy öm.

A vértől megtisztított zsebkezdők tulajdonosa után a járőrök a puhatolást bevezették, de ennek során a bűncselekménnyel kapcsolatos egyéb körülmények felderítésére is súlyt helyeztek. Súlyos bűncselekmények esetében faluhelyt igen fontos minél több egyént megkérdezni, hogy nincsenek-e a bűncselekménnyel kapcsolatba hozható észleleteik. Így például tisztázni kell az áldozat magánéletét, ismeretségeit, kikkel érintkezett sűrűn, idegenek kik jártak nála, kik voltak haragosai, irigyei, nem távozott-e el valaki a községből gyanúteltő körülmények között stb.

Városokban, ahol a lakosság nagyrésze felvilágosítottabb, mint a falusi, mindazok a személyek, akik a bűncselekményre vonatkozóan felvilágosítással tudnak szolgálni, észleletüket rendszerint önként közlik a nyomozó hatósággal. Községekben más a helyzet. A falusi ember tartózkodó, nem mozgékony s a hatóságok és a csendőrség támogatásának szükségességétől sincs áthatva. A csendőr tehát nem számolhat azzal, hogy aki tud valamit, kérdezés nélkül is közli majd vele, ellenkezőleg, abból kell kiindulni, hogy senki sem szól semmit, ha nem kérdezik.

Ez az érdeklődés ebben az esetben igen lelkiismeretesen történt, mert bár a zsebkezdők tulajdonosa egyelőre nem volt megállapítható, mégis a kérdezősködés során az egyik járőr figyelmét felhívták arra, hogy az igen szegényes viszonyok között élő Szántó Keresztély szabómester a gyilkosság utáni nap reggelén 10 éves és 7 éves leányait felügyelet nélkül visszahagyva, eltávozott hazulról. anélkül, hogy utazásának célját és helyét bárkivel is közölte volna.

A nyomozó alosztály helyszínelő készülsége — Fincaza Endre tiszthelyettes és Gönczy Antal őrmester — a helyszínen a petróleumlámpa cilinderén értékesíthető ujjnyomokat talált. Az ujjnyomokat rögzítették és a halottról felvett ujjnyomatokkal összehasonlították. Az összehasonlítás során megállapították, hogy az ujjnyomok nem az áldozat ujjától erednek. Kézenfekvő volt tehát a feltevés, hogy azok a tettestől származnak.

A nyomozás vezetője még december 18-án intézkedett, hogy Szántó hazaérkezéséről azonnal tudomást szerezhessen. Még ugyanaznap, a késő esti órákban értesült a nyomozás vezetője arról, hogy Szántó felesége, aki már öt hónap óta Budapesten volt alkalmazásban, váratlanul hazaérkezett.

Szántó Keresztélyné hazajövetelének okaként azt közölte a szomszédjával, hogy férje fivérével Kaposváron felelő táviratot kapott, melyben felszólítja őt, hogy azonnal utazzék Lengyeltótiába, mert a férje meghalt.

Ezeket a feltűnő jelenségeket tisztázni kellett. Igen alkalmasnak látszott arra a zsebkezdők. A kivénytelt járőr felmutatta azokat Szántónak, aki azokban a férje, illetve 10 éves leánya zsebkezdőjét ismerte fel. Eképpen megvolt már tehát az alapos gyanu arra, hogy Szántó követte el a bűncselekményt.

A megejtett házkutatás során 24 csomag különböző dohánynemű, egy zacskóban 95 P 10 fillér készpénz, 1 darab, a sértett nevére szóló takarékbetétkönyvecske 400 P-ról, egy véres nyélnélküli balta, a sértett tulajdonát képezett 1 drb dunyahuzat és papírszeletekre írt búcsúlevelek kerültek elő. A levelek egy részét a bűncselekmény elkövetése előtt írta Szántó, másik részét azután. Kifejti ezekben, hogy a gyilkosság elkövetésére nyomora és gyermekei érdeke kényszerítette. A cselekmény elkövetése előtt írt levelekben közli, hogy abban az esetben, ha a bűncselekmény nem sikerül, öngyilkos lesz.

A megkerült bűnjelek alapján bizonyítva volt a Szántó tettessége.

Hátra volt még az illető kézrekerítése. Ennek érdekében elsősorban a valószínű menekülési irányt kellett megállapítani. Ezt a nyomozó járőrök akként állapították meg, hogy tisztázták azt, hogy gyanúsított a megelőző években mely helységeken tartózkodott huzamosabb ideig és hol lakik közeli rokonsága. A tekintetbe jövő helységek a következők voltak: Alsólendva (Jugoszláv megszállott terület), ahol születésétől fogva 1921-ig lakott, továbbá Lenti, ahol a bátyja lakott. Az volt a feltevés, hogy a gyanúsított Jugoszláviába szökök, de útközben esetleg felkeresi a határ mentén fekvő Lentiben lakó bátyját is. Valószínűnek látszott, hogy a kérdéses táviratot Kaposváron Szántó maga adta fel. Kaposváron való megfordulása szintén emellett a menekülési irány mellett szólt. A menekülés irányába eső őrsparancsnokságok és a nagykanizsai államrendőrség kapitánysága, a pontos személyleírás közlése mellett, Szántó elfogása iránt megkerestettek. Ez a nagykanizsai rendőrkapitányságnak sikerült is. Az egyik kocsmában sánta lábáról felismerték Szántót és őrizetbe vették. A gyilkosság elkövetését tagadás nélkül beismerte. Ujjnyomatai a helyszínen talált ujjnyomokkal azonosaknak találtattak, amint az ábrából is kitűnik.

Beismerte, hogy feleségének ő adta fel a kérdéses táviratot, nehogy visszahagyott gyermekei gondozás nélkül maradjanak. Az volt a terve, hogy átszökök Jugoszláviába.

KI TUDJA?

Ki volt Mark Twain?

A nyomozás során beszerezett adatok alapján a menekülési irány tekintetében vont következtetés tehát helyes volt.

A gyilkosság miként elkövetésére nézve előadta, hogy arra már 8—10 napja előkészült. Már vagy 5—6 esetben megkísérelte a végrehajtást, de mindig közbejött valamely akadály, amely miatt a tervét nem válthatta valóra.

Végre december 17-én egyedül találta a trafikosnét, akitől eigareftát kért. Kiszolgálás közben elővette a hátsó zsebébe rejtett nyélnélkül baltát és annak élével a sértett fejére sujtott. Ettől az ütéstől az asszony elájult és össze-rogyott. Erre Szántó lecsavarta a lámpát (eközben érintette meg a lámpaüveget), bezárta az üzletajtót, majd az asszonyt az üzlethelyiségből nyíló szomszédos szobába vonzolta és ott úgy a balta élével, mint a fokával, a fejét addig ütlegelte, amíg meghalt. Körülbelül 11—12 sebet ejtett az áldozatán. Azután pénzt keresett a lakásban. Talált is 120 P készpénzt és a szekrényben egy 400 P-ről szóló betétkönyvet. Ezeket, valamint a szekrényből egy tiszta dunyhahuzatot és a különböző dohányneműeket magához vette és eltávozott a lakására. Hajnalban a reggel induló autóbusszal Kaposvárra, onnan pedig másnap Nagykanizsára menekült, ahol 20-án elfogták.

A nyomozásnak három nap leforgása alatt sikerült egy súlyos bűncselekményre fényt deríteni, a gyanúsítható személy kilétét megállapítani, a tárgyi bizonyítékok egész sorozatát felkutatni és biztosítani. A szökésben levő gyanúsított meglepő rövid időn belül való kézrekerítése, az üldözés helyes taktikájának volt a következménye. A menekülés iránya — alapos nyomozómunkával bevezetett adatok felhasználásával — helyesen volt feltételezve. Nem tudjuk eléggé hangsúlyozni, hogy a szökésben levő tettes kézrekerítésénél mennyire fontos az aktivitás, a cselekvés. Nem szabad mindent az országos nyomozat, vagy körözés esélyeire bízni.

Daktiloszkópusaink ügyes munkájukkal szintén hozzájárultak a szép eredményhez.

Új katonai attasék. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága a honvédelmi miniszter előterjesztésére Köhler Ernő vezérkari szolgálatot teljesítő alezredest a szófiai és az ankarai m. kir. követségnél betöltött katonai attaséi megbízása alól felmentette és a szófiai követséghez alsókománai *Algya-Pap Zoltán* vezérkari szolgálatot teljesítő őrnagyot, az ankarai követséghez pedig vitéz *Németh Imre* vezérkari szolgálatot teljesítő őrnagyot nevezte ki katonai attasévá.

Őrsparancsnokok figyelmébe! Mai számunkhoz csatoltuk lapunk multévi folyamának tartalomjegyzékét, amellyel most már az 1931. évfolyamot be lehet kötetni. A Csendőrségi Lapok bekötetése tárgyában az 1930. évi 26. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 79.687/VI. b. 1930. számú rendelet intézkedik. Kérjük azonban az összes parancsnokságokat, igyekezzenek a Csendőrségi Lapok minden évfolyamát bekötetni, mert azt csak így lehet a veszendőbe menéstől megóvni. Ha pedig a bekötetés nem volna lehetséges, kérjük az évfolyamot kéreppapírtáblák közé kötve őrizni, mert előbb-utóbb az összes évfolyamok bekötésére fognak kerülni.

Adakozó csendőrök. *Gróf Károly László* vilyipusztai erdőhivatala január 18-án 84 pengőt küldött be szerkesztőségünk-höz, azzal a rendeltetéssel, hogy a *Horthy Miklósné Ö Főméltósága* fővédnöksége alatt működő nyomorenyhító akció javára fordítsuk. Az összeget *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* ottartózkodása alatt odavezényelt csendőrök étkezési és utazási költségeiből az érdekelte csendőrök kérelmére *vitéz Zirczy József őrnagy*, sátorlajhajhelyi szárnyparancsnok fizette be az uradalom pénztárába azzal, hogy a fenti célokra fordíttassék. A nemes és szép adományt rendeltetési helyére juttattuk.

Nem csendőrt vertek agyon a sárándi legények. A január 18-iki napilapok valószínűleg ugyanabból a hírforrásból azt a hírt közölték, hogy a mult év december havában garázdálkodó sárándi legények *Veres Lajos* csendőrt, aki csendre intette őket, olyan súlyosan megverték, hogy sérüléseibe a debreceni honvédkórházban belehalt. A hírlapok e híradása téves volt, mert *Veres Lajos* nevű csendőr a jelzett időben sem Sárádon nem fordult meg, sem pedig az illetékes derecskei őrs állományába nem tartozik. Úgy tudjuk, hogy szabadságon levő honvédegyénről volt szó, akit kocsmai verekezés közben a rokonai vertek meg.

A csendőrségi zsebkönyv 1932. évi kiadását a gazdasági hivataloknak szétküldöttük. Miután azokat a gazdasági hivatalok a postaköltség megtakarítása céljából csak alkalmilag szállíthatják ki az igénylőknek, kérjük az őrsparancsnokokat, hogy ha az őrs tagjai közül valaki a gazdasági hivatal székelyén megfordul, vétessék át vele a zsebkönyveket. Még gyorsabban történhetné a szétosztás, ha azt a külszárnyparancsnok urak volnának szívesek vállalni úgy, hogy a gazdasági hivataltól a szárny összes őrsének példányait átvennék s őrsüknek a szárnyparancsnokság székelyén megfordulók útján alkalmilag kiküldenek, mert a külszárnyparancsnokság székelyén az őrsök tagjai rendszerint gyakrabban szoktak megfordulni, mint a gazdasági hivatalnál.

Levél a szerkesztőhöz. A *Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest.* A folyó évi 2. számú *Csendőrségi Lapok* vezércikke mélyen megragadott. A „Súlyos idő, komoly szó”-ról valóban sokat lehetne írni és beszélni. De mindazt, ami ott le volt írva, a csendőr a valóságban is lépten-nyomon tapasztalhatja. Szolgálatban és szolgálaton kívül van elég alkalma, hogy lássa a jelenlegi nagy nyomorúságot.

A mellékelt feladólevényt nem dicsekvésképpen küldöm be a szerkesztőségnek, sőt eddig egyenesen titokban tartottam, amit a keltje is bizonyít. Még a legközvetlenebb bajtársam sem tudott róla, mert azt hittem, hogy nem szép dolog, ha az ember a jótékony célra hozott áldozatát másokkal is közli. De miután az említett vezércikkből azt olvastam ki, hogy szükség van ebben a tekintetben jó példára, azt a Nagyságos Őrnagy Úr rendelkezésére bocsátom. Csak azt akarom — ha nagyon szerény összeggel is — elérni, hogy a nőtlen bajtársaim is, akik tehetik, adakozzanak a nyomorgók segélyezésére. Mély tisztelettel: *Tótkomló, 1932 január 18-án, Hanczik Pál törzsrőmester.*

A levélhez az orosházi postahivatalnak december 4-én kelt feladólevénye van csatolva, melynek tanúsága szerint a levélíró a *Horthy Miklósné Ö Főméltósága* nyomorenyhító akciójára 20 pengőt küldött be postautalványon. Örömmel közöljük a szép levelet és őszintén kívánjuk, hogy minél több követője akadjon *Hanczik Pál* törzsrőmester bajtársunknak. (Itt megjegyezzük, hogy a szerkesztőségünk is elfogad és rendeltetési helyére juttat bármilyen adományt, a beküldést pedig a lapunkban nyugtázzuk.)

A községi tisztitűdő felavatása. Kőszegen a város és a honvédelmi minisztérium közös akciójával tisztitűdőt építettek. Kőszeg városa azt a kérést terjesztette *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* elé, hogy a négyszázéves *Jurisdiction* ünnepre való tekintettel az üdülőt személyesen méltóztassék felavatni. Most érkezett meg a válasz, mely szerint *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* vállalta az üdülő felavatását, mely a nyár egyik vasárnapján történik meg.

Igényjogosult bajtársaink figyelmébe. *Szombathy Kálmán*, a *Honvédelmi Hírek* felelős szerkesztője összefoglalta a tudnivalókat, amelyeket igényjogosult bajtársainknak az úgynevezett altiszti törvénnyel (1931. évi III. t.-c.) kapcsolatban tudniuk kell. A fűzet részletes és pontos útmutatót nyújt az igényjogosultsági törvény tartalmáról, az igényjogosultsági igazolvány elnyerésének feltételeiről és módzatáról, az elnyerhető polgári állásokról, a pályázati kérvényekről, ki nevezésről, a szolgálati idő beszámításáról, egyszóval minden kérdéssről, amely e téren felmerülhet. A fűzetet szerkesztőségünkben is meg lehet rendelni, ára: 40 fillér. Az összeget

— amelyben a postaköltség is benne van — levélbélyegben is be lehet küldeni.

Megjelent a Kihágások Kézikönyvének második kiadása. *Tusnádi Éltihes Gyula* dr., a Kihágási Tanács büntetőbírája által a csendőrség részére az 1928. évben szerkesztett *A Kihágások Kézikönyve* című műnek teljesen átdolgozott és lényegesen kibővített második kiadása megjelent. A könyvet a *Csendőrségi Lapok* 1931. évf. 12. számában részletesen ismertettük. Az 592 oldalas könyv ára teljes vászonkötésben a csendőrség tisztikara és a csendőrök részére kedvezményesen 10 pengő és 50 fillér postaköltség. Megrendelhető havi 2 pengős részletekben is a szerzőnél (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 35. III. 8.)

Szorzásmentes kamatkulcs címmel, füzetbe foglalva, 9 táblázatot adott ki *Kránitz Károly* takarékpénztári pénztáros (Szécsény). A táblázatokról bármilyen összeg tetszés szerinti kamata akárhánynapra egyszerűen leolvasható. Sok idő és munka megtakarítására alkalmas a füzet azoknak, akik kamatszámítással gyakrabban foglalkoznak, de jó, ha mások is megszerzik, mert a kamatkérdés minden takarékos magánember életében is állandó szerepet visz. Sokan szalasztottak el már jó befektetési lehetőségeket s fogadtak el kevésbé jó megoldást, csak azért, mert a nehézkes kamatszámítással bajlódni nem akartak. Most ez a füzet gondoskodik arról, hogy ezzel senkinek ne legyen fejtörése. Ára 5 pengő s megrendelhető a szerzőnél.

A csendőrség szakkönyvtárának új könyvei. A szombathelyi csendőrségi szakkönyvtár újabban a következő műveket szerezte be: I. csoportba: Dr. Kovács Andor: Az új büntetőnovella. — Dr. Nagy Sándor és dr. Szarka István: A magyar védjegy törvények magyarázata. — Dr. Szegedy-Maszák Elemér: Az ipari üzemekre vonatkozó új rendelkezések. — Dr. Balogh Artúr: A törvényhozó hatalom. — Vlascics Gyula: A tettség és részesség tana. — Dr. Bolla Ignác: Tételes magyar nemzetközi magánjog. — Dr. Angyal Pál: Az ember élete elleni bűncselekmények és a párviadal. — Dr. Angyal Pál: A testisértes és a közegészség elleni bűntettek és vétségek. — Dr. Angyal Pál: Az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921. évi III. t. c. — Dr. Angyal Pál: A becület védelméről szóló 1914. évi XLI. t. c. — III. csoportba: Dr. Kohn Frigyes: Az emberi test mint gépezet. — Dr. Pál György: A homoszexuális probléma modern megvilágításban. — Dr. Lévy Ödön: A szerelem psychopathológiája és terapiája. — Szász Béla: Orvosi jogtudomány. — Korpás Ferenc: Hogyan lehet helyesen és jól tanulni. — A Magyar Vívószövetség történeti joga. — A cs. és kir. 82. székely gyalogezred története. — Kovács Béla: A ló és tenyésztése. — Tisza Miksa: Magyarország rendőrségének története. — Dr. Hézser Aurél: Földrajz a felső kereskedelmi iskolák 1., 2., 3., 4. évfolyama számára. — Igénylés a Nyut. szerint.

Lakbérilletmények változása. A 119.372/VI. b. 1931. sz. belügyminiszteri rendelet a csendőrség legénységi egyéneinek lakbérilletményét folyó év február hó 1-től kezdődően 5%-kal leszállította. A csendőrségi zsebkönyv 1932. évi kiadásának 326. és 327. oldalain a lakbéréket e leszállításnak megfelelő kiszabatokban tüntettük fel. A zsebkönyv megjelenése után a minisztertanács a legénységi lakbérilletményeket mentesítette a levonás alól. Alább közöljük a csonkítatlan *negyedévi lakbérösszegeket* s kérjük bajtársainkat, szíveskedjenek a zsebkönyv 326. és 327. oldalán levő táblázat vonatkozó összegeit eszerint helyesbítenni.

Az alábbi táblázatban az egyes lakbérosztályokon belül a baloldali (a) összegek a 3 vagy több családi pótlék élvezetében álló, míg a jobboldali (b) összegek a két vagy ennél kevesebb családi pótlék élvezetében álló és a nőtlen altisztek lakbérét tüntetik fel.

Rendfokozat	E g y n e g y e d é v i l a k b é r i l l e t m é n y a z											
	1.		2.		3.		4.		5.		6.	
	a)	b)	a)	b)	a)	b)	a)	b)	a)	b)	a)	b)
Alhadnagy és tiszt-helyettes	192-75	165-25	173-50	148-75	154-25	132—	134-75	115-50	115-50	99—	96-25	82-50
Törzsörmester és örmester	165-25	137-75	148-75	123-75	132—	110—	115-50	96-25	99—	82-50	82-50	68-75
Csendőr és próbacsendőr	137-75	121—	123-75	109—	110—	96-75	96-25	84-75	8-50	72-50	68-75	60-50

Adóügyi kiskaté. (Almanach) 1932. Ily címen dr. *Szepes Mihály* „Az Adózók Lapja” szerkesztője összegyűjtötte betűsorrendben a ma érvényben lévő törvényeket és rendeleteket, amelyek a köztartozásokra vonatkoznak. Megtaláljuk benne a most különös fontosságú rendeletek ismertetését az adótrélekre, a felmondásokra, a végrehajtás alól kivett tárgyakra is. A megfelelő beadvány-mintákkal ellátott és nagy gyakorlati érzékkel összeállított mű ára 2 P. Megrendelhető a szerzőnél, Budapest, V., Bank-utca 3.

A szanalás az életben cím alatt *Horváth Kálmán* szerkesztésében megjelenő szükségrendeletek 3. füzeté most került könyvpiacra. Felöleli a magánalkalmazottak külön adójának felemelésére, a háztulajdonosok szükségadójáról, a forgalmiadó felemelésére, az állami színházak személyi kiadásainak csökkentésére, a nem állami tanszemélyzet illetményének csökkentésére, az állami autók üzemén kívüli helyezésére, a cukoradó felemelésére, a lapok oldalterjedelmének korlátozására, a gyülekezési jog korlátozására és a statárium kihirdetésére vonatkozó rendeleteket. Ára 50 fillér. Vidékre 54 fillér postabélyeg ellenében bérmentve küldi a szerző (Budapest, I., Várfook-utca 12. sz.).

Tisztikaszíni hírek. A tisztikaszíni estélyek sorrendje *Alarcos jelmez szombati tánc*: január 30-án. Kezdeté este 10 órakor, vége reggel 6 órakor. Bővebben a február havi Kaszinó Lapban.

Balett-est: február hó 5-én 7 órai kezdettel. Novotny Miklós balettmester iskolája jelenlegi növendékeinek és volt tanítványainak — hivatásos művészek — közreműködésével. Az est tiszta jövedelmét a tisztii özvegyek és árvák segélyezésére fordítjuk.

Tekintettel a jótékony célra, egységes, 2 és 1 pengős helyárak. Részletes műsor a február havi Kaszinó Lap mellékleteként jelenik meg.

Regösök az Országos Tiszti Kaszinóban. A m. kir. Honvédelmi Minisztérium „Regös csoportja” február hó 12-én fél 6 órai kezdettel II. emeleti nagytérünkben kb. egyórás előadó-estét tart. Belépés kaszinótagnak, családtagjaik és arcképes mozi-meghívóval ellátott vendégek részére díjtalanul.

Magyar nótá-est február 13-án délután 7 órai kezdettel. Közreműködnek: Nagy Margit, Lauris Lajos és Svéd Sándor, a m. kir. Operaház tagjai, Kőszeghy Teréz, a Városi Színház tagja, dr. Molnár Imre zeneakadémiai tanár. Zongorán kísérnek: Horváth Sándor ny. alezredes-zeneszerző és Ferentsik János, az Operaház karnagyja. Belépőtágyak: tagoknak és családtagjaiknak 1.50 P, egyéb hozzátartozók és vendégeknek 2.50 P. Jegyek elővételben január hó 31-től válthatók.

Február havi tudományos és ismeretterjesztő előadások: Február hó 9-én: „A lovas-seregtestek pótlása mechanikus alakulatokkal”. Előadó: *Szabadhegyi István* m. kir. honvéd huszárfőhadnagy. 16-án: „Spanyolország”. Előadó: *Megyery Ella*, a Magyar Földrajzi Társaság tagja. Az előadást vetített képek kísérik. 23-án: „A szakszolgálat honvédelmi jelentősége és tüzeszközeinek fejlődése”. Előadó: *Bálint József* tüzérszázados. Az előadást vetített képek és filmek kísérik. 26-án (pénteken): „1917. évi karfreitii áttörés előkészítése, lefolyása és méltatása”. (12. Isonzó-csata.) Előadó: *Greiner Béla* ny. alezredes. Az előadást vetített képek kísérik. Március hó 1-én: „Világnyelvek ismerete az egyéni és nemzeti művelődés szempontjából”. Előadó: *Komjáthy István* ny. m. kir. 2. oszt. főhadbíztos. Az előadások minden alkalommal délután fél hat órakor kezdődnek a Tisztikaszíni színházának nagy dísztermében (IV., Váci-utca 38, II. emelet). Belépés díjtalan.

Csendőrségi Közlöny 2. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. A tényleges állományba visszavétetett: *Tar Sándor* pécsi IV. kerületbeli ideiglenesen nyugdíjazott tiszthelyettes. Az ideiglenes nyugállományba helyezettek: *Csete György* székesfehérvári II., *Pethő János* és *Szijgyártó Lajos* pécsi IV. kerületbeli tiszthelyettesek. — Az ideiglenes nyugállományban meghagyottak: *Udvardi István*, *Halász Sándor* szegedi V., *Bartha Németh János*, *Szűcs Mihály*, *Gerőczy Imre* és *Kovács László* (Iváné) debreceni VI. kerületbeli ideiglenesen nyugdíjazott tiszthelyettesek. — A belügyminiszter *Lőrük Ferenc* próbaesendőr családát névét *Lőrinc*-re; *Szkárka János* esendőrtiszthelyettes és gyermekeinek családi nevét *Szirtes*-re; *Turgyán György* esendőrmester családi nevét *Tárnok*-ra; *Bial Pál* esendőrmester családi nevét *Bárdos*-ra; *Brinzás Péter* esendőrtiszthelyettes és gyermekeinek családi nevét *Bokros*-ra; *Varhanyovszki Péter Pál* esendőrtiszthelyettes és gyermekeinek családi nevét *Vadász*-ra; *Styevák György* esendőrmester családi nevét *Nemes*-re; *Schliszter István* esendőrtiszthelyettes családi nevét *Sipos*-ra; *Schadl Ádám* esendőrtiszthelyettes családi nevét *Sólyom*-ra és *Stahl Lajos* esendőrmester családi nevét *Szamos*-ra változtatta át. — Puhatólás: *Mokracsek Emil* esendőregény beosztási, illetőleg tartózkodási helyének bejelentése a kerületi parancsnokságok által. — *Szabályrendeletek*: A balatonkiliti ős új elnevezése: Balatonújhely. Gyógyfürdőjegyek térítésének szabályozása. — „Elmebetegekkel követendő eljárás szabályozása a m. kir. esendőrségnél” című körrendelet módosítása. — Kivándorlók részére kilépő állomások kijelölése és a kivándorlás ellenőrzése. — Sajtótermékek terjesztésének eltiltása.

Elölleptek. A budapesti I. kerületben törzsrőmesterré: *Durucz István*, *Rácz János*, *Belme György*, *Nagypál Imre*, *Zsoldos László*, *Böszörményi József*, *Galambos István*, *Nagy Lajos*, *Egerszegi Zsigmond* és *Izsó Imre* őrmesterek; *örme-terekké*: *Polgár (Pezenpacher) Mihály* és *Madarász Gyula* esendőrök; a székesfehérvári II. kerületben törzsrőmesterré: *Szalai Sándor*, *Pap István*, *Botló Vince*, *Koppányi Károly* őrmesterek; *örme-terekké*: *Köröcz Kálmán*, *Molnár György*, *Szabó Dezső*, *Andrási Sándor*, *Olaj Lajos*, *Polgár János* és *Rácz Ferenc* I. esendőrök; a szombathelyi III. kerületben törzsrőmesterré: *Nagy Sándor*, *Vitai Pál*, *Elekes János*, *Gyur István*, *Kapsz István*, *Major Ferenc* és *Molnár József* III. őrmesterek; *örme-terekké*: *Kiss István* I., *Konrad János*, *Csider János* és *Porez János* esendőrök; a pécsi IV. kerületben törzsrőmesterré: *Tobak István*, *Csikvár Imre*, *Molnár Sándor*, *Szár István*, *Kovács Lajos* V. és *Kurucz Károly* őrmesterek; *örme-terekké*: *Hajdu Sándor* és *Szendi Gyula* esendőrök; a szegedi V. kerületben törzsrőmesterré: *Farkas György*, *Néber Antal*, *Balaton József* és *Polgár József* őrmesterek.

Őrparancsnokká kinevezetett: a budapesti I. kerületben: *Izsák Dénes* tiszthelyettes; a székesfehérvári II. kerületben: *vitéz Szabó Imre* II. tiszthelyettes; a szegedi V. kerületben: *Orbán Ferenc* tiszthelyettes.

Házasságot kötöttek: a székesfehérvári II. kerületben: *Tóth Dénes* törzsrőmester *Vizkeleti Máriával* Tatán, *Sári Gusztáv* törzsrőmester *Szabó Máriával* Gönyű községben; a szegedi V. kerületben: *Kovács György* II. tiszthelyettes *Róza Etellel* Kiszpesten, *Ádám István* törzsrőmester *Gyuris Máriával* Magdolnával Sándorfalván, *Magyar István* tiszthelyettes *M. Tóth Iónával* Turkevén, *Flesz Antal* törzsrőmester *Papp Erzsébet* Szentesen; a debreceni VI. kerületben: *Benecik Sándor* tiszthelyettes *Hatvani Erzsébet* Nyiregyházán, *Nagy Gusztáv* törzsrőmester *Jenei Margit* Lujzával Nagyszeresen.

Halálozás. A vasasi ős állományába tartozó *Boli Ferenc* törzsrőmester I. évi január 3-án óta tüdőpolip betegséggel a pécsi Erzsébet-tudománygyógyintézet sebészeti klinikájában gyógykezelés alatt állt. *Boli* törzsrőmesteren január 5. és 6-án műtétet hajtottak végre, azonban már nem tudtak rajta segíteni és január 21-én meghalt.

Dr. Dortsák Lajos ny. őrnagy-hadbíró honvédtörvénytörvény-irodáját a Lövőház-utca 32. sz. alól Budapest, II., Szász Károly-utca 5., I. emelet 7. sz. alá helyezte át (Margit-körút mellék-utcája, a honvédtörvénytörvény épületének közelében).

Tollforgók átkötését 1 pengőért, átkötést pótlással 2 pengőért, új forgó kötését küldött tollból 2 pengő 50 fillérért vállalja *Fekete Imre* ny. esendőrtörzsrőmester (Kunszentmiklós).

Eladó: „Ujlaky” típusú, igen jó karban levő, különleges betű- és számjegyekkel szerelt írógép, esetleg részletre is. Az érdeklődők forduljanak a törközsémtiklői őrsparancsnoksághoz.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnomatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdésző teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérvé figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. — Jellegűleg legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy útjegyű számot választani. Annak, aki jellegét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelyét alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőri Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közlekedési hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15–18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyével nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Pilis (757.). 1. Ha a honvédségnél megszakítás nélkül 6 évig szolgált és a csendőrséghez közvetlenül jött át, akkor a csendőrségnél — a jelenlegi nyugdíjtörvény szerint — 3 évi, hat hónapi és 1 napi szolgálati idő után éri el a nyugdíjjogosultságot. 2. Végkielégítést kaphat az illető, mert megszakítás nélkül öt évi szolgálatot teljesített, de csak akkor, ha felülvizsgálják.

Vértes. 1–3. Választ a lekszikon-rovatban fog kapni. 4. Leventeoktatók nem vehetik igénybe megkeresések útján az őrsök szolgálatait, mert a megkeresések intézésére jogosított hatóságok sorában nem szerepelnek.

Sárosd. Általában megfelelnek a körülmények s elvileg az sem akadály, amitől tart. Adja be nyugodtan a kérvényt, feltárva előjárói előtt a helyzetet, úgy, mint az áll. Azon múlik a dolog szerintünk, hogy az anya társadalmi helyzete és megítélése most milyen s hogy az anya és a leány erkölcsi körülményei az idők során hogyan alakultak. Törvénytelen gyermeket nem lehet pusztán a származása miatt megbélyegezni, vagy a társadalomból kiközösíteni; ha egyénileg érdemes reá, éppen úgy joga van a boldoguláshoz, mint bárki másnak. Ha más hiba nincs, ez nem lesz akadály.

Ardó. 1. Nyugállományban, engedély nélkül történt nő-sülések esetében — általában — özvegyi nyugdíjjogosultság

nincsen. Ha azonban a házasságkötés révén, még a tényleges szolgálat ideje alatt született gyermek kivételesen megadhatja. A házasságkötésre és a gyermek törvényesítésére vonatkozó okmányokat meg kell őrizni s ha a feleség özvegyiségre jut, akkor kérje az özvegyi nyugdíj folyósítását a mondott alapon. Hangsúlyozzuk azonban, hogy arra nincs igénye, csak mint kivételes kedvezményt kaphatja meg. 2. Családi pótlékra felesége után a házasságkötés, gyermeke után pedig a törvényesítés napját követő hónap elsejétől kezdve tarthat igényt. 3. Nem illetékes, nem kapja meg. 4. A rokkantta nyilvánítás csak annyit jelent, hogy most már végleges nyugállományban levőnek tekintik, de ennek az ügyvezetett szanalási csökkentésre nincs befolyása. 5. A gazdasági hivatal útján a belügyminiszter úrtól kérje a lakbérkülönbözet kiutalását. Amit akkor írtunk, azt tartjuk ma is, mert helytelen választ senkinek nem adunk, kérdés azonban, hogy egyes érdeklődők nem felejtenek-e el velünk olyan fontos körülményeket közölni, amelyek más megvilágításba helyeznék a dolgokat.

H. M. Szolgálati úton kérje, hogy ügyét a kerületi parancsnoksághoz terjesszék fel, ahol a képviselőházi őrséghez alkalmas jelentkezőket nyilvántartják. Az őrség létszáma jelenleg teljes, de ha az előjegyzésbe bejut, az esetleg előnyt biztosíthat a jövőre. Magassága megfelel, egyébként semmiféle okmányt nem kell felterjeszteni. Nincs más tennivaló, mint őrskihallgatásra állani a kérelmével.

Kérem. Ügy emlékszünk, hogy évekkal ezelőtt már kérdezte ezt tőlünk s akkor azt a tanácsot adtuk, hogy nagyváradi ismerősök útján nézessék meg az ottani rendőrségi nyilvántartóban. Ha így nem sikerül eredményt elérni, akkor szolgálati úton a külügyminiszter urat kérje, hogy a kutatást diplomáciai úton kíséreltesse meg. Legaiább a férj nevét tudni kellene s egyébként is minél több adatot jelent be, annál könnyebb eredményt elérni.

Havas. A „Dancs” ősrégi magyar név, a Dániel rövidített, becéző alakja, mint Jánoscs Jancsi, Benedekcs Bence. A név már a XIV. században előfordul, egyik régi zólyomi főispánnak is ez volt a neve, amikor Árva, Turóc és Liptó még Zólyom megyéhez tartoztak. Több nemes ága él ma is a családnak, itt tehát nincs mit magyarosítani. A másik név szláv eredetű, a levélben említett nevet azonban nem kapja meg helyette, mert olyan nevű régi nemes családok tagjai ma is élnek. Hajas, Halmos, Hajdu, Hajlós stb. neveket azonban kérheti.

Visszajáró mult. Hát Ön bizony nagyon elárvult szegény feje. Tökéletesen igazat adunk Önnek: egy nőtlenségre egyedül képtelen közzagdalkodást fenntartani; ez olyan drága mulatság, amit dúsjövedelmű agleggények sem igen engedhetnek meg maguknak. A közzagdalkodásnak az a célja, hogy okszerű háztartás révén jó és olcsó étkezést biztosítson a csendőröknek, ezt a célt azonban nem lehet elérni, ha legalább három tag nincsen. Nézetünk szerint tehát teljesen jogos és méltánylandó lenne a kérelme, hogy ha az őrsre legalább három nőtlenségre csendőrt nem lehet helyezni, engedélyezze a kerületi parancsnokság a közzagdalkodás ideiglenes szüneteltetését s adjon engedélyt arra, hogy Ön a községben étkezhessen. Lehetőleg persze nem kocsmában, hanem magánháznál. Mihelyt azonban a nőtlenségre száma újra háromra emelkedik, a közzagdalkodást újra fel kell állítani.

G. K. őrm., Szob. Mai számunkban „Esztergom” jellege alatt tájékoztatást talál. A lekszikonválasz mai számunkban jön.

Többeknek. Nagyon sok lekszikonkérdés vár a válaszra, a közelebbi számokban valahogy helyet szorítunk nekik.

Szegény hazánk. Ténylegesen csak 9 évet, 6 hónapot és 1 napot kell szolgálni ahhoz, hogy nyugdíjképes legyen. Ha ez a szolgálati ideje megvan, s ha továbbá a többi beszámítható szolgálati idejével (katonai szolgálatlaltal, kétszeresen számított háborús évekkal, kedvezményesen számított hónapokkal) együttesen megvan a 15 nyugdíjba beszámítható éve, akkor a szanalási levonás már nem vonatkozik önre. Ha háborús éveit nincsenek, a levélben tárgyalt kulcs alapján végezzen számítás, amire mi idő hiányában nem vállalkozhatunk.

G. P. 904. Más kutatnivaló is akad a Hadtörténelmi Levéltárban, legyen türelemmel. 2. Útmesteri tanfolyamokat Budapesten szoktak rendezni, évenként egyszer. Kezdődik február 1-én s 10 hónapig tart. Az idén és előreláthatólag a jövő évben — esetleg még ezután is — azonban nem tartják meg a tanfolyamot. 3. A létszám teljes. Testma-

gasság legalább 174 cm. Szolgálati úton, a kerületi parancsnokságánál kérje az előjegyzését. 4. Ez még vitás kérdés, egyelőre tartózkodjék tőle. 5. A Szut. 124. pontja megengedi, hogy engedély alapján löfegyvert tartson s ha nőtlenségre természetesen csak a laktanyában tarthatja. 6. Útmesteri tanfolyamra a honvédség és csendőrség tagjai az igényjogosultsági igazolvány alapján pályázhatnak. A polgári egyénektől 4 középiskolai osztályt kívánának s így természetesen, ha az igényjogosultak közül is azok jönnek első sorban számításba, akiknek megvan a 4 középiskolájuk. A polgári egyénektől megkövetelik még, hogy életkoruk 20—30 év között legyen, megfelelő egészségi állapotukat hatósági orvosi bizonyítvánnyal, erkölcsi, politikai megbízhatóságukat pedig rendőrhatalósági bizonyítvánnyal kell igazolniok. Magyar állampolgárság természetesen nélkülözhetetlen. A 24 évnél fiatalabbak szülői nyilatkozatot kötelesek bemutatni, hogy a szülők a tanfolyam költségeit viselik. Ismételjük: mindezt csak a polgári egyénektől kívánják, csendőröknel az igényjogosultsági igazolvány elegendő.

Remélek. Felülvizsgálatása alkalmával adja elő azt a kérését, hogy önhibáján kívül, a szolgálattal kapcsolatban keletkezett betegsége alapján igényjogosultsági igazolványban részesüljön. Ha valamiben fennakadna, értesítsen bennünket a felülvizsgálat eredményéről s akkor a többi annak megfelelően megírjuk.

Cs. Gy. ny. th., Klárafalva. Félreértett bennünket. Ezután is lehet félévenként előfizetni, csak arról van szó, hogy ennek az évnek a végét túlhaladó előfizetést nem fogadjuk el.

„Segíts a nyomorgón.” A hiányzó számot elküldöttük, a fős példányokat szívesen fogadjuk.

Karcag. Gyermekeket a megszületése előtt nem lehet törvényesíteni. Más dolog természetesen, ha a házasságkötés a születés előtt megtörténik, mert akkor a gyermeket törvényesen fogadják el, ha csak az apa bizonyos születési időtartam alapján ez ellen nem tiltakozik. Várjon, amíg a gyermek megszületik s akkor irassa a nevére. A gyermek szempontjából persze az volna a legkedvezőbb megoldás, ha a leendő anyát most feleségül venné, ez azonban egyet jelent azzal, hogy pályát kell változtatnia. Ha van rá kilátása, hogy másutt is kap kenyeret s a gyermeket más pályán is fel tudja nevelni, akkor kötelessége azt megtenni, ha ellenben a polgári életben való elhelyezkedése és megélhetése reménytelen, akkor az erkölcsi szempontoknál is előbb jön a kenyérkérdés, mert a mai viszonyok között a gyermeknek is az a legfontosabb érdeke, hogy a neveltetése anyagilag biztosítva legyen, ezt pedig a csendőrségtől járó illetményei biztosítják. Később aztán gondja lehet rá, hogy reparálja az erkölcsieket is.

Nagykanizsa. 1. Az örökbefogadásra vonatkozó s a közjegyző előtt felvett jegyzőkönyvhöz csatolni kell az érdekeltek születési anyakönyvi kivonatait — tehát az örökbefogadókét is —, továbbá a házassági anyakönyvi kivonatot. A kérvényt az igazságügyminiszter úrhoz kell benyújtani. Legjobb, ha a közjegyző továbbítja, akkor nem lesz alaki hiba. 2. Családi pótlékot csak az örökbefogadás megtörténését: miniszteri jóváhagyását, illetve ennek bejelentését követő hónap elsejétől kap. Annak idején szolgálati úton kérje ezt a belügyminiszter úrtól s a kérelemhez csatolja az örökbefogadás jóváhagyását tartalmazó rendeletet. 3. Családi pótlékot a kincstár visszamenőleg nem folyósít.

Jeges út. Kérelmét mult számunkban közöltük. A sarokvasat a lóvasalási átalányból kell beszerezni.

Szebb jövő. A nősülési kérvényt éppen úgy kell okmányolni, mintha az ara magyar honos volna. Mikor aztán a nősülési engedélyt megkapja, az igazságügyminiszter úrhoz terjesszen fel kérvényt arra vonatkozólag, hogy a házasságkötést engedélyezze. A kérvényhez (amelyet elég akár önnek, akár az arának aláírnia s amelyet nem szolgálati úton, hanem közvetlenül kell felterjeszteni), csatolni kell: 1. Mindkettőjük születési anyakönyvi kivonatait. 2. A kerületi parancsnokságtól nyert nősülési engedélyt. 3. Ha akár ön, akár az apja megszállott területen született, az optálásra vagy visszahonosításra vonatkozó okmányt. 4. Ha az ara kiskorú, a szülők beleegyező nyilatkozatát ahhoz, hogy a házasság ellen nincs kifogásuk. Ha csak az anya él, az özvegyi nevet írja alá, vagyis az apa nevéét is tüntesse fel. Ha a szülők egyike sem él, akkor az ara jelenlegi lakóhelye szerint illetékes magyar árvaszéktől kell beleegyező nyilatkozatot kérni, az árvaszék azonban ezt nem mint magyar honosnak, hanem mint külföldi állampolgárnak állítja ki.

Erre hívják fel az árvaszék figyelmét. Ha mindketten vagyontalanok, akkor mindkettőjük részéről külön-külön beszerzett szegénységi bizonyítványt is csatoljanak a kérvény mellé, különben a kérvényre 5 P, a felmentéshez 5 P és minden mellékletre (amelyiken még nincsen) 30 fill. okmánybélyeget kell ragasztani. Szegénységi bizonyítvánnyal ezek a költségek elesnek. Ha a kérvény rendben van, 24 óra alatt megkapják a felmentést.

Rózsabokor. Ha úgy áll a dolog, amint írja, vagyis, ha a főzőnőnek mind a belépését, mind a kilépését azonnal bejelentették, akkor a közzétartás a kőrnazi ápolási költségekből semmit sem köteles viselni. A költségeket ilyen esetben vagy az új munkaadó, vagy pedig a tarsadalombiztosító fizeti.

F. S. 1902. Ingatlant feltétlenül telekkönyvi kivonattal kell igazolni s amennyi csatolja az örökösödésre vonatkozó árvaszéki okmányt is. Okvetlenül ki kell mutatni, hogy a 84 holdból mennyi esik a menyasszonyra s azt nemcsak mint jövődöbeli örökséget, hanem mint hozományt, a házasságkötés után azonnal meg kell kapnia, vagy pedig a ráeső rész hasznónévezetét kell a számára biztosítani.

Pomáz. 1. Helyes, nem hiba. A válaszból is látja, hogy az őrs nemcsak Nagy Istvánnak, hanem a családjának a magatartása iránt is érdeklődik s hogy pedig ez helyénvaló is volt, azt mutatja a válasznak az a része, amely szerint a feleség már kétszer volt büntetve. 2. A Szut. 508. pontja értelmében körözés folytán elfogott vagy elővezetett katonai egyéneket írásbeli jelentéssel kell átadni (461.), a saját kezdeményezéséből elfogottakról azonban tényvázatot kell szerkeszteni. 3. A vonat ingó, az ablaka is az. 4. Ezt még nem lehet tudni. 5. Szeptemberben eöreláthatólag újabb őrsparancsnokképző tanfolyam veszi kezdetét.

Erdély. A román hatóságoktól engedélyt kell beszerezni, hogy a halott odaszállítható legyen; engedélyt kell kérni itthon a fősolgabirtótól és alispántól a kiadásra és elszállításra és megrelelő koporsót kell készíttetni. Ha vonaton szállítja, 500 pengőtet lehetbe kell helyezni, amit aztán a vasút elszámol. Akár vonaton, akár autón történik a szállítás, kb. 1500 pengő költséggel kell számolni. Autót csak olyan vállalat részéről vehet igénybe, amelynek a hullaszállításra hatósági engedélye van.

Kökényesdi. 1. Továbbiakig nincs vitézzéavatás. Hogy lesz-e még s mikor, azt nem lehet tudni. 2. Most már vagy a volt ezrede irattárában kutasson, vagy ha ez is sikertelen marad, legalább két volt tiszt elöljárójától szerezzen be hatóságilag hitelesített nyilatkozatot s azt szolgálati úton terjessze fel a belügyminiszter úrhoz (VI. c) osztály). Erre azonban már régen gondolnia kellett volna. 3. A „Hőseink” rovatunkban egyelőre azokat közöljük, akik annak idején mint a csendőrség tagjai vittek végezh kiváló harctéri tetteket. Később sor kerül azokra a bajtársainkra is, akik a háború alatt még nem voltak a testület tagjai.

Vasas. 1. A nő a házasság révén magyar állampolgárságot nyer. 2. A lekszikon rovatban kap választ. 3. Olvassa el lapunk 1929. évi 17. számában közölt 102. lekszikonváltásunkat. 4. A pénzügyigazgatósággal az őrs a Csüsz. 19. pont, 4. bekezdése alapján közvetlenül nem levelezhetik, a feljelentéseket tehát a pénzügyi szakaszok útján kell az illetékes helyre eljuttatni. 5. Esőköpeny a legénységnek nincs rendszeresítve. 6. Az 1929. évi 9. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 45.456—eln. VI. c. 1929. sz. B. M. körrendelet a legénység részére a könnyű szövetből készült nyári ruhát engedélyezi. A ruházathoz a sapka is hozzátartozik s ha a zubbony és nadrág kamgarnból készül, nézetünk szerint ebből az anyagból készühet a Boeckai-sapka is. 7. A ruhanévcédula szabályzatban nincs előírva, gyökere a hatálytalannított Általános Szolgálati Határozványokban van. Praktikus dolog s ha az előjárók elrendelik, természetesen alkalmazni kell. 8. A Szut. 146. pont b) alpontja a lovasscendőr-kardra vonatkozólag előírja, hogy a szíjánál fogva kell felakasztani; ugyanez vonatkozik természetesen a gyalogtiszti kardra is. 9. Olvassa el lapunk 1929. évi 20. számában „Visegrád” jellegre küldött üzenetünket. 10. Az árvaszékeknel letétbe

helyezett pénzeket nem valorizálták, azok tehát csak a leromlott értékükben folyósíthatók. A mostani pénzügyi viszonyok között valorizálásra egyelőre nem is lehet gondolni, de azért a reményt nem kell feladni, mert jobb időkben talán mégis sok kerül erre a kérdésre.

Halmos. 1. A Csüsz. 136. pontja nem írja ugyan elő, hogy év elején a kézbesítőkönyvben a folyószámozást 1-nél kell kezdeni, de hát ez természetes, nem folytatódhatik a számolás a végtelenségig. 2. Jóska a helyes. Lehet aztán Józiska is, de Józiska semmi esetre.

Baka—J. K. 1. Választ a lekszikon-rovatban kap. 2. Olvassa el a Csüsz. 140. pont 3. bekezdését. 3. Előfizetését a folyó év végéig rendezte.

K. G. és T. J. törzsrőrmesterek, Szombathely. Nincs tartalékpéldányunk, a lapot csak a mai számtól kezdve kaphatják. A csekkap bélyegzője január 15-én kelt.

N. E. g. tiszthelyettes, Kaposvár. Címlemeze a helyén van, a lapot rendszeresen küldöttük a Szántó-laktanyába, mert a lakása címét csak most adta meg, ahová ezentúl küldeni fogjuk. Az elkallódott számokat pótoltuk.

V. Monor. Vitéz Lipcsey Márton ny. ezredes címe: Budapest, I., Eszéki-út 9. Vitéz Szenczi Feürdeös Vilmos ny. ezredes címe: Budapest, VIII., József-utca 2. Szánthó László (nem Pál) ny. ezredes Baracsán (Fejér megye), Pazonyi Elek Emil ny. alezredes pedig Kisvárdán lakik.

A. I. ny. alhadnagy, Tiszalök. Előfizetése a múltévi október 31-én járt le, a levélben hivatkozott üzenetben tévedtünk. Az elmaradt számokat pótoltuk, de az előfizetést természetesen csak november 1-től számíthatjuk a beküldött összeggel kapcsolatban.

Esztergom. Igazolni kell leszármazását a nemesség-szerzőtől. Ehhez vagy az eredeti donációs birtokadományozó) levélre, vagy címeres nemesség felmutatására van szükség, amelyeknek a hiteles másolatát is elfogadják igazolásul. Ha ilyen okmányokat beszerezni nem tud, akkor szerezzen olyan okmányt, amelyet annakidején valamelyik vármegye állított ki s bár az okmánynak nem a nemesség igazolása a célja és tartalma, mégis nemesként szerepel benne valamelyik őse s ennek a nemességnek az eredete, alapja is fel van ott tüntetve. Ha ez az okmány megvan, akkor igazolni kell okmányokkal, hogy ön az illetőnek leszármazottja. Ha a vármegye által kiállított okmány 1848 után kelt, igazolásul csak úgy fogadják el, ha az részletesen feltünteti a nemesség alapját, részletezi az illető családra vonatkozó adatokat, a leszármazási adatokkal együtt s ezeket a leszármazási adatokat okmányokkal is igazolni lehet. Ha a leszármazását a nemesség szerzőjéig semmiképpen sem tudná okmányokkal bizonyítani, akkor az is elegendő lehet, hogy a címeres nemesi levelet vagy a birtokadományról szóló királyi oklevelet eredetiben bemutatja és igazolja, hogy a családja 1848 előtt két nemzedéken át (60 év) nemesi jogokat gyakorolt, tehát pl. felmenője vármegyei tisztviselő volt, szerepelt a nemesi felkelésben, hozzájárult a követküldési vagy koronázási ajándékköltségekhez stb. Kutasson először a család régi irataiban, azután annak a vármegyének a levéltárában, ahonnan a család származik s végül az Országos Levéltárban. Különbön csak egy ilyen nevű nemesi családról vannak feljegyzések: András 1754-ben Arad megyében igazolta a nemességét.

Csendőrség és honvédség

számára szükséges

könyvek és térképek

kaphatók

GRILL -féle könyvkereskedésben,
BUDAPEST, V KERÜLET, DOROTTYA-UTCA 2.

Ha írógépet vásárol, javított, vagy cserél, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest, VI. kerület, Andrassy-út 12. szám.

K. S. G., Adony. Mi már közzétettünk egyszer egy ilyen felhívást, de eredménytelenül. Az önének sem lenne eredménye, nem érdemes közölni. Egyébként is a dolgot nem lehet úgy megoldani, ahogy Ön képzeli. Hogyan gondolja, hogy egy egész könyvrelváltó összeszedne s hogyan főként a kiadás anyagi kérdését megoldani? Hagyjon fel a tervvel, nem életrevaló.

Protestáns. A protestáns katonai lelkészek a táborig püspök elnöklése alatt tartott értekezletükön kimondották, hogy a protestáns vallású katonai egyének úrvacsoravétel alkalmával oldalfegyverüket nem teszik le. Ugyanez vonatkozik az esküvőre is. Tulajdonképpen semmiféle egyházi törvényben nincsen előírva, hogy úrvacsoránál az oldalfegyvert le kell tenni, csak egyes lelkészek kívánták ezt abból a magánmeggyőződésükből kiindulva, hogy nem illendő dolog fegyveresen járulni az Úr elé. A protestáns katonai lelkészek határozata nem kötelezi ugyan a polgári lelkészeket, valószínű azonban, hogy ha protestáns vallású bajtársaink azt közlik velük, nem fognak nehézségeket támasztani.

L. th., Szigetvár. Első kérdésére nézve olvassa el a Csendőrségi Lapok multévi november hó 1-i számában a 182., második kérdésére nézve pedig a lapunk multévi augusztus 20-iki számában, a 149. lekszikon-választ.

A. S. törm., Geszt. Figyelmébe ajánljuk a lapunk multévi augusztus 20-iki számában, a 149. kérdésre adott lekszikon-választ. Annak, hogy az illetékes rendőrhatalóság főnöke nem az őrs állomáshelyén székel, semmiesetre sincs az a jelentősége, hogy az őrs parancsnoksága a rendőrhatalóság főnöke hatáskörébe utalt valamely cselekményt ugyanolyan jogi jelentőséggel végeztesen, mint ez. A székhelyek különbözősége tehát semmit sem változtat a Szut. 393. és 400. pontjának érvényességén. Amint e pontok figyelmes atolvasása után kiderül, a felvetett kérdésnek a csendőrség szempontjából alig van jelentősége, mert hiszen a csendőr főmágnvádas ügyben is teljesíthet nyomozást a Szut. 400. pontjának keretei között, anélkül, hogy a rendőri hatóság főnökének felhívására lenne szüksége. Viszont valamely nyomozás megszüntetése a csendőr hatáskörébe egyáltalában nem tartozik, ebben a kérdésben az utolsó szót mindig az a hatóság (ügyészség, járásbíró) mondja ki, amelyre az ügy végleges elbíráltása tartozik. A csendőr a nyomozást abbahagyhatja a Szut. 468. pontja értelmében, de nem szüntetheti meg, a szó törvényszerű értelmében.

Kéziratok.

Minden kezdet nehéz. Jó, közölni fogjuk.

Kárpátok. Nem alkalmas a közlésre. Így, ahogy Ön leírta az esetet, nem találunk benne semmi tanulságosat. Az egész siker kiindulópontját a két gyanúsítható személy kilé-

tének a megállapítása képezte. Hogyan jutott a járőr ehhez az eredményhez? Ez lenne éppen a legtanulságosabb s éppen erről nem ír egy szót sem. Nem küldjük vissza átdolgozásra, mert feleslegesnek látjuk.

Algir. Jó, közölni fogjuk.

Cz. A. th., Szombathely. Megfelel, közöljük.

P. J. ny. alhdgy, Budapest. „Egy gyilkossági és rablási eset nyomozása” című kézírata megfelel, közöljük.

T. M. ny. rftan. Erősen egyéni, tudományosan alá nem támasztott vélemény, egyébként is, a dolgozatban foglaltaknak csendőrségi szempontból nincsen jelentőségük. Nem közölhető. Visszaküldöttük.

K. S. törm., Okány. Szívesen küldöttük, megérdemelte, mert szép pályázatot küldött be.

K. K. A leírás csak töredéke annak, amiről voltaképpen írnia kellett volna. Így nem találunk benne érdekeset. Nem közölhető.

K. K. alhdgy, Dunapentele. Tudomásunk szerint intézkedés fog történni olyan irányban, hogy a csendőrök az általuk elfogott körözött egyéneket a tevékenységi naplóban külön feltüntessék. Így azután nem lesz akadályja annak, hogy az a csendőr, aki egy év tartama alatt a legtöbb körözött egyént fogja el, dícséretben, esetleg jutalmazásban részesüljön. A mult évi eredményeket nem lehet irányadóul tekinteni, mert a nyomozókulcs még hiányos adatokat tartalmazott, a folyó év január 1-től kezdve azonban, hogy a kulcs a teljes 10 évi anyagot tartalmazza, az őrsök, illetve csendőrök ilyen tevékenysége valószínűen beszámítás tárgyát fogja képezni visszamenően is. Az itt elmondottakra való tekintettel közleményét feleslegesnek tartjuk közölni, de nem akarunk vele elébevégni a hivatalos intézkedéseknek sem.

Jövő. Sikerült stílusgyakorlat, de közlésre nem alkalmas.

Barabás. Banális, erőltetett történet, nem közölhető.

Bálványosi. Kis változtatással közölni fogjuk, de csak majd sorjában.

V. Á. Nem közbiztonsági vonatkozású emlék, már pedig, ha egyáltalán közlünk ilyen történelmi dolgokat, helyhiány miatt csakis ilyet közölhetünk. Maga az eset nem nagy jelentőségű, olyan kisebbszerű bűnper, amelyet éppen a szabadságharc ideje alatt találni. Itt tulajdonképpen egy olyan áruoló agyonlövéséről van szó, akiből az érdekeltek

Négy évtizede vásárolnak
legjobb megelégedésre kiváló

hangszereket
REMÉNYI MIHÁLY

Ötensége dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti
Főiskola - zsalítófőnökének.
Budapest, V., Király-utca 58-60. sz. Kérem árjegyzéket!

DOXA ÓRÁK,

arany- és ezüstárak

megbízható szállítója:

PETŐ EMIL

Budapest, V, Falk Miksa-utca 12

Telefon: Aut. 156-85

A csendőrség tagjainak kedvező
résztelfizetési feltételek

A csendőrség legrégebb, legmegbízhatóbb és legolcsóbb bevásárlási helye

Kedvező fizetési feltételek!

TRIBON

RUHÁZATI RT.
BUDAPEST,
VIII. KER., ÜLLŐI-ÚT 14.
TELEFON: J. 392-85 ES I. 312-97.

Egyenruhaszövetek, bélésárak, női és férfi
fehérműek, selyem-, kötött- és szövöttárak,
kesztyű, harisnya, paplan.

Külön cipőosztály!
Előleg nincs!

ma minden bizonnyal nemzeti hőst csinálnának: ilyen publikáció megtörténhetik az említett munka keretében és összefüggéseiben, de nem külön, önálló közleményként s főleg nem a Csendőrségi Lapokban. Nem közölhető, visszaküldöttük.

Keresztrejtvény.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64
65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96

Utoljára öm. II. 2.

Visszintes sorok: 1. A csendőrségi szolgálati jogai közt kivételes helyet foglal el. — 17. Egyiptom déli része a Vörös-tenger és a Nilus folyó között. — 18. Hol igaz, hol kősz. — 19. A vonat ezen halad. — 20. Teljes. — 21. Visszafelé olvasva dátum. — 22. A baglyok rendjébe tartozik. — 23. Útötte. — 25. A csendőrségi szolgálati joga minden tettenkapott büntetettel szemben. — 26. Az ékezet megnyújtásával ugyanaz, mint a függőleges 13. — 28. Békében, háborúban egyaránt veszélyes egyén. — 29. Ilyen ör is van. — 33. Egy mássalhangzóval a végén rajtakapás. — 36. Legdrágább kincsünk az. — 38. Fém. — 39. Visszafelé olvasva mennyboltozat. — 40. A szerénység ellentéte. — 42. A madár igéje. — 44. Az 1908. évi Bn.-ba (XXXVI. t.-c.) ütköző bűncselekmény. — 46. Tagadó szó. — 48. Madár is, rab is. — 50. Ha a bíróság valakitől valamely tárgyat ítéletileg elvesz. — 55. Visszafelé olvasva a ruházatban kártevő állat. — 56. Visszafelé olvasva indulatszó. — 57. A verssorok végén ugyanazon hangok vagy szótagok ismétlése. — 59. Ajtóról, ablakról mondjuk. — 61. Esztendő. — 62. Egy mássalhangzóval a végén, a forró folyadék teszi. — 63. Visszafelé olvasva módhatározó szó. — 65. Sajnos, gyakori bűncselekmény. — 67. Aki ellen bünvádi eljárás folyik. — 70. Érvénytelen. — 72. Egy mássalhangzóval a végén az ember nagy melegben teszi. — 73. Alap. — 74. Egy mássalhangzó közbeszúrásával kegyetlenségéről hírhedt római császár. — 75. Így van, aki nem

alszik. — 77. Szerszám. — 78. Áztatása szabályozva van. — 79. Őrzésre hivatott katonai vagy polgári közeg. — 80. Cselekszik. — 81. Távirati betűkkel írva fájdalmas rángatódzás. — 82. Egyes sport-játékokban döntő szerepe van. — 83. 100 C foknál a víz. — 85. Visszafelé olvasva a fa része. — 86. Ha valaki a hasznos madarak tojásait elszedi.

Függőleges sorok: 1. A csendőr szolgálata csak akkor lehet eredményes, ha őt ez ösztönzi. — 2. Zérus. — 3. Egy mássalhangzóval a végén a függőleges 22. alattinak áldozata. — 4. Folytonossági hiány népiesen. — 5. Ujság is az. — 6. Indulatszó. — 7. Tetszelgés. — 8. Legészakibb elszakított vármegyénk. — 9. Fonállal átköt. — 10. Hajók rakodója. — 11. Nem nyújt szórakozást. — 12. „Van egypúpú, van két-púpú”. — 13. Szántóföld latinul. — 14. Földrajzi ábrázolás. — 15. A földmunkás igéje. — 16. Az elfogás kijelentését ez követi. — 22. Az első testvérgyilkos. — 24. Terület. — 30. Ital. — 31. Ilyen társ is van. — 32. Nemzetiség. — 33. Elfogott egyénről szerkesztett ügyirat. — 34. Kettős ékezet pótlásával minden egészséges emberben van. — 35. Egy ékezet pótlásával afrikai. — 37. Talál. — 41. Visszafelé olvasva az abc két egymásután következő betűje. — 43. A rab a börtönben teszi. — 45. Ami érdek nélkül tetszik. — 47. A mosónő igéje. — 49. Egy mássalhangzóval a végén a hegy csúcsa. — 51. Kérdő szó. — 52. A középső betű megkettőzésével szerszám. — 53. Rablánc. — 54. Értelmes. — 56. A szolgálatba kivezényelt felszerelt csendőr. — 58. Próféta. — 60. Visszafelé olvasva számnév és határozatlan névelő. — 62. Legnagyobb lírikus költőnk. — 64. Férfi név. — 66. Német eredetű, de meghonosodott becző férfinév. — 67. A nyomozás során a gyanúsítottan kívül kikérdezendő egyének. — 68. Az utolsó két betű felcserélésével megye. — 69. Két magánhangzóval a végén erő, erély. — 71. Egy mássalhangzóval a végén tiroli híres fürdőhely és klimatikus gyógyhely. — 72. Füzet. — 76. Női öltözeti cikk. — 77. Kártya-figura. — 84. Egy ékezet pótlásával indulatszó. — 85. Házi szárnyas hangja.

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő: február 15. A helyes megfejtők között értékes bőr szivartárcát sorsolunk ki. Az eredményt a március 1-i számunkban közöljük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.
Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

Használjon

Agfa

fotóciókkeit, mert mindig a legjobb!

Különlegességgel

ISOCHROM FILMEK ÉS LEMEZEK

REFORM Ruházati Rt. Budapest, VI, Vilmos császár út 5. (TELEFON: Automata 130-96, 132-96)

T. CÍM: Szíves tudomására hozzu, hogy a megváltozott pénzügyi és gazdasági viszonyok dacára is rendelésére állunk, **KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK MELLETT!**

ÁLLANDÓ DÚS VALASZTÉK: Kész női, férfi és gyermek átmeneti és télikabátokban, öltönyökben, női ruhákban, női és férfi fehérművekben, seiyom-, bársony- és divatárúkbán, szőnyegekben, paplanokban, takarókban, kötött- és szövöttárúkbán, stb., stb. **VIDÉKI RENDELÉSEKET AZNAP ELINTÉZÜNK!**
Kérje leguabb árjegyzékünket! Árumintákat és egyes ruhadarabokat megtekintésre kész-éggel küldünk.

Az egész világon
legjobban bevált,
legelterjedtebb írógép a

REMINGTON